

Svensk utgåva

Lagstiftning

Innehållsförteckning

I Rättsakter vilkas publicering är obligatorisk

.....

II Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk

Rådet

2002/549/EG:

★ Rådets rekommendation av den 21 juni 2002 till allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och gemenskapens ekonomiska politik 1

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

RÅDET

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 21 juni 2002

till allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och gemenskapens ekonomiska politik

(2002/549/EG)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

som beaktar Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 99.2 i detta,

som beaktar kommissionens rekommendation,

som beaktar diskussionen i Europeiska rådet den 21 juni 2002 i Sevilla,

som konstaterar att Europaparlamentet har antagit en resolution om kommissionens rekommendation,

REKOMMENDERAR FÖLJANDE.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	<i>Sida</i>
I. Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken	3
1. Inledning	3
2. Huvudprioriteter och politiska krav	3
2.1 Den ekonomiska återhämtningen tar fart	3
2.2 De viktigaste uppgifterna under den närmaste tiden	4
3. Ekonomisk-politiska rekommendationer	9
3.1 Att slå vakt om en makroekonomisk politik som gynnar tillväxt och stabilitet	9
3.2 Att förbättra de offentliga finansernas kvalitet och hållbarhet.....	11
3.3 Att effektivisera arbetsmarknaderna	12
3.4 Nystart för strukturella reformer på produktmarknaderna	14
3.5 Att främja effektiviseringen och integrationen av marknaderna för finansiella tjänster inom EU ...	16
3.6 Att främja företagandets	17
3.7 Att främja utvecklingen av den kunskapsbaserade ekonomin	17
3.8 Att öka den miljömässiga hållbarheten	19
II. Landspecifika ekonomisk-politiska riktlinjer	20
1. Belgien	20
2. Danmark	22
3. Tyskland	24
4. Grekland	27
5. Spanien	29
6. Frankrike	31
7. Irland	33
8. Italien	35
9. Luxemburg	38
10. Nederländerna	39
11. Österrike	41
12. Portugal	42
13. Finland	45
14. Sverige	47
15. Förenade kungariket	48

I. ALLMÄNNA RIKTLINJER FÖR DEN EKONOMISKA POLITIKEN

1. INLEDNING

EU har en väldefinierad strategi för den ekonomiska politiken som är tillväxtorienterad och eftersträvar stabilitetsinriktade makroekonomiska lösningar, som på kort sikt kan anpassas på ett adekvat sätt till ändrade ekonomiska förhållanden och samtidigt förbättra den långsiktiga kapaciteten för hållbar, sysselsättningsskapande och icke inflationsdrivande tillväxt. I 2002 års allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken anpassas och uppdateras denna strategi med utgångspunkt i de politiska riktlinjer som gavs av Europeiska rådet i Barcelona (15–16 mars 2002), samtidigt som även utvecklingen av strategin för en hållbar utveckling har beaktats. Riktlinjerna har utarbetats med beaktande av granskningen av genomförandet av 2001 års allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och bedömningen av den ekonomiska situationen och de ekonomiska utsikterna enligt kommissionens ekonomiska prognoser från våren 2002.

I avsnitt 2 ges en kort översikt över den ekonomiska bakgrunden till riktlinjerna, och de viktigaste utmaningarna för den ekonomiska politiken redovisas. I avsnitt 3 beskrivs sedan de allmänna ekonomisk-politiska rekommendationer som gäller alla medlemsstater och gemenskapen. Inom ramen för den övergripande strategin skiljer sig de olika medlemsstaternas prioriteringar beträffande den ekonomiska politiken något åt till följd av skillnader i ekonomisk tillväxt, ekonomiska framtidsutsikter, strukturer och institutioner. Dessa skillnader beaktas i de landspecifika ekonomisk-politiska riktlinjerna som läggs fram i del II.

I linje med fortsatta ansträngningar att dra lärdom av erfarenheter för att förstärka samordningen och i linje med uppmaningen från Europeiska rådet i Barcelona att göra de olika relevanta processerna effektivare och lägga större vikt vid åtgärder för genomförandet än vid utarbetandet av årliga riktlinjer, kan dessa riktlinjer komma att förändras både till formen och när det gäller de tidpunkter då de offentliggörs från och med år 2003. I 2002 års riktlinjer eftersträvas därför kontinuitet med förra årets riktlinjer.

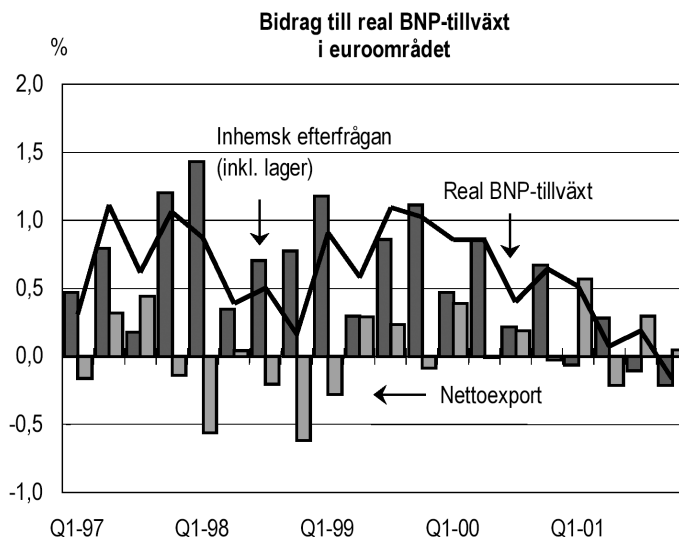
2. HUVUDPRIORITERINGAR OCH POLITISKA KRAV

2.1 *Den ekonomiska återhämtningen tar fart*

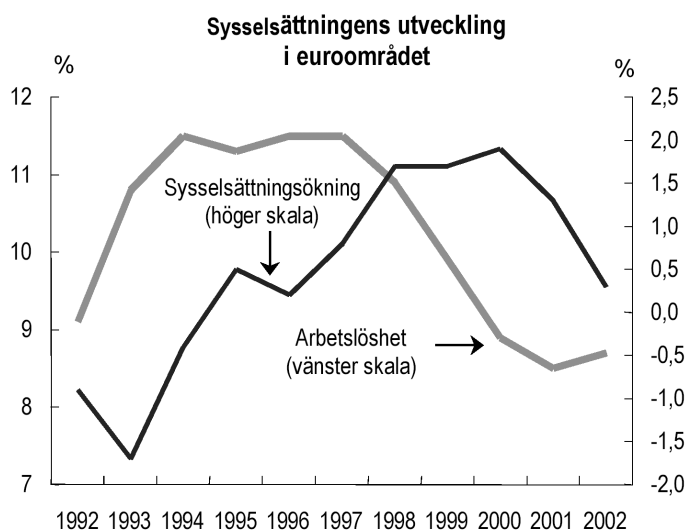
2001 präglades EU:s ekonomi av en kraftig och oväntad avmattning av den ekonomiska aktiviteten. Den makroekonomiska politiken sattes på prov och sysselsättningstillväxten avtog.

Nu finns det dock allt fler tecken på att ekonomin har stabiliserats och redan håller på att återhämta sig. Den ekonomisk-politiska reaktionen, sunda ekonomiska grundprinciper, bättre förtroende för den ekonomiska utvecklingen och bättre extern efterfrågan, tillsammans med avklingandet av flera negativa ekonomiska chocker har gett en grund för denna återhämtning. Det friktionsfria införandet av euron 1999 (och 2002 i form av sedlar och mynt) har skapat en välbehövlig känsla av stabilitet och förtroende. Trots bestående risker för bakslag och den osäkerhet som råder kan man förvänta sig att EU:s ekonomi skulle kunna förstärkas så att den når en tillväxttakt nära eller över sin potentiella under andra halvåret 2002 och vidare under 2003, dvs. då rekommendationerna i dessa riktlinjer skall genomföras.

Eftersom utvecklingen på arbetsmarknaden följer den ekonomiska situationen med en viss eftersläpning, är det inte troligt att sysselsättnings- och arbetslöshetstrenderna kommer att förbättras påtagligt före 2003. Inflationstrycket förväntas förbli under kontroll på medellång sikt och inflationen, mätt enligt det harmoniserade konsumentprisindexet (HIKP), förväntas stabilisera sig på en nivå omkring 2 %.

Källa: Kommissionens avdelningar.

Källa: Kommissionens avdelningar.

2.2 De viktigaste uppgifterna under den närmaste tiden

Den ekonomiska politiken inom EU har som viktigaste uppgift att öka välbördet för medborgarna, nu och i framtiden. Politiken bör därför inriktas på att skapa en balanserad och hållbar expansion av ekonomin. Europeiska rådet i Lissabon gav uttryck för denna huvuduppgift genom att formulera det övergripande målet att Europa skall bli den mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomin senast år 2010 och ha förutsättningar för en hållbar tillväxt med ökad sysselsättning, bättre jobb och större social sammanhållning.

Sunda ekonomiska grundprinciper, lämplig ekonomisk politik och avsaknaden av mer betydande ekonomiska obalanser skapar ett gott utgångsläge för ekonomin. Utvecklingen hittills när det gäller strukturreformerna har bidragit till den förbättrade ekonomiska tillväxten och sysselsättningsskapandet under de senaste åren. Uppgiften är nu att bygga vidare på dessa resultat och ytterligare stärka grundvalarna för den framtida tillväxten. På grund av den förestående utvidgningen är det dessutom ännu mer brådskande att EU blir dynamiskt och flexibelt.

Trots de framsteg som redan gjorts måste den potentiella tillväxttakten ökas för att ge ekonomin förutsättningar för en kraftfull återhämtning innan ett högt kapacitetsutnyttjande leder till pristryck. På längre sikt kommer dessutom den potentiella tillväxttakten att visa en nedåtgående tendens när tillgången på arbetskraft blir mer begränsad på grund av den demografiska utvecklingen mot åldrande befolkningar, om inte åtgärder sätts in för att öka produktiviteten, arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningen.

Takten i det ekonomiska reformarbetet måste ökas om man skall kunna nå en starkare ekonomisk prestationsförmåga och klara av de utmaningar som sattes upp i Lissabon för att återfå förutsättningar för full sysselsättning. Åtgärderna måste inriktas på fyra områden: i) att bevara och ytterligare stärka det makroekonomiska ramverket, ii) att verka för fler och bättre jobb, öka arbetskraftsdeltagandet och motverka en bestående arbetslöshet, iii) att öka förutsättningarna för en hög produktivitetstillväxt och iv) att främja en hållbar utveckling i dagens och morgondagens medborgares intresse.

i) Bevara och ytterligare stärka det makroekonomiska ramverket

Om man bevarar och ytterligare stärker det makroekonomiska ramverket går det lättare att välja lämpliga politiska lösningar i alla ekonomiska situationer och på så sätt skapa en miljö där en hållbar och stabil makroekonomisk tillväxt är säkerställd med dämpade konjunktursvängningar och en inre dynamik och elasticitet som förstärkts. En sådan miljö ger förutsättningar för tillväxt på medellång sikt, en kultur präglad av entreprenörskap och innovationer och ett ökat välstånd, eftersom ekonomin då fullt ut kan dra fördel av de ekonomiska reformerna.

Den ekonomiska nedgången på senare tid har bidragit till att framhäva betydelsen av klara politiska spelregler och en snabb övergång till de budgetmål på medellång sikt som överenskommits inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten.

Ett starkt makroekonomiskt politiskt ramverk

Huvudsyftet med penningpolitiken inom euroområdet är att upprätthålla prisstabiliteten. Utan att åsidosätta detta syfte stöder stabila priser den allmänna ekonomiska politiken i gemenskapen. En penningpolitik fokuserad på prisstabilitet har en viktig roll både genom att stabilisera produktionen på dess trendmässiga nivå och genom att skapa en miljö som leder till en förstärkning av ekonomins utbudssida och den potentiella tillväxten. Prisstabilitetsåtagandet har gynnat en stabilitetsinriktad kultur, minskat osäkerheterna och skapat gynnsamma förutsättningar för en återhållsam löneutveckling och därigenom gett de nödvändiga förutsättningarna för en investeringsvänlig miljö. Detta bekräftas genom de mycket stabila inflationsförväntningarna på under 2 %.

En sund finanspolitik är den andra grundpelaren i de makroekonomiska ramarna i EU. Som allmän princip är det viktigt att undvika att finanspolitiken blir konjunkturförstärkande, eftersom det skulle innebära att svängningarna i den ekonomiska aktiviteten förvärras, att det strukturella saldot blir ohållbart och att den gemensamma penningpolitikens fokusering på prisstabilitet undermineras. Med tanke på riskerna och osäkerheten i en finanspolitisk "finjustering", främst när det gäller val av tidpunkt, effektivitet och dess irreversibla karaktär, bör normen för finanspolitiken vara att låta de automatiska stabilisatorerna få verka symmetriskt under konjunkturcykeln, förutsatt att referensvärdet på 3 % av BNP för det högsta tillåtna budgetunderskottet iakttas. Förutom att ge fritt och symmetriskt spelrum för de automatiska stabilisatorerna kan offentliga finanser som på medellång sikt är nära balans eller i överskott göra det möjligt att kontinuerligt minska de offentliga skuld- och räntebetalningarna i förhållande till BNP och på så sätt ge bättre förutsättningar för hållbarhet i de offentliga finanserna och förmåga att hantera framtida påfrestningar på budgeten, bl.a. sådana som orsakas av den demografiska utvecklingen. Dessutom bör de medlemsstater som vill göra egna politiska val skapa det nödvändiga manöverutrymmet. Den grundläggande politiska filosofin är förankrad i stabilitets- och tillväxtpakten, vilket gör det lättare att bedriva en penningpolitik inriktad på prisstabilitet och därigenom främja förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och fortsatt skapande av nya arbetstillfällen.

En nära samordning av de politiska beslutsfattarnas ekonomiska politik och fortsatt och fruktsam dialog mellan rådet, eurogruppen och Europeiska centralbanken, med kommissionens medverkan och med respekt för alla aspekter på det europeiska centralbankssystemets oberoende, är väsentliga för att främja en harmonisk ekonomisk utveckling. Arbetsmarknadsparternas medverkan i den makroekonomiska dialogen spelar också en viktig roll.

Det ökande inbördes beroendet mellan ekonomierna inom euroområdet kräver en regelbunden översyn av metoderna och förfarandena för att samordna den ekonomiska politiken, förstärka genomförandet och öka insynen.

Fullborda övergången till sunda offentliga finanser

Att fullborda övergången för att på medellång sikt uppnå offentliga finanser i balans eller i överskott är en nödvändig förutsättning för att förverkliga fördelarna med EMU och åtgärderna för en budgetpolitisk samordning inom stabilitets- och tillväxtpakten. Fram till dess och med tanke på att inte överskrida referensvärdet 3 % kan det finnas avvägningsproblem mellan, å ena sidan, konsolideringen av budgetarna för att uppnå de saldon som krävs på medellång sikt och, å andra sidan, stabiliseringen av svängningarna i produktionen genom att de automatiska stabilisatorerna tillåts att verka fullt ut. Därför måste arbetet intensifieras för att uppnå budgetsaldon nära balans eller i överskott så snart som möjligt i alla medlemsstater och senast år 2004. Förutom att ge utrymme för de automatiska stabilisatorerna bör finanspolitiken styras av behovet av bättre kvalitet och hållbarhet i de offentliga finanserna. Den tidsfrist som finns innan effekterna av den demografiska utvecklingen gör sig mer kännbara bör utnyttjas för att uppnå sunda budgetsaldon i de offentliga finanserna.

ii) Verka för fler och bättre jobb, öka sysselsättningsgraden och motverka en bestående arbetslöshet

En analys av sysselsättningstillväxten inom EU i ett medellångt perspektiv visar på stark tillväxt. Det omfattande skapande av nya jobb som kunnat iakttas sedan 1997 beror inte bara på gynnsamma makroekonomiska förhållanden utan också på de arbetsmarknadsreformer som medlemsstaterna genomfört, bl.a. inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin och de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Det gäller bl.a. åtgärder för att minska arbetskostnaderna och förbättra arbetskraftens anpassningsförmåga, bestående återhållsamhet i lönebildningen, större reallöneflexibilitet och skattereformer, och i mindre utsträckning reformer av bidragssystemen. Arbetsmarknaderna har också utvecklats i riktning mot större flexibilitet, vilket framgår av den ökande andelen deltidsarbeten och tillfälliga arbeten inom det samlade sysselsättningsskapandet.

Trots det förbättrade resultatet under andra halvan av 90-talet är de mänskliga resurserna fortfarande underutnyttjade inom EU och strukturella problem finns fortfarande. Arbetslösheten – och särskilt långtidsarbetslösheten – är fortfarande hög i flera medlemsstater, och man bör förhindra att den förväntade konjunkturuppgången av arbetslösheten 2002 inte också leder till en ökning av den strukturella arbetslösheten. Arbetslösheten är ofta koncentrerad till mer eftersatta regioner och mer sårbara grupper av arbetskraften. Samtidigt uppstår det i flera medlemsstater en situation med hög arbetslöshet som sammanfaller med arbetskraftsbrist, och förhållandena på arbetsmarknaden varierar ofta betydligt mellan olika regioner, vilket tyder på bristande samstämmighet mellan utbudet och efterfrågan på arbete som delvis beror på hinder för den geografiska och yrkesmässiga rörligheten och en brist på erforderliga färdigheter och bristande differentiering i löneutvecklingen.

Dessutom är arbetskraftsdeltagandet, särskilt bland kvinnor och äldre, otillfredsställande lågt, och det krävs betydande insatser om sysselsättningsgraderna skall nå de mål som ställdes upp i Lissabon och Stockholm för att också förbereda sig på effekterna av den demografiska utvecklingen. Om målen från Lissabon skall uppnås krävs det att ytterligare cirka 15 miljoner nya arbetstillfällen skapas inom EU mellan 2002 och 2010. Som förberedelse för den demografiska utvecklingens effekter har Europeiska rådet i Barcelona uppmanat till en höjning av den faktiska genomsnittliga pensionsåldern i EU med cirka fem år senast 2010.

Det är därför nödvändigt att kraftfullt fullfölja de politiska åtgärderna för att minska arbetslösheten och bygga upp en heltäckande strategi för att öka arbetskraftsdeltagandet, så som beslutades vid Europeiska rådet i Barcelona. I det arbetet bör ingå reformering av skatte- och bidragssystem och andra åtgärder för att modernisera arbetsmarknaderna, skapa förbättrade incitament för människor att ta upp arbeten, skapa möjligheter för människor att komma in på arbetsmarknaden, förbättra informationen om lediga jobb, stödja långtidsarbetslösa återinträde genom en aktiv arbetsmarknadspolitik, främja företagand, förbättra villkoren för företagen så att de med vinst kan sysselsätta fler anställda. I detta sammanhang kan det fungera som en katalysator om man främjar uppbyggandet av humankapital i syfte att öka de arbetssökandes färdighetsgrad på ett sätt som kan kompletteras och anpassas under hela deras arbetsföra liv och på så sätt ge dem en bättre kvalitet i arbetet. Ytterligare indikatorer för kvalitet i arbetet håller på att utarbetas i samband med de strukturella indikatorerna.

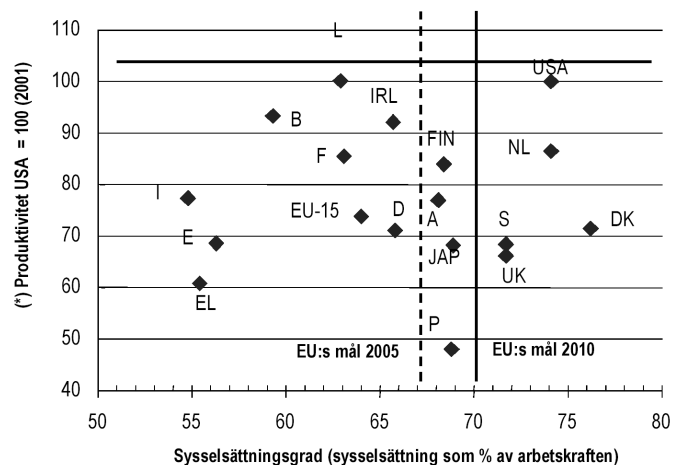
iii) Förbättra förutsättningarna för en hög produktivitetstillväxt

Det kommer i allt högre utsträckning att bero på produktivetsökningar om man skall kunna upprätthålla en hög levnadsstandard på lång sikt i takt med att den del av befolkningen som är i arbetsför ålder börjar minska till följd av den demografiska utvecklingen. Tillväxten av arbetskraftens produktivitet är relativt liten inom unionen och har nu minskat med i genomsnitt en halv procentenhet från första till andra halvan av 1990-talet, i huvudsak till följd av en mer arbetsintensiv tillväxt till följd av strukturreformerna, och har i hög utsträckning påverkats av att lågutbildad och annan arbetskraft fått ett starkare inträde på arbetsmarknaden med en produktivitetspotential under genomsnittet. Den senaste tidens låga tillväxt i arbetsproduktivitet, om den håller i sig, kan inte ge utrymme för de bestående ökningarna av BNP på 3 % som anses nödvändiga för att uppfylla målen från Lissabon.

Privata sektorns investeringar och innovationer kan antas främjas av en mer konkurrensutsatt och entreprenörvänlig miljö, som i sin tur ökar produktiviteten per anställd och därigenom levnadsstandarden. Det finns stort utrymme för en bättre investeringsmiljö genom strukturella reformer på produkt-, kapital- och arbetsmarknaderna. Lika betydelsefullt är en lämplig tillsyn och regelgivning, effektiva offentliga institutioner, nätindustrier och investeringar i praktisk och teoretisk utbildning samt arbetskraftens anpassningsförmåga.

Trots de uppmuntrande framsteg som gjorts hittills är stora segment av de europeiska produktmarknaderna fortfarande inte tillräckligt integrerade för att göra unionen till en attraktiv investeringsmiljö. Ytterligare reformer krävs för att integrera energi- och kommunikationsnäten inom hela EU. För att underlätta tillhandahållandet av tjänster över nationsgränserna, särskilt inom distributionssektorn, och öka rörligheten för både kvalificerad och okvalificerad arbetskraft, krävs det en ökad samordning av medlemsstaternas och gemenskapens politiska åtgärder. När det gäller finansiella tjänster och kapitalmarknaderna har EMU redan skapat nya möjligheter till effektivitetsvinster. Ändå bör både nationella myndigheter och privata marknadsaktörer ta sitt ansvar för att fullfölja den ekonomiska integreringen ytterligare, även om det fortfarande återstår ett långt och ännu oavslutat program som måste fullbordas och som närmare beskrivs i relevanta delar av dessa riktlinjer. Ett logiskt komplement till främjandet av konkurrensen på den inre marknaden är en ökad konkurrens på världsmarknaden. Europeiska unionen bör därför fortsätta att besluta om en gemensam utrikespolitik som gynnar öppen världshandel och driva på alla medlemsstater att ansluta sig till WTO:s regler.

Sysselsättning och produktivitet i EU:s medlemsstater (2001)

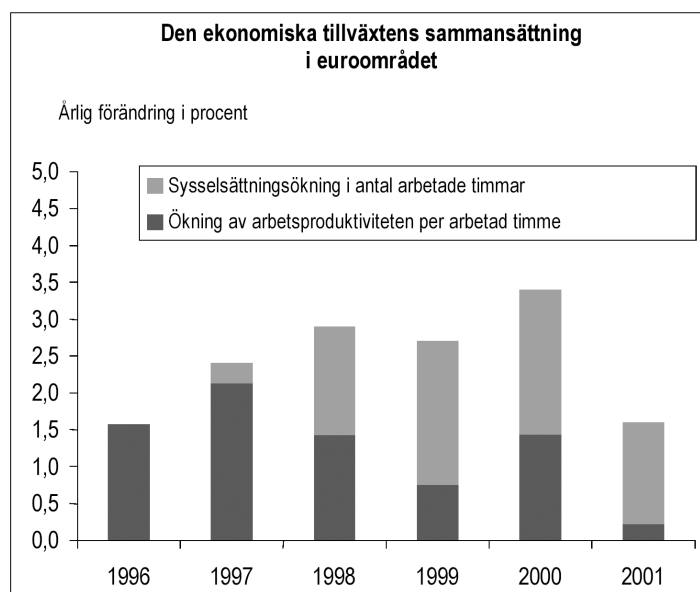

(*) Produktivitet är BNP per anställd.

Anm.: Uppgifter om sysselsättningsgraden baseras på antalet arbeten som personer innehar, oavsett om de är heltids- eller deltidsarbeten. Sysselsättningsgraden för USA och Japan bygger på uppgifter från 2000.

Källa: Kommissionens avdelningar.

Källa: Kommissionens avdelningar.

iv) Främja en hållbar utveckling i dagens och morgondagens medborgares intresse

Genom att ta hänsyn till dagens och morgondagens medborgares behov, bl.a. i fråga om en miljömässigt hållbar utveckling och social och regional sammanhållning, kan man säkerställa att de politiska åtgärder som syftar till välbefinnande fullt ut bidrar till att öka medborgarnas välfärd. Den ekonomiska politiken kan bidra i betydande grad till uppnåendet av detta mål, men för att det helt skall kunna uppnås krävs det i princip omfattande politiska åtgärder på ett antal områden som normalt ligger utanför de rent ekonomisk-politiska övervägandena.

Den ekonomiska politiken kan t.ex. i hög grad bidra till att skapa en mer hållbar miljö om det säkerställs att näringsverksamheternas externa effekter prissätts. Den ekonomiska politiken kan också skapa förutsättningar för effektivt utnyttjande av resurser och energi och därigenom främja innovation och skapa arbetstillfällen. På samma sätt kan den ekonomiska politiken bidra i betydande utsträckning till en tillfredsställande förberedelse för de uppgifter som följer av den ändrade åldersstrukturen i samhället, särskilt när det gäller deltagandet på arbetsmarknaden och dess finansiella konsekvenser. Syftet är att säkerställa ett positivt samspel mellan den ekonomiska och den sociala politiken för att stödja ett på lång sikt hållbart arbetsliv samtidigt som potentialen för de mänskliga resurserna utnyttjas optimalt och den sociala sammanhållningen säkerställs.

Den ekonomiska politiken kan slutligen på flera olika sätt bidra till den sociala och ekonomiska sammanhållningen. God ekonomisk tillväxt ger förutsättningar för skapande av nya arbetstillfällen, och att ha ett arbete är det bästa skyddet mot fattigdom och social utslagning. En modern och aktiv välfärdsstat som uppmuntrar människor att arbeta skulle också vara en viktig förutsättning för att nå detta mål. Tillväxt- och stabilitetsinriktade makroekonomiska ramar och effektiva produkt-, kapital- och arbetsmarknader är viktiga faktorer för en återhämtning på både nationell och regional nivå. Den ekonomiska politiken kan förbättras på vissa områden om man bättre beaktar specifika lokala förhållanden. Att underlätta arbetsmarknadsanpassningarna genom att främja en lönebildningsprocess som tar hänsyn till lokala förhållanden, främst när det gäller produktivitets- och färdighetsnivåer, och genom att reducera de faktorer som motverkar arbetskraftens geografiska rörlighet är ett viktigt steg i utvecklingen och bör fullföljas ytterligare. Man bör också ytterligare överväga hur man kan öka effektiviteten i de offentliga utgifter som har regionala effekter genom att förbättra de offentliga systemen för resursallokering och -tilldelning.

3. EKONOMISK-POLITISKA REKOMMENDATIONER

3.1 Att slå vakt om en makroekonomisk politik som gynnar tillväxt och stabilitet

Den makroekonomiska politiken har stor betydelse för att främja tillväxt och sysselsättning och bevara prisstabiliteten. Den bör syfta till att stödja en välbalanserad ekonomisk expansion och till att tillväxtpotentialen utnyttjas fullt ut, och den bör syfta till att skapa grundförutsättningar för att sparande och investeringar skall ligga på en nivå som leder till att ekonomin varaktigt får högre tillväxt och sysselsättning utan ökat inflationstryck.

Medlemsstaterna bör uppnå och bevara sunda offentliga finanser så som överenskommit i samband med stabilitets- och tillväxtpakten. Alla medlemsstater behöver säkerställa att de konjunkturrensade budgetsaldona utvecklas mot, eller förblir nära balans eller i överskott under de kommande åren i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten.

Saldot för offentliga finanser (!):

Vårprognos jämfört med stabilitets- och konvergensprogrammen

(% av BNP)

	Våren 2002				Stabilitets- och konvergensprogrammen (överlämnade mellan oktober 2001 och januari 2002)				
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2004
B	0,1	0,0	-0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,5	0,6
D	-1,3	-2,7	-2,8	-2,1	-1,3	-2,5	-2,5	-1,5	-1,0
EL	-0,8	-0,4	0,3	0,5	-1,1	0,1	0,8	1,0	1,2
E	-0,4	0,0	-0,2	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,1
F	-1,3	-1,5	-2,0	-1,8	-1,4	-1,4	-1,8	-1,5	-0,5
IRL	4,5	1,7	0,4	0,2	4,5	1,4	0,7	-0,5	-0,6
I	-1,7	-1,4	-1,3	-1,3	-1,5	-1,1	-0,5	0,0	0,0
L	5,8	5,0	2,0	2,5	6,2	4,1	2,8	3,1	3,4
NL	1,5	0,2	0,0	-0,4	1,5	0,7	0,4	0,2	0,5
A	-1,9	0,1	-0,1	0,3	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,2
P	-1,9	-2,7	-2,6	-2,5	-1,5	-2,2	-1,8	-1,0	0,0
FIN	7,0	4,9	3,3	2,7	6,9	4,8	2,6	2,1	2,6
euroområdet	-0,8	-1,3	-1,5	-1,2	-0,6	-0,9	-0,9	-0,5	-0,2
DK	2,5	2,9	2,1	2,4	2,5	1,9	1,9	2,1	2,1
S	3,7	4,8	1,7	1,9	4,1	4,6	2,1	2,2	2,3
UK	1,8	0,9	-0,2	-0,5	2,0	-0,2	-1,1	-1,3	-1,1
EU-15	-0,2	-0,7	-1,1	-0,9	-0,1	-0,7	-1,0	-0,7	-0,3

(!) I saldona för offentliga finanser för 2000–2002 ingår inte engångsintäkter från försäljning av UMTS-licenser.

UMTS-beloppen uttryckta i % av BNP uppgår enligt prognosen för våren 2002 till följande:

2000: D: 2,5 %, E: 0,1 %, I: 1,2 %, NL: 0,7 %, A: 0,4 %, P: 0,3 %, euroområdet: 1,1 %, UK: 2,4 % och EU-15: 1,2 %.

2001: B: 0,2 %, EL: 0,5 %, E: 0,0 %, F: 0,1 %, euroområdet: 0 %, DK: 0,2 % och EU-15: 0 %.

2002: E: 0,0 %, F: 0,1 %, IRL: 0,2 %, euroområdet: 0 % och EU-15: 0 %.

I det tyska stabilitetsprogrammet fastställdes målet för 2004 till -1 % av BNP, men vid Ekofinrådets möte i februari åtog sig den tyska regeringen att nå en budget nära balans före 2004.

I de franska siffrorna ingår den justering som de franska myndigheterna gjorde i stabilitetsprogrammet enligt ett brev till kommissionen den 22 januari 2002.

När det gäller **euroområdet** är det främsta målet för Europeiska centralbankens penningpolitik att upprätthålla prisstabiliteten. Utan att äventyra detta mål skall den också stödja den allmänna ekonomiska politiken i gemenskapen.

Generellt sett bör de medlemsstater som ingår i euroområdet göra följande:

- i) Inrikta och genomföra sin finanspolitik så att de uppnår eller behåller offentliga finanser som är nära balans eller som uppvisar överskott under konjunkturcykeln. Om de offentliga finanserna ännu inte nått balans eller överskott, bör medlemsstaterna i samband med genomförandet av budgeten för 2002 och utarbetandet av budgeten för 2003 vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att detta medelfristiga mål uppnås senast 2004.
- ii) Säkerställa att skattereformerna finansieras på ett lämpligt sätt, så att åtagandet om sunda offentliga finanser kan infrias. Undvika en konjunkturförstärkande finanspolitik och därigenom bidra till en lämplig makroekonomisk politik på nationell nivå och i euroområdet. Låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut i takt med att ekonomin återhämtar sig. Se till att budgeten följs noggrant, så att det inte uppstår avvikelser från målen i stabilitetsprogrammen.
- iii) Ytterligare förstärka de offentliga finanserna i syfte att säkerställa deras långsiktiga hållbarhet, genom att använda de möjligheter som finns innan de demografiska förändringarna får fäste.

Vad gäller **de medlemsstater som inte ingår i euroområdet** är penningpolitiken i Danmark inriktad på den fasta växelkursen gentemot euron inom ramen för ERM2, vilket anses bidra till att uppnå prisstabilitet. I Sverige och Förenade kungariket är syftet med penningpolitiken att uppnå prisstabilitet genom inflationsmål. Om dessa inflationsmål uppfylls, bidrar de till att skapa förutsättningar för växelkursstabilitet.

Rent allmänt skall medlemsstaterna utanför euroområdet i enlighet med stabilitets- och tillväxtpakten också bibehålla sunda offentliga finanser. Allmänt sett bör de göra följande:

- i) Inrikta och genomföra sin finanspolitik så att de uppnår eller behåller offentliga finanser som är nära balans eller som uppvisar överskott under konjunkturcykeln.
- ii) Säkerställa att skattereformerna finansieras på ett lämpligt sätt, så att åtagandet om sunda offentliga finanser kan infrias. Undvika en konjunkturförstärkande finanspolitik och därigenom bidra till en lämplig makroekonomisk politik på nationell nivå. Låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut i takt med att ekonomin återhämtar sig. Se till att budgeten följs noggrant, så att det inte uppstår avvikelser från målen i konvergensprogrammen.
- iii) Ytterligare förstärka de offentliga finanserna i syfte att säkerställa deras långsiktiga hållbarhet, genom att använda de möjligheter som finns innan de demografiska förändringarna får fäste.

Löneutvecklingen i de medlemsstater som ingår i euroområdet bör återspegla skillnader i ekonomisk situation och sysselsättning. Regeringarna bör främja att lämpliga ramvillkor råder för löneförhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. För att löneutvecklingen skall kunna bidra till en sysselsättningsvänlig ekonomisk politik, bör arbetsmarknadens parter fortsätta att följa en ansvarsfull linje och ingå löneuppgörelser i medlemsstaterna som följer de generella principer som anges i de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Det är nödvändigt

- i) att de nominella löneökningarna är förenliga med prisstabilitetsmålet,
- ii) att reallöneökningarna inte överstiger arbetsproduktivitetsökningarna, samtidigt som hänsyn tas till att stärka och på sikt bibehålla avkastningen på investeringar som stärker produktionskapacitet och sysselsättning, och
- iii) att nationella arbetsmarknadsinstitutioner och kollektiva avtalsförhandlingar respekterar att arbetsmarknadens parter är självständiga och tar hänsyn till förhållandet mellan den sektoriella och den lokala löneutvecklingen och arbetsmarknadssituationen, och därigenom möjliggör en löneutveckling som bl.a. följer produktivitet och skillnader i yrkesutbildning. Det kommer också att bidra till att garantera EU:s konkurrenskraft och förbättra sysselsättningen för alla utbildningsnivåer och i alla geografiska områden.

3.2 Att förbättra de offentliga finansernas kvalitet och hållbarhet

För att maximera de offentliga finansernas bidrag till tillväxt och sysselsättning och uppnå de mål som fastställdes i Lissabon och Stockholm måste alla medlemsstater uppnå och bibehålla sunda offentliga finanser. Detta är särskilt viktigt i de länder där man ännu inte uppnått sunda offentliga finanser som är nära balans eller uppvisar överskott enligt stabilitets- och tillväxtpakten. En lämplig avvägning mellan att minska den offentliga skulden, sänka skatterna och finansiera offentliga investeringar på viktiga områden måste göras och åtgärderna måste fördelas över tiden på ett lämpligt sätt. Länder med en hög nivå på den offentliga skulden och/eller som ännu inte har uppnått de medelfristiga budgetmålen i stabilitets- och tillväxtpakten skall prioritera konsolideringen av de offentliga finanserna, vilket kommer att hjälpa länderna att förbereda sig för ytterligare kostnader i samband med den åldrande befolkningen. Bedömningen av de offentliga finansernas hållbarhet på grundval av de uppdaterade stabilitets- och konvergensprogrammen bekräftar att om inga omfattande reformer vidtas finns det en betydande risk för att det uppstår obalanser i de offentliga finanserna i framtiden som en effekt av den åldrande befolkningen i många medlemsstater.

Därför skall medlemsstaterna vidta följande åtgärder:

- i) Fortsätta ansträngningarna för att göra skatte- och bidragssystemen mer sysselsättningsvänliga, bland annat genom att inom ramen för fortsatt finanspolitisk konsolidering minska det totala skatetrycket, särskilt för lågavlönade, genomföra riktade reformer av skatte- och bidragssystemet och genom att förbättra skattesystemens effektivitet (se även avsnitt 3.3).
- ii) Främja de offentliga utgifternas kvalitet genom att styra resurser mot kapitalisering av fysiskt kapital och humankapital samt mot forskning och utveckling.
- iii) Öka effektiviteten i de offentliga utgifterna genom att genomföra institutionella och strukturella reformer, särskilt införa eller förbättra mekanismerna för utgiftsbedömning och utgiftsbegränsning, bland annat budgetprocessen.
- iv) Förbättra den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna genom att följa den tredelade strategi som fastställdes vid Europeiska rådets möte i Stockholm om att höja sysselsättningsgraden, minska den offentliga skulden och anpassa pensionssystemen. Detta innefattar en lämplig kombination av åtgärder, som medlemsstaterna skall bestämma, för att skära ner på den offentliga skulden i snabb takt, modernisera arbetsmarknaderna för att höja sysselsättningsgraden (särskilt bland kvinnor och äldre arbetstagare), reformera pensions- och sjukvårdssystemen så att de blir finansiellt hållbara. I detta sammanhang skulle också offentliga reservfonder för pensioner kunna bidra till att förbättra de offentliga finansernas hållbarhet, under förutsättning att de mottar avsevärda bidrag. Medlemsstaterna bör stärka sin förmåga att utvärdera de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet och beakta dessa analyser i den medelfristiga budgetplaneringsprocessen. Detta kommer att göra det lättare att förstärka granskningen inom ramen för den multilaterala övervakningen, vilket begärdes vid Europeiska rådets möte i Barcelona.
- v) Reformera pensionspolitiken i riktning mot de breda gemensamma mål som fastställdes vid rådsmötena i Göteborg och Laeken för att säkerställa finansiell hållbarhet på lång sikt, slå vakt om tillräckliga pensioner och uppfylla samhällets föränderliga behov. Utveckla en övergripande strategi där man beaktar balansen mellan dessa breda mål och de utmaningar som de enskilda länderna står inför, samt särskilt vidta åtgärder för att höja den effektiva pensionsåldern. Man bör också överväga ökad fondering i pensionssystemen.
- vi) Ytterligare samordna skattepolitiken för att undvika skadlig skattekonkurrens samt på ett effektivt sätt genomföra rådets överenskommelse om skattepaketet från november 2000 med avseende på att uppfylla tidsfristen för överenskommelsen i december 2002.

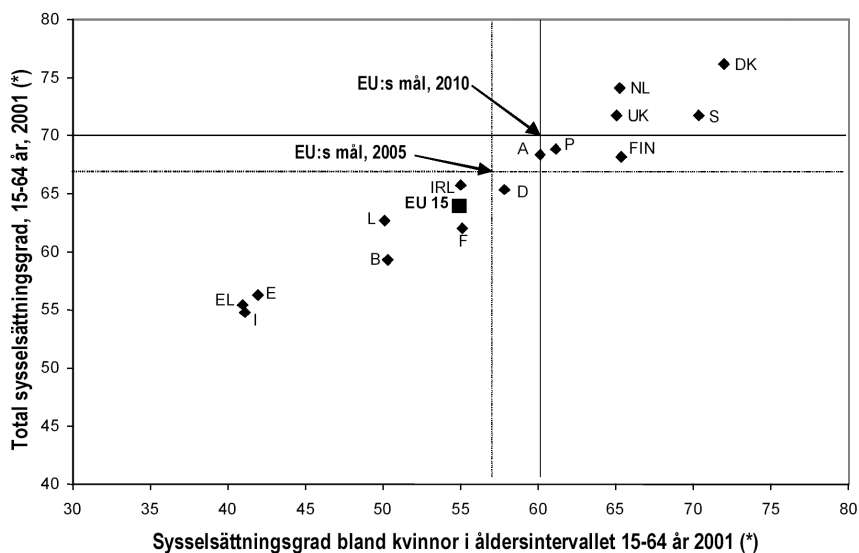
Gemenskapen bör precis som medlemsstaterna tillämpa en strikt budgetdisciplin. Detta måste gälla alla kategorier i budgetplanen, samtidigt som man respekterar det interinstitutionella avtalet om budgetdisciplin och förbättrat budgetförfarande. En flexibel fördelning av gemenskapens resurser bör göras för att öka EU-budgetens ekonomiska verkningar.

3.3 Att effektivisera arbetsmarknaderna

Trots effekterna av konjunkturedgången fortsatte arbetsmarknadsläget att förbättras under 2001, även om föregående års mycket positiva utveckling inte kunde upprepas. Den genomsnittliga arbetslösheten på 7,6 % låg 0,5 procentenheter under genomsnittet för år 2000 (se diagrammet över arbetslösheten). Framsteg när det gäller att uppfylla de mål för sysselsättningen som beslutades av Europeiska rådet vid mötena i Lissabon och Stockholm har fortskridit under 2001, om än i långsammare takt än under föregående år. Den totala sysselsättningsgraden uppgår för närvarande till 64 %, sysselsättningsgraden bland kvinnor till 55 % och bland den äldre arbetskraften (i åldern 55–64 år) till 38 % (se diagram över sysselsättningsgraden för hela arbetskraften, för kvinnor och för den äldre arbetskraften).

De strukturreformer av arbetsmarknaden som genomförts de senaste åren, också inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin, har givit utslag i en mer sysselsättningsintensiv tillväxt. En varaktig återhållsamhet med löneökningar har gjort det möjligt att påtagligt öka sysselsättningen och få ned arbetslösheten utan att inflationen skjutit i höjden, ökande tillfälliga anställningar eller deltidsanställningar har bidragit till att skapa mer flexibla arbetsmarknader och höja arbetskraftsdeltagandet, skattesänkningar inriktade på låginkomsttagare har förbättrat incitamenten att ta arbete, och medlemsstaterna har även börjat att styra om insatserna från passiva till aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Tyvärr förefaller takt i arbetsmarknadsreformerna att ha avtagit under 2001 och den behöver öka för att nå målen från Lissabon.

Sysselsättningsgrad totalt och bland kvinnor

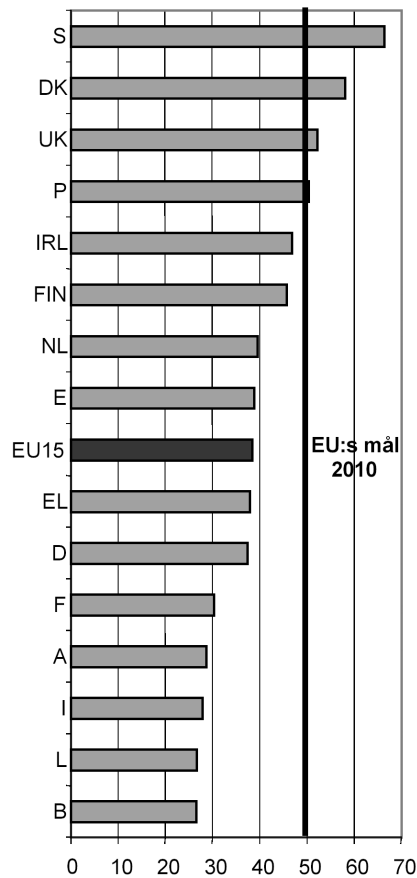

(*) Uppg. för D, F och L är för 2000. D är uppskattningar.

Anm.: Uppgifter om sysselsättningsgraden baseras på arbeten som personer innehar, oavsett om de är heltids- eller deltidsarbeten.

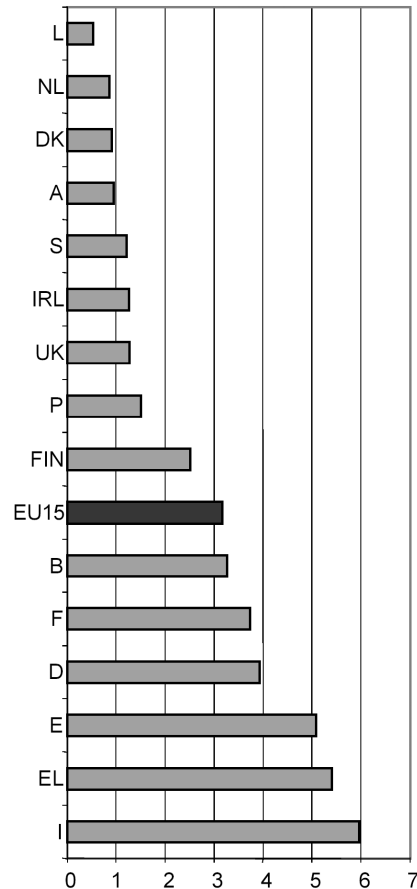
Källa: Kommissionens avdelningar.

Sysselsättningsgrad för äldre arbetstagare år 2001 (*) (%)

(*) Uppg. för D, F och L är för 2000. D är uppskattningar.

Långtidsarbetslöshet år 2001 (*) (%)

(*) Uppg. för D, F och L är för 2000. D är uppskattningar.

Viktiga utmaningar kvarstår som det är nödvändigt att ta sig an genom ytterligare reformer. I linje med diskussionen i avsnitt 2.2 ii gäller dessa utmaningar särskilt följande:

- Att främja fler och bättre arbetstillfällen.
- Att öka arbetskraftsdeltagandet ytterligare, särskilt för kvinnor och äldre arbetskraft, för att uppnå de sysselsättningsmål som beslutades på toppmötena i Lissabon och Stockholm och förbereda sig inför följderna av åldrande befolkningar.
- Att få ned den höga arbetslösheten.
- Att minska obalansen mellan efterfrågan och utbud på arbetskraft mellan olika regioner och yrken.
- Att främja social integration.

Dessa utmaningar bör också ses i förening med andra utmaningar som direkt påverkar arbetsmarknaden, som exempelvis lönebildning, företagaranda, utbildning och fortbildning, som behandlas i avsnitt 3.1, 3.6 respektive 3.7. Rådet antog den 18 februari 2002 detaljerade sysselsättningspolitiska riktlinjer för år 2002, som är förenliga med prioriteringarna i 2001 års allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och även med de specifika rekommendationerna för varje medlemsstat i dessa. När det gäller arbetsmarknadsreformer skall medlemsstaterna beslutsamt genomföra sysselsättningsriktlinjerna och de rekommendationer som riktats till dem.

Medlemsstaterna bör framförallt vidta följande åtgärder:

- i) Anpassa skatte- och bidragssystemen så att det lönar sig att arbeta och uppmuntra ansträngningar att söka arbete. Minska höga effektiva marginalskatter, särskilt för låginkomsttagare, och minska arbetslöshetsfallor. Se över förmåns- och bidragssystemens incitamenteffekter, t.ex. förmånernas villkor, kriterierna för att erhålla bidrag, bidragens varaktighet, ersättningsnivån, samt arbetsrelaterade förmåner och användningen av skattelättnader i syfte att göra systemen mer sysselsättningsfrämjande. Därutöver bör förvaltningssystemen ses över och den administrativa styrningen stramas upp. Incitamenten för förtidspension bör minskas. En ökad satsning bör göras på att förbättra möjligheterna för den äldre arbetskraften att stanna kvar på arbetsmarknaden, i syfte att till år 2010 successivt höja den faktiska genomsnittliga pensionsåldern i EU med cirka fem år och därigenom öka den äldre arbetskraftens deltagande på arbetsmarknaden.
- ii) Förstärka de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna genom att göra dem mer effektiva vad gäller både resursutnyttjande och förmågan att skapa fler reguljära arbetstillfällen, bl.a. genom att modernisera arbetsförmedlingarna. Detta innebär bland annat att bättre inrikta insatserna på de grupper som löper störst risk att bli långtidsarbetslösa, på de åtgärder som har visat sig vara effektivast och tillgodosett arbetsmarknadens behov. I detta sammanhang krävs det också en aktiv och förebyggande politik för att vidta åtgärder som stimulerar till att grupper och enskilda i farozonen eller eftersatta grupper kommer ut igen på arbetsmarknaden.
- iii) Undanröja hinder för arbetskraftens rörlighet inom och mellan medlemsstaterna. Att i linje med handlingsplanen för kompetens och rörlighet främja ömsesidigt erkännande av kvalifikationer, underlätta möjligheterna att överföra sociala förmåner och pensionsrättigheter, förbättra informationen om lediga arbetstillfällen och göra den lättare att överblicka samt säkerställa att skatte- och bidragssystemen, liksom bostadsmarknaderna, inte hindrar arbetskraftens rörlighet.
- iv) Upprätthålla arbetskraftens anställbarhet genom utbildning och omskolning samt underlätta arbetskraftens yrkesmässiga rörlighet genom att i dialog med arbetsmarknadens parter öka möjligheterna till livslångt lärande för att på så sätt bidra till bättre arbets kvalitet och högre produktivitet.
- v) Tillsammans med arbetsmarknadens parter främja en mer flexibel arbetsorganisation och se över regelverket för anställningsavtal och, i erforderliga fall, relaterade kostnader för att främja skapandet av arbetstillfällen och uppnå balans mellan flexibilitet och arbetstrygghet. Se till att en eventuell sänkning av den totala arbetstiden inte leder till att enhetsarbetskostnaden stiger samt att framtida arbetskraftsbehov beaktas fullt ut.
- vi) Undanröja befintliga hinder för kvinnor att börja förvärvsarbeta och ha som mål att det i enlighet med nationella mönster senast 2010 skall finnas barnomsorg för minst 90 % av barnen mellan tre år och den obligatoriska skolåldern och för minst 33 % av barnen under tre år. Att ta itu med de underliggande faktorer som ger upphov till löneskillnader mellan män och kvinnor och främja familjepolitiken så att det går att kombinera arbete och familjeliv.

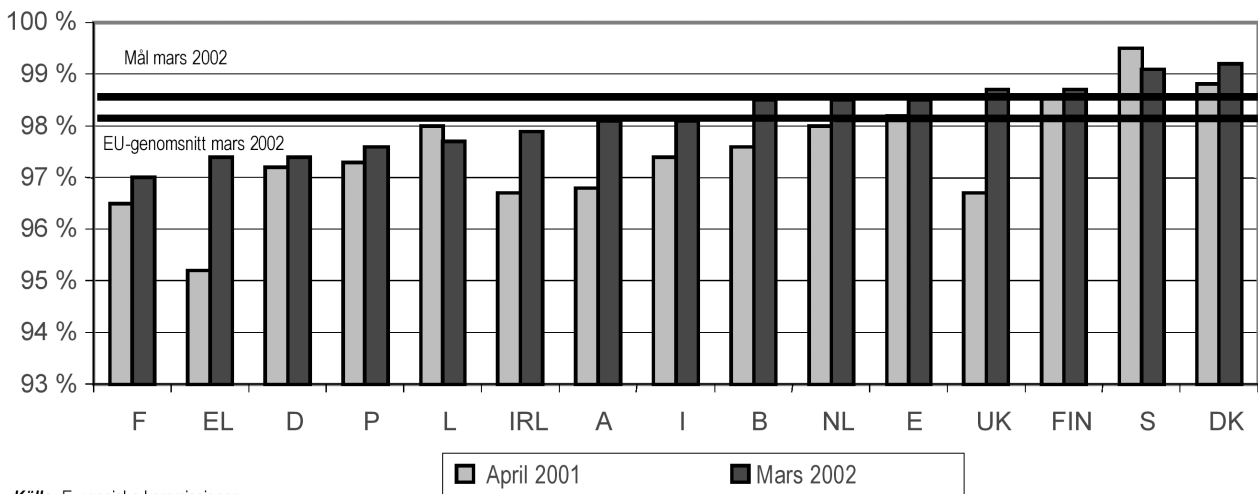
3.4 Nystart för strukturella reformer på produktmarknaderna

Framstegen i genomförandet av det ekonomiska reformprogrammet i Lissabonstrategin har varit blandade. Framsteg har noterats när det gäller att införliva inre marknadsdirektiven i den nationella lagstiftningen, öppna upp den offentliga upphandlingsmarknaden för konkurrens, stärka konkurrensmyndigheternas befogenheter, och minska omfattningen av statsstöd. Avregleringen av telekommunikations- och elmarknaderna har börjat att ge resultat i form av lägre priser. På motsvarande sätt förväntas det ökade tillträdet till järnvägsnätet att ge positiva effekter. Möjligheterna till ytterligare prissänkningar kommer dock troligen att påverkas av fysiska flaskhalsar, olämpliga regelstrukturer, alltför långsamt öppnande av marknader, och höga marknadsandelar för befintliga aktörer inom dessa sektorer. Detta visar att ytterligare reformer krävs på produktmarknaderna (varor och tjänster), särskilt inom områden där det inte gjorts tillräckligt snabba framsteg. Trots att EU:s produktmarknader blir allt mer integrerade, fortsätter skillnader i normer och föreskrifter att utgöra hinder för gränsöverskridande verksamhet. Arbetet med att skapa en inre marknad för tjänster har dessutom gått trögt. Mot denna bakgrund bör medlemsstaterna göra följande:

i) Fullt ut genomföra den inre marknaden genom att

- öka ansträngningarna att höja genomförandegraden av inre marknadsdirektiven till 98,5 %, uppnå ett fullständigt införlivande före Europeiska rådets möte våren 2003 av de direktiv vars genomförande försenats mer än två år, och säkerställa ett korrekt genomförande av inre marknadslagstiftningen,
- mer kraftfullt fullfölja avskaffandet av de återstående tekniska handelshindren genom att påskynda utvecklingen av nya produktstandarder och förbättra de nationella förvaltningarnas tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande,
- skapa en verkligt fungerande inre marknad för tjänster genom att undanröja hinder för gränsöverskridande handel och marknadsinträde, och
- ytterligare öppna upp de offentliga upphandlingsmarknaderna och göra dem mer transparenta, bland annat genom att göra dem tillgängliga on-line senast 2003 och genom att snarast möjligt under 2002 anta lagstiftningspaketet på området offentlig upphandling.

Inre marknadsdirektiven – genomförandeprocent

Källa: Europeiska kommissionen.

ii) Säkerställa en effektiv konkurrens och därigenom ge konsumenterna reella fördelar genom att

- säkerställa att konkurrens- och regleringsmyndigheterna är verkligt oberoende och har tillräcklig kapacitet och effektivitet, främja samarbetet mellan dem och se till att konkurrensreglerna tillämpas mer konsekvent av kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna, och
- säkra ett mindre och bättre statsstöd i förhållande till BNP, styra om stödet mot övergripande mål av gemensamt intresse och inrikta det på identifierade marknadsmisslyckanden. Öka insynen i den statliga stödpolitiken och utvärdera stödets effektivitet.

iii) Påskynda reformer i nätindustrierna och samtidigt understryka hur viktigt det är för medborgarna och för den territoriella och sociala sammanhållningen att ha tillgång till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

- Uppmuntra inträde av nya marknadsaktörer och förbättra konsumenternas valmöjligheter på avreglerade marknader, särskilt genom att fullt ut genomföra det nya regelverket för telekommunikationer till juli 2003.

- Säkerställa alla icke-hushållskonsumenter rätt att fritt välja leverantör av el och gas från och med 2004 (vilket motsvarar minst 60 % av den totala marknaden) och upprätta en nationell tillsynsfunktion. När det gäller el nå en överenskommelse 2002 om ett öppet och icke diskriminerande prissystem för gränsöverskridande transaktioner. Medlemsstaterna skall senast 2005 ha nått en nivå av elsammankoppling motsvarande minst 10 % av deras installerade produktionskapacitet. Berörda företag bör främst tillgodose finansieringsbehoven.
- Säkerställa ett effektivt utnyttjande av befintlig infrastruktur och skapa incitament att bygga ny infrastruktur där så krävs genom att fatta beslut före utgången av 2002 om en översyn av riktlinjerna och de allmänna reglerna om finansiellt stöd för transeuropeiska energi- och transportnät.
- Fatta beslut på transportområdet före utgången av 2002 om fördelning av ankomst- och avgångstider vid flygplatser, tillträde till hamntjänster och offentliga upphandlingsavtal, aktivt överväga gemenskapens anslutning till Eurocontrol och skapa ett gemensamt luftrum senast 2004, öppna de transeuropeiska fraktnäten för konkurrens senast den 15 mars 2003 och fortsätta arbetet på ett andra järnvägspaket.

3.5 Att främja effektiviseringen och integrationen av marknaderna för finansiella tjänster inom EU

När det gäller reformer bör man framför allt påskynda finansmarknadernas integrering och dra full nytta av en effektiv kanalisering av sparandet genom att minska kostnaderna för att få tillgång till kapital till investeringar i EU. Kärnan i dessa satsningar är den handlingsplan för finansiella tjänster som skall genomföras senast 2005 och där alla berörda parter skall vinnlägga sig om att ha nått en integrerad värdepappersmarknad i slutet av 2003. I detta sammanhang föreligger det också behov av att effektivisera de gränsöverskridande avräknings- och betalningssystemen på EU-nivå.

Handlingsplanen för riskkapital bör genomföras senast 2003. Den innehåller en rad åtgärder (många av dem gemensamma med handlingsplanen för finansiella tjänster) när det gäller aktiekapitalfinansiering (venturekapital och företagsledningens uppköp av det egna bolaget [buy out]) som syftar till att främja marknadsintegration, att anta strukturreformer vad gäller tillsynsregler, beskattning och konkurslagstiftning och att främja företagargandan.

Integrationen kommer att främja den finansiella stabiliteten inom EU, förutsatt att det finns fullgoda institutionella system för samarbete och samordning i fråga om stabilitetstillsyn. Som en reaktion på den pågående konsolideringen inom och mellan finansiella sektorer har flera medlemsstater antingen redan reformerat eller inlett en reformering av sina tillsynssystem. Valet av tillsynslösningar varierar i de olika medlemsstaterna, vilket förväntas öka behovet av tydliga förfaranden för gränsöverskridande samarbete mellan olika nationella tillsynsmyndigheter.

De senaste tidens händelser som påverkat finansmarknaderna har understrukt behovet av bättre företagsstyrning. EU har utökat mandatet för redan befintliga arbetsgrupper i enlighet med Europeiska rådet i Barcelona och avser att vidta ytterligare åtgärder för att förbättra den nuvarande institutionsramen på detta område.

För att nå snabbare framsteg i fråga om finansiell integration, kommer det att krävas följande:

- i) Ökade ansträngningar från alla berörda parter – rådet, Europaparlamentet, kommissionen och medlemsstaterna – att se till att handlingsplanen för finansiella tjänster genomförs till fullo senast 2005, och senast 2003 vad gäller lagstiftningen för värdepappersmarknaderna. Därför krävs det att rådet och Europaparlamentet i synnerhet så tidigt som möjligt under 2002 antar förslagen till direktiv om finansiella säkerheter, marknadsmissbruk, försäkringsförmedlare, distansförsäljning av finansiella tjänster, finansiella konglomerat, prospekt och tjänstepensionsfonder, samt förordningen om antagande av internationella redovisningsstandarder i EU, vilket underströks av Europeiska rådet i Barcelona. Dessutom kom rådet vid mötet i Orvieto överens om att individuella åtgärder bör infria målen för integrering och effektivitet. Medlemsstaterna bör snarast möjligt säkerställa genomförandet av den lagstiftning som redan antagits av rådet.

- ii) Att öka ansträngningarna att genomföra handlingsplanen för riskkapital senast 2003 och reformera konkursförfarandena för att skapa bättre balans mellan företagande och skydd för investerare och utveckla en skattemässig ram som i högre grad främjar investeringar och företagande.
- iii) Att ytterligare förbättra systemen på nationell och internationell nivå liksom på gemenskapsnivå för att garantera ett effektivt samarbete över nations- och sektorsgränserna samt samordning och utbyte av information av försiktighetsskäl.
- iv) Att kraftigt uppmuntra till att undanröja hindren för effektiva gränsöverskridande avräkningar och betalningar samt övervaka framstegen.

3.6 Att främja företagandet

Det krävs ökade och mer produktiva investeringar i näringslivet för att förbättra produktiviteten och höja den potentiella tillväxtnivån i den europeiska ekonomin. Skapandet av en konkurrenskraftig företagsmiljö som understöds av en fullgod offentlig infrastruktur och en modern och effektiv offentlig förvaltning är avgörande för att stimulera nystartande och utveckling av företag. Detta är samtliga medlemsstater medvetna om, vilket belyses av alla de olika åtgärder som vidtagits för att minska näringslivets regelbörda, stimulera nyföretagande och underlätta de små och medelstora företagens tillgång till finansiering. Europeiska stadgan för småföretag, som godkändes vid Europeiska rådets möte i Feira (juni 2000), bör också bidra till att stödja småföretagen. Skillnader i villkoren för företagande mellan medlemsstaterna – särskilt på skatteområdet – är dock fortfarande betydande. Detta förhållande erbjuder stora möjligheter till att ta lärdom av exempel på bästa praxis. Medlemsstaterna bör

- i) skapa ett företagsvänligt klimat genom att
  - förbättra och förenkla systemet för företagsbeskattning och den befintliga regleringsramen; vidare bör de i största möjliga utsträckning undanröja hinder för företagandet, bl.a. genom att minska den tidsåtgång och de kostnader som i allmänhet krävs för att starta ett nytt företag och minska den administrativa bördan,
  - höja de offentliga tjänsternas effektivitet, bland annat genom att i ökad utsträckning använda offentlig upphandling och tillämpa så kallad benchmarking, genom en ökad medverkan av den privata sektorn och konkurrens mellan offentliga tjänsteleverantörer, samtidigt som man säkerställer att de många olika tjänsteleverantörerna konkurrerar på lika villkor, samt genom att göra offentliga tjänster tillgängliga online, och
  - minska de hinder för gränsöverskridande ekonomisk verksamhet som bland annat sammanhänger med skillnader mellan medlemsstaterna i redovisningsnormer, regler för företagsstyrning, bolagsbeskattning och mervärdesskatt.
- ii) omsätta i handling de åtaganden som gjorts i den europeiska stadgan för småföretag.
- iii) uppmuntra risktagande genom att förbättra tillgången till finansiering särskilt för de små och medelstora företagen i uppbyggnadsskedet. Tillgång på kapital i förening med företagsledningsförståelse är av särskild vikt för de små och medelstora företagen (se även avsnitt 3.5).

3.7 Att främja utvecklingen av den kunskapsbaserade ekonomin

Trots den senaste tidens framsteg, ligger Europeiska unionen fortfarande efter Förenta staterna både när det gäller utveckling och spridning av ny teknik. Det finns vidare betydande skillnader mellan medlemsstaterna, både i fråga om FoU-utgifter som procentandel av BNP och i antalet patentansökningar per capita. Det krävs ökade och bättre investeringar i humankapital, FoU och IKT för att förbättra EU:s konkurrenskraft. Unionens nyligen godkända satellitnavigeringsprojekt Galileo är anmärkningsvärt i detta sammanhang. Företagen, arbetsmarknadens parter och medborgarna måste uppmuntras att ta vara på de möjligheter som den kunskapsbaserade ekonomin erbjuder. Utbildnings- och fortbildningssystem måste bli bättre anpassade till behoven hos särskilt eftersatta grupper på arbetsmarknaden. Detta innebär att medlemsstaterna bör

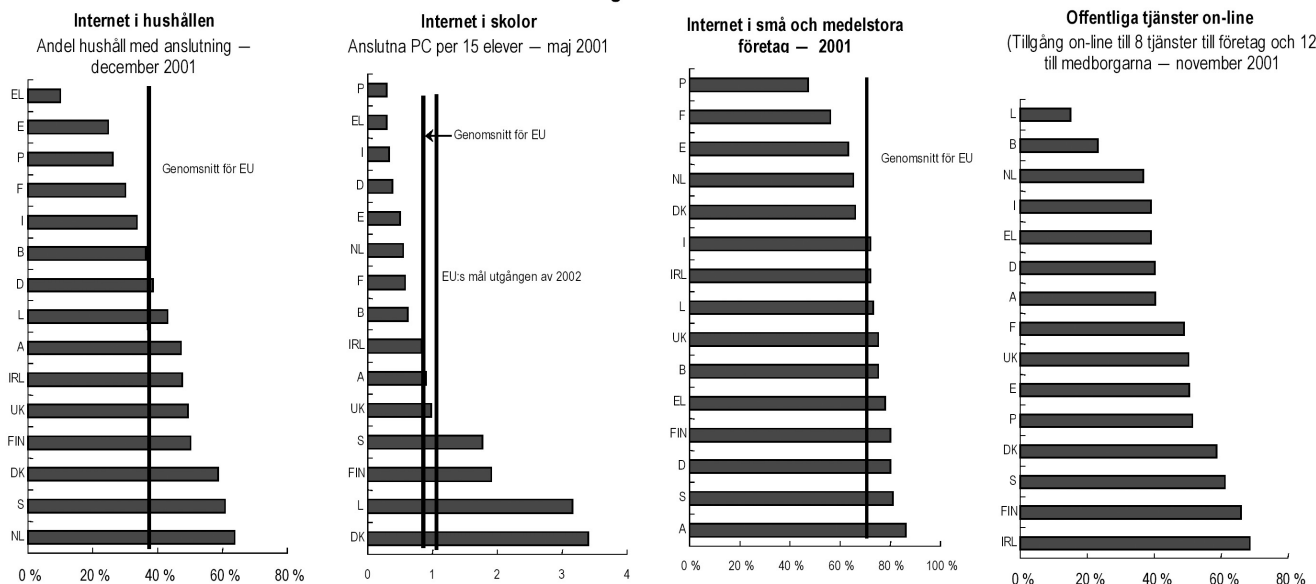
i) främja FoU och innovation genom att

- utveckla ramvillkor som gör det möjligt att öka de totala utgifterna för FoU i Europeiska unionen med målet att nå upp till 3 % av BNP till 2010 och effektivisera FoU. Två tredjedelar av dessa nya investeringar bör komma från den privata sektorn. Detta förutsätter förbättrade incitament för företag att investera i FoU genom en integrerad strategi som syftar till att öka konkurrensen på produktmarknaderna, förbättra tillgången till riskkapital, förbättra immaterialskyddet (inklusive skapandet av gemenskapspatent till överkomligt pris) och samtidigt säkerställa att ny teknik får snabb spridning, samt en effektiv användning av skatteincitament och andra finansiella incitament,
- förbättra kopplingarna mellan universitet och företag, vilket bör leda till kunskapsöverföringar och ett förbättrat kommersiellt utnyttjande av FoU-resultat, samt fastställa klara och konsekventa prioriteringar för offentlig forskning,
- förbättra forsknings- och innovationssamarbetet inom Europa,
- anta det sjätte ramprogrammet för forskning,

ii) främja tillgång till IKT genom att

- säkerställa effektiv konkurrens i de lokala telenäten (accessnäten) i syfte att påskynda utvecklingen av europeiska bredbandsnät, och
- uppmuntra Internetanvändningen i alla samhällsgrupper och på alla samhällsområden (dvs. i hushåll, skolor, företag och offentliga förvaltningar), bl.a. genom att fastställa en ny handlingsplan *e-Europe 2006*, och i synnerhet öka andelen skolelever med tillgång till datorer med Internetuppkoppling till en dator per femton elever,

Användning av Internet

Källa: Kommissionens avdelningar, ENSR Survey 2001, Europeiska småföretagsobservatoriet. Europeiska kommissionen (undersökning av Cap Gemini Ernst & Young).

iii) stärka utbildnings- och fortbildningsansträngningarna,

- både privata och offentliga, för att öka utbudet av utbildade forskare, öka antalet IKT-experter, förbättra befolkningens grundläggande IKT-kompetens och se till att alla medborgare har möjlighet att skaffa sig grundläggande färdigheter,

- höja utbildnings- och yrkesutbildningssystemens förmåga att i tillräcklig utsträckning anpassa sig till förändringar i krav på yrkeskvalifikationer, och i synnerhet tillgodose behoven hos särskilt eftersatta grupper på arbetsmarknaden såsom kvinnor, äldre arbetskraft eller arbetskraft med låg skolutbildning, samt
- införa instrument för att säkerställa transparens för examensbevis och kvalifikationer.

3.8 Att öka den miljömässiga hållbarheten

För att skydda naturresurser såsom ren luft, rent vatten och ren mark, bibehålla en biologisk mångfald och minska risker för folkhälsan krävs en aktiv miljöpolitik som syftar till att säkerställa ett ansvarsfullt utnyttjande av knappa naturresurser och en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar utveckling på lång sikt. De åtaganden som gjorts på det internationella planet – särskilt på klimatförändringsområdet – kräver också ekonomisk-politiska åtgärder.

Europeiska rådet uppmanade vid sitt möte i Stockholm till att integrera främjandet av en hållbar utveckling i de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. En hållbar utveckling är ett begrepp som sträcker sig längre än en rent ekonomisk bedömning och som syftar till förbättringar i livskvaliteten genom att främja konsekventa åtgärder som baseras på en övergripande bedömning av deras ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner. Därför behöver man göra en korrekt och omfattande analys av de politiska åtgärdernas sociala, ekonomiska och miljömässiga kostnader och fördelar för varje politikområde.

Det är ett framåtsyftande begrepp som beaktar både nuvarande och framtida generationers välfärd. Konkreta prioriterade åtgärder har fastställts för de olika politikområdena. I detta avsnitt behandlas hur miljöaspekter kan integreras i den ekonomiska politiken, särskilt användandet av marknadsbaserade instrument, som ett sätt att främja en hållbar utveckling.

Offentliga insatser försenas ofta av oro för möjliga kortfristiga konsekvenser av miljöskyddspolitiken för ekonomisk tillväxt, sysselsättning och för enskilda företags, regioners och medlemsstaters konkurrensförmåga. Klara och stabila mål för hållbar utveckling skulle kunna skapa ekonomiska möjligheter genom en potential för teknisk innovation och investering som gynnar tillväxt och sysselsättning. I detta sammanhang bör medlemsstaterna i högre grad använda sig av ekonomiska instrument. Dessa instrument ger industrin flexibilitet att minska föroreningarna på ett kostnadseffektivt sätt och uppmuntrar till tekniska innovationer. De utgör dessutom ofta de mest effektiva sätten att komma till rätta med negativa externa effekter, eftersom de leder till en internalisering av externa kostnader i priserna. De är därför ett sätt att på ett mer konsekvent och kostnadseffektivt sätt genomföra principen om att förorenaren skall betala. I detta sammanhang är det viktigt att förbättra information till de medborgare och företag som berörs och att det görs en korrekt utvärdering av instrumenten i fråga.

Medlemsstaterna bör ställa upp tydliga mål och tidsplaner för sin politik och genomföra den konsekvent, motsvarande de som beslutades av Europeiska rådet i Göteborg på det här området, för att underlätta för företagen och konsumenterna att anpassa sig. Fortløpande åtgärder krävs varje år för att få till stånd ett gradvis avskiljande av ekonomisk tillväxt från resursförbrukning, särskilt mellan tillväxt i transporter och energiförbrukning och BNP-tillväxt. Att gradvis men kontinuerligt och på ett trovärdigt sätt förändra skattesatsernas nivå och struktur tills de externa kostnaderna till fullo återspeglas i priserna skulle minimera de strukturella anpassningsproblemen och stödja innovativa lösningar från företagets sida. Denna strategi skulle också minimera kostnadseffektiva undantag för de företag eller sektorer som påverkas mest. Sådana undantag minskar ofta åtgärdens miljömässiga effektivitet, snedvrider skattestrukturen och är svåra att ta bort i ett senare skede. Om det inrättades en ram eller en samordning för användandet av marknadsbaserade instrument på gemenskapsnivå skulle detta bidra till att undvika sådana snedvriddningar och det skulle ge ett stöd till den inre marknaden.

Av detta framgår följande:

- i) Medlemsstaterna och gemenskapen bör på sina respektive behörighetsområden syfta till att göra konsekvensutredningar av politiska åtgärders konsekvenser för samhället och miljön.

- ii) För att effektivisera de marknadsbaserade instrumenten bör konkurrensen öka genom avreglering och sammanslagning av marknaderna och genom att sänka hindren för in- och utförsel.
- iii) Medlemsstaterna bör införa och öka användningen av marknadsbaserade instrument som beskattning, användaravgifter och avgifter för den som förorenar, försäkrings-/ansvarssystem, frivilliga åtaganden och handel med utsläppsrätter. Transportsektorn utgör en nyckelsektor för en sådan politik med sina olika transportsätt som fortfarande saknar ett fullt konsekvent och integrerat system för användaravgifter och skatter för att på lämpligt sätt integrera externa effekter och spegla resursförbrukningen.
- iv) För att uppfylla kraven i Kyotoprotokollet på ett kostnadseffektivt sätt bör medlemsstaterna vidta förberedelser inför införandet av handel med utsläppsrätter på EU-nivå genom att bland annat säkerställa att de har upprättat tillräckligt stabila förfaranden för övervakning, rapportering och kontroll av utsläpp. De medlemsstater som redan infört system för handel med emissionsrätter för växthusgaser, eller som överväger att göra det, bör säkerställa att deras system är förenliga med det gemenskapssystem som för närvarande diskuteras i rådet. Medlemsstaterna bör överväga hur man skall fördela utsläppsrätterna. På det mer övergripande planet bör medlemsstaterna förbereda lämpliga åtgärder och politiska riktlinjer för att uppfylla sina skyldigheter enligt Kyotoprotokollet, särskilt i syfte att uppnå en effektivare styrning av efterfrågan på energi och transporter.
- v) Medlemsstaterna bör uppmuntra särredovisning av miljöinformation i företagens årsredovisningar i linje med kommissionens rekommendation av den 30 maj 2001.
- vi) Medlemsstaterna bör minska branschstöd och skatteundantag och andra åtgärder som har en negativ inverkan på miljön om detta är förenligt med målen för hållbar utveckling.
- vii) Medlemsstaterna bör samtidigt med överenskommelsen om att öppna energimarknaderna nå enighet senast i december 2002 om en lämplig ram för energibesiktning på europeisk nivå.
- viii) Medlemsstaterna bör fortsätta att vidta åtgärder med inriktning på energiförbrukningen, inklusive transportsektorn, för att Europeiska unionen "senast 2010 skall kunna visa fram påtagliga framsteg när det gäller att förbättra energieffektiviteten", vilket Europeiska rådet i Barcelona krävde.

II. LANDSPECIFIKA EKONOMISK-POLITISKA RIKTLINJER

1. BELGIEN

Belgiens ekonomi mattades av klart under 2001, BNP ökande med 1 % i reala termer efter ett exceptionellt år 2000 då ekonomin expanderade med 4 %. Nedgången i världshandeln och företagens försämrade framtidstro till följd av detta var de huvudsakliga skälen till denna utveckling. Ekonomin förväntas återhämta sig gradvis under de första kvartalen 2002 och under andra halvåret förväntas återhämtningen bli ännu kraftigare då både export- och importvolymerna kommer att börja röra sig igen. BNP-tillväxten i reala termer förväntas dock inte överstiga föregående års resultat. Under 2003 kommer den ekonomiska tillväxten att ligga något under 3 % till följd av en ökande internationell handel och en kraftigare inhemsk efterfrågan. Inflationen, mätt enligt det harmoniserade konsumentprisindexet, förväntas mattas av och ligga klart under 2 % 2002, jämfört med 2,5 % 2001, och fortsätta att vara begränsad under 2003. Sysselsättningen beräknas öka under 2003, men i en blygsammare takt i förhållande till den senaste tidens öknings. Arbetslösheten förväntas öka något under 2002, men beräknas återgå till en fallande trend under 2003. Löneutvecklingen förväntas vara fortsatt måttlig mot bakgrund av det nya ramavtalet för löner som skall ingås i slutet av 2002 för perioden 2003–2004.

Även om den minskar ligger den offentliga skulden som andel av BNP fortfarande på en mycket hög nivå i Belgien och kräver ytterligare budgetanpassningar, särskilt när det gäller att säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet mot bakgrund av effekterna av en åldrande befolkning. För att anta denna utmaning måste den pågående pensionsreformen fortsätta ytterligare, särskilt när det gäller bestämmelser om förtidspension och tilläggspension. Den låga sysselsättningsgraden, de stora regionala skillnaderna vad gäller arbetslöshet, otillräcklig konkurrens inom vissa tjänstesektorer, de administrativa bördorna på näringslivet och otillräcklig effektivitet inom den offentliga förvaltningen är andra områden som måste uppmärksammas.

Finanspolitik

Trots den kraftiga nedgången i ekonomin 2001 var den offentliga sektorns finanser i balans (eller uppvisade ett överskott på 0,2 % som andel av BNP, inklusive UMTS-intäkter). Ett stort primärt överskott på 6,6 % som andel av BNP, vilket uppnåddes genom inskränkningar av de primära utgifterna och stigande skatteinkomster, var avgörande för att upprätthålla denna balans. Dessutom bidrog särskilda faktorer, till exempel avyttring av fastigheter, med 0,3 % som andel av BNP till detta resultat. I uppdateringen av 2001 års stabilitetsprogram är målet balans i den offentliga sektorns finanser 2002 och ett överskott på 0,5 % som andel av BNP 2003. Att upprätthålla stora primära överskott i storleksordningen 6 % som andel av BNP per år är fortfarande en viktig faktor i budgetanpassningsstrategin med hänsyn till att den offentliga skulden fortsätter att vara mycket hög och med tanke på utmaningarna på lång sikt med effekterna av en åldrande befolkning. En gräns för ökningen i reala termer för utgifterna i kategori I (statens utgifter och socialförsäkringssystemen) på 1,5 % per år anses vara lämplig för att uppnå detta mål. Minskningen av den offentliga skulden var blygsam under 2001, vilket till stor del berodde på låg nominell BNP-tillväxt och ad hoc-faktorer. Den offentliga skulden beräknas minska och ligga marginellt under 100 % som andel av BNP i slutet av 2003. Mot denna bakgrund och med tanke på att Belgien ingår i euroområdet bör finanspolitiken inriktas på att

- i) under 2002 inte tillåta att balansen i de offentliga finanserna försämras i förhållande till 2001, särskilt genom att begränsa de nuvarande offentliga utgifterna,
- ii) återuppta konsolideringen av de offentliga finanserna 2003 och uppnå ett överskott i de offentliga finanserna på 0,5 % som andel av BNP genom att hålla fast vid begränsningen på 1,5 % när det gäller ökningen i reala termer av utgifterna i kategori I och genom strikt övervakning av budgeten i alla delar i förvaltningen, och
- iii) förstärka den befintliga strategin för att förbereda för effekterna på de offentliga finanserna av att befolkningen blir allt äldre, särskilt genom att minska skuldnivån ytterligare och fullfölja reformen av pensionssystemet, genom att på ett bättre sätt ta itu med problemet med den genomsnittliga verkliga pensionsåldern och på ett tydligare sätt bestämma storleken på de finansiella medel som årligen skall anslås till en särskild fond.

Arbetsmarknad

Den belgiska arbetsmarknaden kände av en svagare tillväxt under 2001. Den snabba minskningen av arbetslösheten som noterats under de två senaste åren stannade gradvis av och beräknas för närvarande öka något under 2002. Trots att den totala sysselsättningen ökade stadigt under andra hälften av nittioalet, från 56,3 % 1996 till cirka 61 % i slutet av 2000, ligger den fortfarande under EU-genomsnittet. Detta beror huvudsakligen på att sysselsättningen ligger på en relativt sett lägre nivå för ungdomar (29 % för åldersgruppen 15–24 år), äldre personer (bara 24 % för dem som är 55–64 år) och kvinnor (51,5 %). Som ett led i ansträngningarna att skapa en "aktiv välfärdsstat" fortsatte den successiva övergången från passiv politik till förebyggande och mer aktiva åtgärder under 2001. Trots de åtgärder som redan vidtagits, är bidragsberoendet fortfarande relativt stort i vissa segment på arbetsmarknaden och andra åtgärder skulle kunna vidtas för att undanröja de återstående arbetslöshetsfällorna och aktivera det ganska stora antalet bidragsberoende personer i arbetsför ålder, särskilt äldre arbetstagare, som inte är sysselsatta. De regionala skillnaderna är fortfarande märkbara. Sysselsättningsnivån i Flandern (cirka 64 % 2000) var fortfarande 8–9 % högre än i Vallonien och Brysselområdet. Detta visar på bristande rörlighet på arbetsmarknaden och otillräcklig löneflexibilitet. De viktigaste hindren för rörligheten är språkbarriärer, höga boendekostnader (till följd av kvarvarande höga registreringsavgifter), ökande trafikstockningar och ett otillräckligt nätverk för kollektivtransporter. Som en ytterligare dimension kunde ett bättre utnyttjande av befintlig lagstiftning för att ge arbetstagare möjlighet att delta i det ekonomiska resultatet i sina företag bidra till lönedifferentiering. Mot bakgrund av ovanstående, och i kombination med en strikt tillämpning av sysselsättningsrekommendationerna som antogs av rådet i februari 2002, bör de viktigaste prioriteringarna för Belgien vara följande:

- i) Konsolidera de senaste reformerna av skatte- och bidragssystemen så att det lönar sig att arbeta, särskilt genom att avlägsna de återstående negativa incitamenten för äldre personer att fortsätta arbeta eller att komma in på arbetsmarknaden igen.

- ii) Vidta åtgärder för att öka arbetskraftens rörlighet, bl.a. genom att uppmuntra arbetsmarknadens parter att låta nuvarande lönesättningsmekanismer bättre återspegla lokala arbetsmarknadsförhållanden och färdigheter, samtidigt som den totala löneökningstakten förblir måttlig.
- iii) Främja en lämplig balans mellan flexibilitet och säkerhet, och noggrant övervaka effekterna på tillgången på arbetskraft till följd av de senaste initiativen för att öka arbetstidsflexibiliteten, särskilt det nya systemet att spara tid.
- iv) Intensifiera ansträngningarna för att öka sysselsättningsnivån för kvinnor genom att avlägsna de negativa incitament som finns för att underlätta inträde eller återinträde på arbetsmarknaden.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Öppenheten inom den belgiska ekonomin stimulerar konkurrens på varumarknaderna vilket leder till en hög nivå på arbetsproduktiviteten och konsumentpriser som ligger i linje med EU-genomsnittet. Andelen införlivade inre marknadsdirektiv uppfyllde målet på 98,5 % för mars 2002. Trots bristen på verklig konkurrens på accessnätet, fortlöper avregleringsprocessen inom telekommunikationssektorn väl och tillgången till bredband sprids snabbt tack vare låga anslutningskostnader. Kopplingarna mellan de lokala myndigheterna och de privata aktörerna uppvisar dock fortfarande brister vad gäller insyn, och avregleringen är mindre framskriden i vissa sektorer, till exempel inom energisektorn. Särskilt förseningen när det gäller att inrätta en oberoende systemansvarig för överföring av elektricitet och bristen på godkännande av överföringstariffer har hindrat inträde på marknaden. Till följd av detta är konkurrensen fortfarande begränsad inom dessa sektorer, vilket har lett till höga priser. Även om de genomsnittliga utgifterna för FoU och informations- och kommunikationsteknik ligger på EU-nivå, är de fortfarande koncentrerade till några få sektorer och företag. Viktiga reformer för att minska byråkratin och öka effektiviteten när det gäller de allmännyttiga tjänsterna har genomförts och börjat ge resultat. Den administrativa bördan och det statliga stödet till järnvägen fortsätter dock att ligga på en hög nivå. Med tanke på det ovan anförda bör Belgien prioritera att

- i) öka konkurrenskraften inom el- och gasområdet genom att officiellt utse en oberoende operatör av eltransportsystemet utan betydande inblandning av innehavaren (åtskilt ägande) och genom att vidta åtgärder för att uppmuntra nya leverantörer till detaljisterna via rättvis tillgång till näten,
- ii) öka insynen i förbindelserna mellan den offentliga och privata sektorn på lokal och regional nivå, särskilt kommunernas och kommunala organs roll inom olika sektorer, t.ex. energisektorn, för att undvika snedvridningarna av konkurrensen och intressekonflikter,
- iii) vidta ytterligare åtgärder för att minska den administrativa bördan på företagen, däribland den tid och de kostnader som krävs för att registrera nya företag, och för att utveckla e-förvaltning.

2. DANMARK

Under 2001 sjönk den ekonomiska tillväxten till 0,9 %, huvudsakligen till följd av en klart avmattad investeringstillväxt och försämrade ökning av exportefterfrågan. Produktionstillväxten beräknas stiga med cirka 1,75 % i år och öka till cirka 2,5 % 2003, i första hand på grund av inhemsk efterfrågan. De faktorer som förväntas ligga till grund för tillväxten 2002 är privatkonsumtion, som förväntas öka i linje med de faktiska nettolönerna, och investeringar, som beräknas återhämta sig i och med förväntningarna på en gynnsammare utveckling. Den danska exporten antas öka i linje med den externa efterfrågan, och genom att importen utvecklas i linje med den slutliga efterfrågan förväntas nettoexportens bidrag till tillväxten bli negativt i år igen. År 2003 förväntas den inhemska efterfrågan stärkas ytterligare medan nettoexporten förväntas lämna ett tämligen neutralt bidrag till tillväxten. Inflationen (mätt enligt det harmoniserade konsumentprisindexet), som steg med 2,3 % 2001, förväntas bli i stort sett oförändrad under det innevarande året, eftersom prisökningarna på kläder förväntas uppväga effekterna av de något lägre oljepriserna och det skattestopp som infördes av den nya regeringen. Därefter förväntas inflationen falla något under 2003. Efterfrågan på arbetsmarknaden kommer att vara fortsatt hög. Sysselsättningen förväntas öka marginellt under året, och med cirka 0,5 % 2003. Trots avmattningen i ekonomin har den registrerade arbetslösheten legat på en mycket låg nivå och en liten minskning av arbetslösheten förväntas 2003 när tillväxten kommer igång igen.

Den danska ekonomin, som för närvarande befinner sig på randen av sin kapacitet, måste öka sin produktionskapacitet genom att fokusera på följande grundläggande utmaningar: Åtgärda begränsningarna i tillgången på arbetskraft, vilket också skulle göra det lättare att hejda de ihållande höga löneökningarna. Konkurrensen i ett antal viktiga sektorer inom näringslivet är fortfarande otillräcklig och med tanke på den offentliga sektorns storlek måste effektiviteten inom denna sektor förbättras ytterligare. Vidare är det av grundläggande betydelse att effektivt begränsa den offentliga konsumtionen, och det är desto mer angeläget efter skattestoppet så att de offentliga finanserna kan fortsätta uppvisa höga överskott även på medellång sikt.

Finanspolitiken

År 2001 uppgick överskottet i de offentliga finanserna till 2,8 % som andel av BNP, exklusive UMTS-intäkter på 0,2 %. Budgetöverskottet förväntas minska till 2,1 % som andel av BNP under året och därefter beräknas det öka till 2,4 % som andel av BNP 2003. Minskningen av överskottet 2002 beror i första hand på att en föreslagen ändring av det särskilda pensionssparandet har inberäknats för de år som prognosen omfattar, vilken minskar överskottet med 0,5 % som andel av BNP av tekniska skäl⁽¹⁾. Som framgår av Danmarks senaste uppdaterade konvergensprogram håller man i stort sett fast vid strategin att successivt minska primärutgifterna och sänka skatterna i förhållande till BNP. Som så många gånger förr översteg den verkliga ökningen av den offentliga konsumtionen 2001 de mål som fastställdes av den tidigare regeringen. Ett nytt inslag är att den nya regeringen, som tillträdde i november 2001, har åtagit sig att inte höja några direkta eller indirekta skatter. Dessutom har det införts ett tak för den särskilda nominella skatten på fast egendom. Inget datum har fastställts för när skattestoppet skall upphöra. Enligt de långsiktiga prognoserna i det uppdaterade programmet skall de offentliga finanserna uppvisa årliga överskott på 1,5–2,5 % som andel av BNP fram till år 2010 för att klara de ekonomiska effekterna av en åldrande befolkning. Mot denna bakgrund bör finanspolitiken särskilt inriktas på att

- i) säkerställa uppfyllande av regeringens mål att begränsa den offentliga konsumtionens tillväxt i reala termer till i genomsnitt 1 % per år, vilket innebär att ökningen 2003 helst inte skall överstiga myndigheternas prognos på 0,7 % för att kompensera ökningen på 1,3 % i budgeten 2002, och
- ii) säkerställa att skattestoppet genomförs på alla förvaltningsnivåer, eventuellt genom bindande åtaganden från lokala och regionala myndigheter i samband med budgeten 2003.

Arbetsmarknad

Den danska sysselsättningsutvecklingen är den bästa i gemenskapen, med en total sysselsättningsnivå på 76 % 2001. Sysselsättningsnivån för kvinnor ligger på 72 % och för äldre arbetstagare på 56 %. Arbetslöshetsnivån fortsatte att minska något under 2001 och uppgick till 4,3 %. Efterfrågan på arbetsmarknaden var fortsatt hög. Inga nya reformer inleddes under 2001. De tidigare reformerna fortsätter dock att leda till att förtids- och invaliditetspensioneringarna minskar. Dessutom kommer marginalskattesatsen att sänkas under 2002 i enlighet med Whitsunpaketet 1999. Den nya regeringen har nyligen tillkännagett ett skattestopp. Trots de tidigare reformerna finns det en klar tendens mot att förhandla om kortare arbetstid och utträdet från arbetsmarknaden är relativt högt. Andelen personer i arbetsför ålder som är beroende av bidrag (däribland arbetslöshetsersättning) och som deltar i arbetsmarknadsprogram uppgår till 21 %, vilket till en del bidrar till ständigt hög efterfrågan på arbetsmarknaden. En ytterligare ökning av utbudet på arbetskraft, vilket är nödvändigt med tanke på den allt äldre befolkningen, bör uppmuntras genom reformer av skatte- och bidragssystem på så sätt att systemens struktur i högre grad gynnar sysselsättningen. Mot bakgrund av dessa aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av sysselsättningsrekommendationerna, som antogs av rådet i februari 2002, bör Danmark i första hand

⁽¹⁾ Den nya regeringen har föreslagit att det särskilda pensionssparandet skulle omvandlas från ett omfördelningssystem via skatten till ett obligatoriskt individuellt pensionssystem från och med 2001. Förslaget har nödvändig majoritet i parlamentet. Förändringen kommer att leda till en minskning av överskottet i de offentliga finanserna med cirka 0,5 % som andel av BNP från och med 2002 eftersom dessa besparingar kommer att betraktas som privata snarare än offentliga besparingar i nationalräkenskapsrapporterna. Detta ligger i linje med underskotts- och skuldsättningsrapporteringen av den 28 februari 2002.

- i) se till att det lönar sig att arbeta genom att fortsätta ändringarna av överföringssystemen och genom att ytterligare minska skattertrycket på arbete, särskilt för låg- och medelinkomsttagare.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Den danska ekonomin är mindre öppen (mätt som total handel i förhållande till BNP) än i de flesta andra små medlemsstater och har en relativt hög prisnivå, som delvis beror på bristande konkurrens inom flera sektorer. Det ad hoc-mässiga stödet och sektorsstödet är lågt och resultatet när det gäller att genomföra inreklamationsdirektiven är utmärkt. Framsteg har gjorts när det gäller att avreglera telekommunikations- och elmarknaderna, samt vad gäller att öppna offentlig upphandling för konkurrens. Framstegen är dock mindre när det gäller att öppna gasmarknaderna för konkurrens. Penetrationsnivån är hög vad gäller informations- och kommunikationsteknik, och utgifterna för FoU ligger över EU-genomsnittet. Inom FoU-området är resultaten i Danmark inte lika goda som i de övriga nordiska medlemsstaterna, delvis beroende på att företagen spenderar mindre på FoU och att man har varit mindre framgångsrik när det gäller att omsätta tekniska framsteg i konkreta produkter. Enligt en OECD-undersökning har Danmark dessutom höga utgifter för offentlig utbildning, men relativt låga utbildningsresultat. Mot bakgrund av detta bör Danmark i första hand

- i) öka ansträngningarna för att stärka konkurrensen inom de sektorer där konkurrensen bedömts vara otillräcklig,
- ii) öka konkurrensen när det gäller att tillhandahålla offentliga tjänster på lokal nivå genom ökat deltagande av den privata sektorn och konkurrens mellan leverantörer av offentliga tjänster, och
- iii) öppna el- och gasmarknaderna fullständigt för konkurrens och säkerställa rättvist tillträde till nät.

3. TYSKLAND

BNP ökade med 0,6 % i Tyskland 2001. På privatkonsumtionens område ledde inkomstskattesänkningarna i januari 2001 till att den sjunkande tillväxttakten begränsades, vilket hade utlösts av de ökande bränslepriserna och den försämrade internationella miljön genom sin negativa inverkan på arbetslösheten som började öka något under året. Däremot föll investeringarna kraftigt mot bakgrund av förväntningarna om lägre tillväxt. Ytterligare ett hinder för ekonomin var den stora lagerminskningen. Till följd av detta stagnerade den inhemska efterfrågan under 2001. Tillväxten kom huvudsakligen från nettoexporten. För 2002 visar de ledande indikatorerna på en återhämtning vid halvårsskiftet. Drivkraften förväntas vara en återhämtning av investeringarna, medan konsumtionen förmodas ligga på en låg nivå till följd av ökande arbetslöshet. Trots det förväntade kraftiga uppsvinget kommer dock den årliga genomsnittliga BNP-tillväxten att stanna kvar under 1 % på grund av det kraftiga negativa statistiska överhänget i början av året. Mot bakgrund av att olje- och livsmedelspriserna blev högre än väntat uppgick den genomsnittliga ökningen av konsumentpriserna till 2,4 % 2001. Eftersom priserna på dessa varor förväntas sjunka igen bör inflationstrycket minska och hålla KPI-inflationen under 2 %, vilket skulle vara en av de lägsta nivåerna i euroområdet. Sysselsättningen började minska 2001 och beräknas, trots den förväntade ekonomiska uppgången, ligga på en genomsnittligt lägre nivå 2002. Följaktligen förväntas den genomsnittliga arbetslösheten vara något högre 2002 än 2001.

Till följd av skattereformen och den ekonomiska nedgången steg det tyska underskottet i de offentliga finanserna till 2,7 % som andel av BNP 2001. En viktig utmaning är därför att stärka konsolideringen av de offentliga finanserna och att säkerställa ett strikt genomförande av stabilitetsprogrammet, särskilt med avseende på att hålla det offentliga underskottet 2002 under fördragets referensvärde på 3 % som andel av BNP. Samtidigt som den nuvarande konjunkturmässiga nedgången huvudsakligen är externt genererad, hålls den tyska ekonomins tillväxtpotential tillbaka av försenade effekter från återföringen, bland annat krisen inom byggnadssektorn, och av långsamma framsteg när det gäller strukturreformer. Högsta prioriteten bör därför vara att öka och utnyttja tillväxtpotentialen fullt ut. Om reformerna genomförs mot en tillväxt- och

stabilitetsorienterad makroekonomisk bakgrund, bör de kunna minska den ihållande höga arbetslösheten och de regionala arbetslöshetsskillnaderna och att förbättra de aktiva arbetsmarknadsåtgärdernas effektivitet. Detta skall backas upp av sysselsättningsfrämjande politik, särskilt genom reformer av bidragssystemet för att det skall löna sig att arbeta och genom att ta itu med negativa incitament mot att delta på arbetsmarknaden, särskilt när det gäller kvinnor. Med sina skatte- och pensionsreformer har Tyskland nyligen gjort framsteg i detta avseende. Samtidigt som den nyligen genomförda pensionsreformen är ett viktigt steg i rätt riktning kan ytterligare reformer behöva genomföras i framtiden. Förbättringar av det övergripande företagsklimatet, särskilt genom ytterligare reformer på produkt-, kapital- och arbetsmarknaderna, förväntas också bidra till att stärka Tysklands ekonomiska tillväxtpotential.

Finanspolitiken

Enligt Statistische Bundesamts senaste beräkningar uppgick det offentliga underskottet 2001 till 2,7 % som andel av BNP. Denna försämring i förhållande till resultatet 2000 (-1,3 % som andel av BNP, exklusive UMTS-intäkter) och till prognoserna i det uppdaterade tyska stabilitetsprogrammet i oktober 2000 (ett planerat underskott på 1,5 % som andel av BNP 2001) beror främst på att tillväxtnedgången har varit kraftigare än väntat och på några statistiska revideringar. Utgifterna har dock överskridits inom den samlade hälso- och sjukvårdssektorn och också i några delstaters budgetar. Låg BNP-tillväxt och en ökning av vissa bidrag beräknas medföra att underskottet inte kommer att minska i år jämfört med förra året, trots att vissa skatter har ökat.

Vid mötet med Ecofinrådet den 12 februari 2002 åtog sig den tyska regeringen att respektera referensvärdet på 3 % som andel av BNP för det offentliga underskottet 2002 och bekräftade sitt åtagande att uppnå saldon för de offentliga finanserna som är nära i balans 2004. Detta bekräftades på nytt genom den överenskommelse som nåddes mellan den federala regeringen och delstaterna vid ett särskilt möte med finansplaneringsrådet (Finanzplanungsrat) den 21 mars 2002. Mot denna bakgrund, och med beaktande av att Tyskland ingår i euroområdet, bör finanspolitiken särskilt inriktas på följande:

- i) Säkerställa att referensvärdet på 3 % som andel av BNP för det offentliga underskottet inte överskrids. En eventuellt högre tillväxt skall utnyttjas för att minska underskottet 2002 till en nivå under 2,5 % som andel av BNP som fastställdes i det senaste uppdaterade stabilitetsprogrammet.
- ii) Minska underskottet 2003 i tillräckligt hög grad för att kunna uppnå saldon i de offentliga finanserna som är nära i balans 2004. Fortsätta i detta syfte att hålla nere utgifterna och säkerställa att varje manöverutrymme i budgeten utnyttjas för att minska underskottet.
- iii) Genomföra nödvändiga hälso- och sjukvårdsreformer för att minska utgiftstrycket och bidra till att förbättra de offentliga finansernas kvalitet och hållbarhet genom att förbättra sjukvårdens kvalitet och ekonomiska effektivitet.
- iv) Anta de överenskomna förändringarna enligt Haushaltsgrundsatzgesetz under innevarande parlamentsperiod och underlätta effektiv kontroll av de överenskommelser som uppnåtts vid det särskilda mötet med Finanzplanungsrat den 21 mars 2002.

Arbetsmarknad

Den tyska arbetsmarknaden påverkades kraftigt av den ekonomiska nedgången 2001, när sysselsättningstillväxten stannade av och arbetslösheten började öka igen. Den totala sysselsättningsnivån (65 % 2000) ligger över genomsnittet inom Europeiska unionen. Ungdomsarbetslösheten är relativt låg. Andelen arbetslösa, varav hälften utgör långtidsarbetslösa, är hög och ligger något över EU-genomsnittet på 7,9 %. Den regionala arbetslösheten fortsätter att variera kraftigt. Trots den senaste tidens ökade flexibilitet i löneförhandlingarna, är löneskillnaderna och rörligheten inte tillräckliga för att bidra till en klar minskning av de regionala skillnaderna. Positiva åtgärder, t.ex. Job-AQTIV-lagen och den s.k. Mainz-modellen för subventionering av låglönearbeten, har vidtagits genom ny lagstiftning som syftar till att rationalisera de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, men de storskaliga aktiva arbetsmarknadsprogrammen i regioner med hög arbetslöshet måste fortsätta att förbättras. Dessutom är de lågutbildade arbetstagarnas deltagande på arbetsmarknaden mycket lågt och de löper 60 % större risk att bli arbetslösa än de genomsnittliga arbetstagarna. Om man skall lyckas höja sysselsättningsnivån ytterligare är det av avgörande betydelse att få bukt med de kvarvarande kraftiga negativa incitamenten och hindren för lågutbildade, äldre och kvinnor att delta på arbetsmarknaden. Mot bakgrund av dessa aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av sysselsättningsrekommendationerna, som antogs av rådet i februari 2002, bör Tyskland prioritera följande:

- i) Intensifiera ansträngningarna för att få arbete att löna sig genom en skatte- och bidragsreform, särskilt när det gäller kvinnor och äldre arbetstagare. Följande områden berörs av bidragsreformen: kriterier och villkor för att erhålla bidrag, bidragens varaktighet och ersättningsnivå samt indragande av bidrag när arbetet återupptas. Minska de sociala avgifterna, särskilt i den lägre delen av löneskalan, för att uppfylla kravet på sunda offentliga finanser.
- ii) Förbättra de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, särskilt där de används i stor skala, och utveckla och effektivisera stödet till arbetsökande. Säkerställa effektiviteten i de aktiva arbetsmarknadsprogrammen och inrikta dem mot de personer som löper störst risk att hamna i långtidsarbetslöshet, samtidigt som arbetsmarknadens krav tillgodoses.
- iii) Med respekt för arbetsmarknadens parter oberoende främja institutionerna inom arbetslivsområdet och kollektiva förhandlingssystem med hänsyn till förhållandet mellan löneutveckling och arbetsmarknadsvillkor, för att på så sätt möjliggöra en löneutveckling som följer produktivitetsutvecklingen och beaktar skillnaderna i yrkesfärdigheter för att främja sysselsättningen på alla kvalifikationsnivåer och i alla geografiska områden och samtidigt slå vakt om en stabilitets- och sysselsättningsinriktad löneutveckling.
- iv) Främja flexiblare arbetsorganisation och se över regleringen av anställningskontrakt för att främja fler arbetstillfällen och finna en lämplig balans mellan flexibilitet och säkerhet.
- v) Avlägsna hinder för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, bland annat genom att underlätta tillgången till barnomsorg.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Den tyska ekonomin är relativt öppen för att vara en storskalig ekonomi (mätt som total handel i förhållande till BNP) och nivån på konsumentpriserna ligger nära EU-genomsnittet. Det statliga stödet minskar gradvis. Den tid och de kostnader som krävs för att starta ett privat aktiebolag ligger i nivå med EU-genomsnittet och är mycket låga för ensamföretagare. Att döma av företagets utgifter för FoU, patentansökningar och den andel av arbetskraften som har lägst gymnasieutbildning har Tyskland en stark ställning inom den kunskapsbaserade ekonomin. Framstegen när det gäller frågor som rör inre marknaden (genomförande av inre marknadsdirektiv och öppning av offentlig upphandling för konkurrens) har varit begränsade. Delvis på grund av nationella miljövårdande åtgärder ligger priserna på el (hushållen) och gas klart över EU-genomsnittet och tidigare regionala monopolinnehavare har fortfarande en stark ställning i försörjningsverksamheten. Utbildningsresultaten bland 15-åringarna och andelen gymnasister som går vidare till universitetet ligger under EU-genomsnittet. Två tredjedelar av den berörda åldersgruppen börjar på kvalificerade kombinerade yrkesutbildningsprogram som har en positiv effekt på ungdomarnas sysselsättningsmöjligheter och håller nere arbetslösheten för denna åldersgrupp på en relativt låg nivå jämfört med övriga medlemsstater. Mot bakgrund av dessa faktorer bör Tyskland i första hand

- i) säkerställa effektiv konkurrens på el- och gasmarknaderna, vilket bör leda till att nivåerna sjunker och de regionala skillnaderna minskar vad gäller avgifterna för att utnyttja energinäten, och inrätta en regleringsfunktion för energi med avseende på att säkerställa effektiv kontroll av villkoren för prissättning,
- ii) vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra studieresultaten i allmänhet och för att öka antalet gymnasister som går vidare till universitetet i synnerhet,
- iii) öka genomförandegraden när det gäller inre marknadsdirektiv i syfte att uppnå målet på 98,5 % och öka det sammanlagda värdet på de upphandlingskontrakt som publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

4. GREKLAND

Till följd av den försämrade världsekonomin avmattades den grekiska ekonomin något, men understöddes av inhemska faktorer. Avsevärt lägre räntesatser, till följd av att Grekland gick med i eurosamarbetet 2001, och ökande inflöden av medel från strukturfonderna i kombination med förberedelserna inför olympiska spelen 2004 upprätthöll investeringarna. En kraftig ökning av konsumentkrediterna och en återhämtning av de disponibla inkomsterna i reala termer bidrog dock samtidigt till att konsumtionen ökade. Trots detta hade utrikeshandeln en negativ effekt på BNP-tillväxten i reala termer, vilket avspeglas både av det höga importinnehållet i den inhemska efterfrågan och av de begränsade förbättringarna av konkurrenskraften. Detta tillväxtmönster förväntas bestå 2002, medan en förbättring beräknas 2003 som ett resultat av att exportefterfrågan återhämtar sig. Situationen på arbetsmarknaden har sakta förbättrats under de senaste åren och sysselsättningen ökar relativt långsamt i hela ekonomin trots kraftiga åtgärder för att skapa nya arbetstillfällen inom tjänste- och byggnadssektorerna. Inflationstrycket i början av 2001, som orsakats av indirekta effekter av oljeprisuppgången 2000, började avmattas under andra halvåret 2001. Den privata sektorns löneförhandlingar är avslutade. Avtalet innehåller en nominell ökning på 5,4 % och 3,9 % för åren 2002 respektive 2003.

Trots de senaste årens framsteg kräver utmaningarna på medellång sikt ytterligare förbättringar av den grekiska ekonomin. Obalanserna på skatteområdet har korrigerats under senare år, men den offentliga skuldkvoten ligger på en mycket hög nivå och kräver ytterligare kraftiga budgetanpassningar, särskilt med hänsyn till den allvarliga risken för att obalanser i budgeten kan uppstå i framtiden på grund av den åldrande befolkningen. Under nuvarande skede med BNP-tillväxt i reala termer är det möjligt att skynda på strukturreformer för att höja den fortfarande låga produktivetsnivån, att förbättra arbetskraftens och produktmarknadernas effektivitet och att skapa en bättre näringslivsmiljö. Sammanfattningsvis återstår viktiga utmaningar när det gäller att ta itu med den höga strukturarbetslösheten och öka sysselsättningen.

Finanspolitiken

År 2002 uppvisade den offentliga sektorns finanser ett underskott på 0,4 % av BNP och när de icke-budgeterade UMTS-inkomsterna inkluderades var de i balans. I uppdateringen av 2001 års stabilitetsprogram är målet 2002 ett överskott i den offentliga sektorns finanser på 0,8 % som andel av BNP och ett överskott på 1 % som andel av BNP 2003. Dessa budgetprognoser är baserade på hög BNP-tillväxt i reala termer på cirka 4 % per år för perioden. Budgetstrategin är även fortsättningsvis inriktad på att uppnå stora primära överskott, som trots detta beräknas minska under perioden. Förbättringen av de offentliga finanserna är i själva verket ett resultat av stadigt minskande räntebetalningar, medan få nedskärningar av primärutgifterna förväntas. Den offentliga skuldkvoten beräknas minska från 99,6 % som andel av BNP 2001 till 94,4 % som andel av BNP 2003, vilket begränsas av oberoende faktorer, dvs. stora finansiella transaktioner. Mot bakgrund av ovanstående, och med tanke på att Grekland ingår i euroområdet, bör finanspolitiken inriktas på att

- i) säkerställa att budgetläget 2002 och 2003 inte bidrar till inflationstrycket, samt beakta resultatet av det förestående nationella löneavtalet inom den privata sektorn 2002,
- ii) uppfylla rekommendationen i 2000 års allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken om tillämpning av klart definierade och bindande regler för utgiftsökningar i reala termer,
- iii) säkerställa att den offentliga skulden i förhållande till BNP minskar i linje med den beräknade minskningen av det offentliga underskottet samt med ökningen av nominell BNP, och begränsa utnyttjandet av finansiella transaktioner som påverkar den offentliga skulden negativt, och
- iv) skynda på reformen av socialförsäkringssystemen och fortsätta med reformen av pensionssystemet från 2002 för att undvika att det uppstår allvarliga budgetmässiga obalanser i framtiden till följd av den åldrande befolkningen.

Arbetsmarknad

Den ekonomiska uppgången under de senaste åren i Grekland har åtföljts av sysselsättningstillväxt (även om tillväxttakten har legat under genomsnittet i euroområdet). Till att börja med överskreds ökningen av antalet arbetstillfällen av det ökande utbudet på arbetskraft, men under de senaste ett eller två åren har sysselsättningstillväxten lett till att arbetslösheten har minskat något, särskilt under år 2000. Trots detta karaktäriseras den grekiska arbetsmarknaden av en låg sysselsättningsnivå (55,7 % 2000) och hög strukturarbetslöshet. Dessutom är arbetsmarknaden kraftigt segmenterad med hög arbetslöshet bland ungdomar och kvinnor och en stor andel långtidsarbetslösa. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna 2001 var inriktade på att genomföra paketet med arbetsmarknadsåtgärder från december 2000 och de pågående reformerna av den offentliga arbetsförmedlingen och av utbildnings- och yrkesutbildningssystemen. Trots de senaste åtgärderna uppvisar arbetsmarknaden fortfarande ett antal problem, bland annat rigid arbetsmarknadslagstiftning, otillräckliga löneskillnader, och störningar i form av negativa incitament att ta deklarerat arbete som är inbyggda i bestämmelserna om pensionsrättigheter och i skattesystemet. Det sistnämnda inbegriper en hög grad av progressivitet när det gäller inkomstskatt och ett kraftigt tryck på anställda jämfört med egenföretagare, även om den genomsnittliga skattebördan är låg. Dessutom bör utbildnings- och yrkesutbildningssystemen förbättras ytterligare för att bättre möta kraven på arbetsmarknaden. Mot bakgrund av dessa aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av sysselsättningsrekommendationerna, som antogs av rådet i februari 2002, bör Grekland i första hand

- i) snabbt genomföra en reform av bestämmelserna om pensionsrättigheter för att uppmuntra äldre personer komma ut på arbetsmarknaden och fortsätta arbeta,
- ii) fortsätta att förbättra utbildnings- och yrkesutbildningssystemen för att förstärka arbetskraftens kvalifikationer och möta arbetsmarknadens behov,
- iii) fortsätta att arbeta för att eliminera de viktigaste störningarna i form av negativa incitament att ta arbete till följd av samspelet mellan socialförsäkringsbidrag och en rigid arbetsmarknad,
- iv) främja ändringar av lönebildningssystemet för att säkerställa att skillnader i produktivitetsnivå och lokala arbetsvillkor avspeglas bättre i lönerna, bland annat genom att göra det praktiskt möjligt att inte följa vissa delar av de territoriella sysselsättningspakterna, och
- v) genomföra paketet med arbetsmarknadsåtgärder och övervaka deras effekter på resultatet på arbetsmarknaden för att se till att de positiva effekterna maximeras, bland annat genom att ytterligare bygga vidare på dessa insatser genom att lätta på de rigida bestämmelserna för anställningsskydd, med avseende på att säkerställa en lämplig balans mellan flexibilitet och säkerhet, och genom att skynda på omstruktureringen av den offentliga arbetsförmedlingen.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Delvis beroende på den geografiska placeringen är den grekiska ekonomin mindre öppen än i någon annan medlemsstat (mätt som total handel i förhållande till BNP). Effektivt genomförande av konkurrensreglerna är således mycket viktigt för att säkerställa en hög nivå på konkurrensen på de inhemska produktmarknaderna och stimulera till produktivitetssökningar. Även om nivån på arbetsproduktiviteten har stigit kraftigt under de senaste åren, är nivån den näst lägsta inom gemenskapen. Den andel av inre marknadsdirektiven som ännu inte genomförts har mer än halverats, men genomförandenivån ligger ändå under målet på 98,5 % från mars 2002. Insatser är på gång för att förbättra företagsklimatet och de offentliga förvaltningarnas resultat, men kostnaderna för att starta nya företag är fortfarande höga och företagsbeskattningssystemet är ganska komplicerat och kan eventuellt begränsa företagets incitament att växa. Avregleringen har genomförts ganska nyligen och därför är monopolföretagens marknadsställning inom nätverksamheterna fortfarande stark. Den låga nivån på befolkningens genomsnittliga utbildningsnivå är fortfarande ett problem och är en av de faktorer som ligger bakom den fortfarande låga – om än ökande – spridningen av informations- och kommunikationsteknik i Grekland (genomslaget för bredband är det lägsta i EU) och de mycket svaga resultaten vad gäller FoU och innovationer. Mot bakgrund av ovan nämnda aspekter bör Grekland i första hand

- i) intensifiera ansträngningarna för att öka tillgången på utbildad personal, främja företagets engagemang i FoU och innovationer och fortsätta att förbättra spridningen av informations- och kommunikationsteknik,

- ii) fortsätta att förenkla lagstiftning och administrativa förfaranden, att öka den offentliga förvaltningens effektivitet och göra systemet för företagsbeskattning neutralt vad gäller företagsform,
- iii) förstärka den effektiva konkurrensen inom den avreglerade nätverksamheten, särskilt vad gäller tillförsel av el och sjötransporttjänster, och
- iv) slå vakt om de förbättringar som gjorts vad gäller genomförande av inre marknadsdirektiven för att uppnå målet på 98,5 %.

5. SPANIEN

Efter att ha ökat med cirka 4 % 1999 och 2000, försvagades tillväxten avsevärt 2001 på grund av en måttligare inhemsk efterfrågan, särskilt ett kraftigt investeringsfall vad gäller utrustning och en successiv avmattning av exporten under året. Starkt påverkad av avmattningen under andra halvåret föregående år förväntas den genomsnittliga BNP-tillväxten 2002 att avmattas ytterligare, men också dölja en återhämtning som ökar i styrka under året. Denna återhämtning förväntas härröra från såväl en successiv förbättring av den inhemska efterfrågan som förnyad dynamik inom exportområdet. Parallellt med förbättrade internationella utsikter, och understödd av en återhämtning inom den inhemska efterfrågan, förväntas BNP under 2003 öka i linje med sin uppskattade tillväxtpotential. På grundval av detta makroekonomiska scenario beräknas sysselsättningstillväxten avmattas under 2002, men tillta i styrka nästa år, vilket medför en minskande arbetslöshetsnivå på cirka 12 % 2003. Inflationen förväntas falla till i genomsnitt cirka 2,5 % 2002 i förhållande till 3,6 % året innan. Minskningen av inflationstrycket förväntas understödjas av det nationella löneavtalet som undertecknades förra året för att bibehålla måttliga löneökningar och av måttliga importpriser. Under 2003 kan inflationen avmattas ytterligare till cirka 2,0 % i genomsnitt. Även om Spanien har gjort framsteg när det gäller att genomföra rekommendationerna i 2001 års allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och utsikterna för den spanska ekonomin är positiva, återstår några olösta problem. Särskilt de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet måste åtgärdas genom omfattande reformer av pensionssystemet eftersom överenskommelsen från april 2001 mellan regeringen och arbetsmarknadens parter inte ledde till några betydande åtgärder när det gäller att ta itu med de underliggande obalanserna.

För det andra, även om arbetslöshetsnivån ligger mer än 10 % under toppnoteringen 1994 och sjunker fortfarande, fortsätter den att vara hög i jämförelse med andra EU-länder. Dessutom är skillnaderna stora mellan regionerna och sysselsättningsnivån är låg, särskilt bland kvinnor. Trots minskande inflationstryck fortsätter den underliggande inflationen att uppvisa en relativt hög tillväxttakt medan den uppenbara tillväxten i arbetsproduktiviteten fortsätter att vara trög. Detta resultat kan tyda på att det råder otillräcklig konkurrens inom vissa sektorer och att utvecklingen släpar efter inom den kunskapsbaserade ekonomin.

Finanspolitik

Trots försvagad tillväxt fortsatte konsolideringen av de offentliga finanserna under 2001 när dessa för första gången under de senaste 25 åren var i balans, jämfört med ett underskott på 0,3 % 2000. Enligt 2002–2005 års uppdaterade stabilitetsprogram förväntas de offentliga finanserna vara i balans 2003 och uppvisa ett överskott på 0,2 % 2005. Den finanspolitiska strategin avviker inte mycket från den som presenterades i de två tidigare programmen. Den baseras på att de löpande primära utgifterna begränsas och understöds av sjunkande räntebetalningar, vilket gör det möjligt att öka kapitalutgifterna. Dessutom innehåller programmet en ny reform av inkomstskatten som skall börja gälla från och med 2003 i enlighet med fortsatt konsolidering av de offentliga finanserna. Programmet omfattar det nya finansiella systemet för lokal och regional förvaltning, vilket har inneburit en decentralisering av skatter och utgifter. Parallellt med att detta nya system inrättades antogs lagen om finanspolitisk stabilitet i syfte att säkerställa att alla sektorer inom den offentliga förvaltningen åtar sig att respektera målet att budgeten skall vara nära balans. Detta kommer att bidra till att öka hållbarheten i Spaniens offentliga finanser.

2002–2005 års uppdaterade stabilitetsprogram innehåller ingen detaljerad information om åtgärder för att ta itu med effekterna av den åldrande befolkningen och den meddelade avsikten att gå vidare med reformen av pensionssystemet saknar en detaljerad tidsplan. Detta kan vara ett problem med tanke på Spaniens särskilt ogynnsamma utsikter i demografiskt hänseende enligt Eurostat. Fram till helt nyligen var de viktigaste åtgärder som antagits för att ta itu med problemet med den åldrande befolkningen framför allt den socialförsäkringsfond som inrättades 2000 för att finansiera framtida skyldigheter och vars tillgångar planeras uppgå till 1 % som andel av BNP 2004 enligt det senaste stabilitetsprogrammet. I början av april meddelade de spanska myndigheterna att detta mål skulle vara uppnått 2002. Dessutom har man infört några incitament för att höja den faktiska pensionsåldern. Mot bakgrund av ovanstående, och med tanke på att Spanien ingår i euroområdet, bör finanspolitiken inriktas på följande:

- i) Säkerställa att de löpande primära utgifterna begränsas som planerat för att upprätthålla balansen i den offentliga sektorns finanser enligt det uppdaterade stabilitetsprogrammet.
- ii) Se till att inkomstskattereformen som skall införas 2002 förstärker incitamenten att arbeta och spara, och inte riskerar några stabilitetsmål på medellång sikt.
- iii) Göra en omfattande översyn av det offentliga pensionssystemet för att främja hållbarheten på lång sikt. Prioritera införandet av incitament för att höja den faktiska pensionsåldern och se till att överskotten från socialförsäkringssektorerna utnyttjas för att öka pensionsfondsreserven.

Arbetsmarknad

En klar förbättring av resultatet på arbetsmarknaden under de senaste fem åren innebär att Spanien snabbt kommer ifatt de andra medlemsstaterna när det gäller sysselsättningsnivån. Den totala sysselsättningsnivån steg från 52,3 % 1999 till 54,7 % 2000. Sysselsättningsnivån bland kvinnor steg med tre procentenheter till 40,3 %. Arbetslösheten har fortsatt att falla och uppgick till 13 % och arbetslösheten bland kvinnor är dubbelt så hög som bland män. De regionala skillnaderna i arbetslöshet är kraftiga och på fastlandet varierar arbetslöshetsnivåerna mellan 6,3 % och 22,3 % (fjärde kvartalet 2001). Till de viktigare strukturella problemen hör att man inte förmått anpassa arbetskraftskostnaderna till produktivitet och lokala arbetsmarknadsvillkor, samt en låg rörlighet för arbetskraften, som bl.a. har att göra med en rigid bostadsmarknad samt effekter av vissa regionala förmånssystemens funktionssätt. Reformerna i mars 2001 förefaller vara ett steg på vägen mot att avhjälpa stelheten inom anställningskontraktens område. Det finns fortfarande utrymme för att öka de totala utbildningsinvesteringarna och vidta åtgärder för att säkerställa effektiviteten när det gäller en aktiv arbetsmarknadspolitik. Ytterligare insatser för att uppmuntra ökat deltagande på arbetsmarknaden kommer att behövas för att upprätthålla de imponerande resultaten från tidigare år. Mot bakgrund av dessa aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av sysselsättningsrekommendationerna, som antogs av rådet i februari 2002, bör Spanien i första hand

- i) vidta ytterligare åtgärder med tanke på att reformera lönebildningen så att lönerna avspeglar de regionala skillnaderna i större utsträckning och utvecklas i linje med produktivitetsutvecklingen och beaktar skillnaderna i yrkesfärdigheter,
- ii) minska hindren för arbetskraftens rörlighet, bland annat genom förbättringar av bostadsmarknadens funktion och översyn av de regionala förmånssystemen, och uppmuntra till villkor som medverkar till att arbetstillfällena skapas i utsatta regioner,
- iii) se till att de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna är effektiva och anpassade efter dem som löper störst risk att drabbas av långtidsarbetslöshet eller efter dem som har svårt att komma in på arbetsmarknaden (särskilt kvinnor) samt efter arbetsmarknadens behov.
- iv) uppmuntra till ökat deltagande på arbetsmarknaden, särskilt bland kvinnor, och fastställa mål för att tillhandahålla lämpliga omsorgsmöjligheter för barn och andra anhöriga, och
- v) säkra lämplig balans mellan flexibilitet och säkerhet genom att noga övervaka konsekvenserna av den senaste tidens reformer i fråga om anställningskontrakt, och vid behov vidta ytterligare åtgärder i syfte att snabbt minska bruket av tidsbestämda kontrakt och öka möjligheterna till deltidsarbete.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Öppenheten i den spanska ekonomin har ökat ständigt under de senaste åren. Spanien ligger bland de bästa inom EU när det gäller att genomföra inreklamningsdirektiv. Produktivitetstillväxtens avmattning uppfattas dock som ett problem för den spanska ekonomin som försöker komma ikapp de övriga länderna. Genomförandet av den ambitiösa avregleringsplanen som inleddes av regeringen i juni 2000 fortsatte 2001, men de offentligägda företagens marknadsandel inom fast telekommunikation och gas är fortfarande hög och grossistmarknaden för el försörjs fortfarande av ett begränsat antal privata operatörer. Dessutom har vissa icke-konkurrensutsatta sektorer, t.ex. stormarknader, fortfarande sektorsspecifika bestämmelser med konkurrensbegränsande effekter. Initiativ för att öka användningen av informations- och kommunikationsteknik och främja FoU antogs av regeringen och resultaten väntas komma inom kort. Den offentliga sektorns och näringslivets låga utgifter för FoU i kombination med relativt få patentansökningar är en stor svaghet i förhållande till de övriga medlemsstaterna. Utgifterna för utbildning ligger lägre än EU-genomsnittet och utbildningsnivån är låg. Det regelverk som omger små och medelstora företag är relativt komplicerat, vilket kan bidra till att det tar lång tid och är dyrt att starta nya företag. Mot bakgrund av ovan nämnda aspekter bör Spanien i första hand

- i) föra en politik som syftar till att säkerställa likvärdiga konkurrensvillkor för operatörerna inom telekommunikations- och energisektorerna, minska de offentligägda företagens marknadsandel för att förstärka effektiv konkurrens inom dessa sektorer och uppmuntra nya aktörer att ta sig in på elgrossistmarknaden,
- ii) fortsätta att vidta åtgärder för att stärka effektiv konkurrens inom detaljhandelsdistributionen,
- iii) intensifiera ansträngningarna för att öka tillgången på utbildad personal, främja företagens engagemang i FoU och innovationer och fortsätta att förbättra spridningen av informations- och kommunikationsteknik, och
- iv) fullfölja strategin för att minska den administrativa bördan på företagen, däribland den tid och de kostnader som krävs för att registrera nya företag.

6. FRANKRIKE

Efter tre år av kraftig tillväxt, som ledde till kraftigt ökad sysselsättning, avtog den ekonomiska aktiviteten påtagligt från och med början av 2001, vilket återspeglade effekten av nedgången i världsekonomin. Den kraftiga nedgången av exporten ledde till att lagerhållningen anpassades och till att investeringsprojekt sköts på framtiden. Den privata konsumtionen däremot hölls uppe tack vare en kraftig ökning av den disponibla inkomsten och en fortsatt väl fungerande arbetsmarknad, vilket motverkade en ännu mer dramatisk nedgång av ekonomin. Utsikterna för 2002 och 2003 är gynnsammare. Eftersom ekonomin inte belastas av någon större obalans bör ökat förtroende och ökande extern efterfrågan leda till att BNP-tillväxten vänder uppåt igen någon gång under 2002. Det något försämrade läget på arbetsmarknaden som har konstaterats sedan maj 2001 kommer troligen att förbättras igen under 2002 och arbetslösheten väntas minska på nytt. Detta bör inte leda till någon betydande förändring av löneutvecklingen, som förväntas bli måttlig. Inflationen slutligen, förväntas hålla sig tydligt under 2 %, vilket gör den till en av de lägsta inom euroområdet. I jämförelse med andra länder i euroområdet visade sig den franska ekonomin relativt motståndskraftig mot den senaste tidens chock i fråga om extern efterfrågan. Detta kan delvis förklaras av det gynnsamma läget på arbetsmarknaden och av lägre inflation, tillsammans med de positiva effekterna av de skatteminskningar som redan tidigare hade planerats. Ytterligare förbättringar behövs dock. På arbetsmarknaden bör arbetskraftsdeltagandet fortfarande ökas, samtidigt som den strukturella arbetslösheten fortfarande är för hög. Hälsovårds- och pensionssystemen måste reformeras i syfte att säkerställa hållbara offentliga finanser. De offentliga utgifterna behöver begränsas, särskilt inom vårdsektorn. Slutligen bör strukturreformer, inklusive avregleringen av nätindustrierna påskyndas för att förbättra ekonomin på medellång sikt.

Finanspolitik

Under 2001 beräknas det offentliga underskottet ha ökat till 1,5 % av BNP (1,4 % om man räknar intäkterna från UMTS-rättigheter), jämfört med 1,3 % 2000. Att det mål för underskottet som hade lagts fast i finanslagen för 2001, nämligen 1 %, inte kunde uppnås beror delvis på konjunktursituationen, som medförde minskade skatteintäkter, och delvis på att de nominella utgifterna ökade mer än planerat. Beräknat på de aktuella makroekonomiska prognoserna i 2001 års uppdaterade stabilitetsprogram och med hänsyn tagen till genomförandet av skattesänkningarna och den planerade ökningen av reala utgifter, bör det offentliga underskottet hamna på 1,9 % av BNP 2002 för att därefter börja avta endast långsamt 2003. Den nya regeringen har nyligen inlett en revision av de offentliga finanserna. Det är nödvändigt att fullfölja konsolideringssatsningen enligt 2001 års uppdaterade stabilitetsprogram med tanke på den utmaning på medellång sikt som de offentliga finanserna står inför på grund av den åldrande befolkningen. Det är också viktigt att minska den samlade beskattningsnivån för att förstärka tillväxtpotentialen utan att negativt påverka budgetkonsolideringen. Mot bakgrund av ovanstående, och med tanke på att Frankrike ingår i euroområdet, bör finanspolitiken inriktas på att

- i) säkerställa att 3 % av BNP som referensvärde för det offentliga underskottet överskrids under 2002; därför skall regeringen nära övervaka budgetutvecklingen och säkerställa att varje skattesänkning i framtiden blir budgetneutral,
- ii) sträva mot en tillräcklig minskning av underskottet 2003, för att säkerställa att en balanserad situation nära nog kan uppnås under 2004, och
- iii) utan dröjsmål bedriva en övergripande politik för strukturella reformer som utformas för att öka tillväxtpotentialen och minska den allmänna nivån på offentliga utgifter på medellång sikt; utan dröjsmål särskilt planera en övergripande reform av pensionssystemet för att säkra dess hållbarhet med tanke på en åldrande befolkning.

Arbetsmarknad

Efter ett antal år med imponerande utveckling planade sysselsättningskurvan ut i linje med den allmänna ekonomiska avmattningen och trenden med en gradvis minskning av arbetslösheten stannade upp. Trots de senaste årens goda resultat är den allmänna sysselsättningsgraden i Frankrike fortfarande relativt låg (62,0 % 2000) och bland äldre arbetstagare mycket låg. Arbetslösheten är fortfarande hög, särskilt bland ungdomar, trots omfattande offentliga program för att öka sysselsättningen bland ungdomar. Politiska åtgärder under 2001 inkluderade ett gradvis genomförande av lagstiftningen om 35-timmarsveckan, särskilt rörande övergångsperioden för små och medelstora företag, införandet av en ny stödordning för att hjälpa arbetslösa att söka jobb (PARE), ett fortsatt stegvis införande av inkomstskattekrediter och slutligen en ny lag om modernisering av socialförsäkringssystemet, med förstärkt lagstiftning om anställningstrygghet. Dessutom har offentligt subventionerade åtgärder för skapande av arbetstillfällen utgjort en väsentlig del av nettoökningen av antalet arbetstillfällen under de senaste åren. Trots den senaste tidens åtgärder återstår dock problem med negativa incitament på grund av skatte- och bidragssystemet, särskilt för låginkomsttagare och äldre arbetstagare. Övergången till en kortare arbetsvecka kan också komma att visa sig mer problematisk för små och medelstora företag trots de åtgärder som har vidtagits för att underlätta ett försiktigare genomförande i dessa företag. Dessutom har det långvariga och stegvisa införandet av den kortare arbetsveckan lett till att flera olika minimilöner har lagts fast, av vilka några har ökat snabbt till följd av att indexeringsmekanismen för minimilöner har satts i spel, och timlönerna därmed har stigit automatiskt. Slutligen är det ännu oklart vilken effekt skärpningen av lagstiftningen om anställningstrygghet kommer att ha på dynamiken på arbetsmarknaden. Mot bakgrund av ovan nämnda aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av de sysselsättningsrekommendationer som antogs av rådet i februari 2002, bör Frankrike

- i) konsolidera den senaste tidens reformer av skatte- och bidragssystemet för att öka incitamenten att arbeta och förbli anställd och för att uppmuntra till jobbsökande. För det första bör incitamenten för äldre arbetstagare att förbli anställda förbättras, särskilt genom att möjligheterna till förtidspensionering begränsas och genom att det allmänna pensionssystemet reformeras. För det andra bör man granska låginkomsttagare, negativa incitament mot deltidsarbete och garantisystem för minimilöner.

- ii) noggrant övervaka införandet av 35-timmarsveckan och vidta de åtgärder som visar sig nödvändiga för att hantera eventuella negativa effekter på medellång sikt på lönekostnaderna och tillgången på arbetskraft.
- iii) reformera lagstiftningen om anställningstrygghet i syfte att finna en bra balans mellan större flexibilitet och trygghet och därmed underlätta tillgången till sysselsättning. Undvika eventuella negativa effekter på arbetsmarknadens dynamik av den senaste tidens ändrade arbetslagstiftning.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Frankrikes ekonomi är öppen för internationell konkurrens och väl integrerad med europeiska marknader. Arbetsproduktiviteten är relativt hög och prisnivån har sjunkit mot ett europeiskt genomsnitt. Framsteg har gjorts när det gäller att genomföra inreklamningsdirektiven under de senaste två åren och statligt stöd av ad hoc-karaktär har minskat tydligt. Avregleringen av gas- och elmarknaderna går däremot långsamt och Frankrikes resultat i fråga om att genomföra inreklamningsdirektiven ligger fortfarande betydligt lägre än målet för mars 2002 som var 98,5 %. Trots vissa förbättringar är den administrativa bördan på företagen fortfarande bland de tyngsta i EU. Slutligen ligger Frankrike, trots att åtgärder har vidtagits för att uppmuntra utvecklingen av informationssamhället, fortfarande efter de flesta andra medlemsstater, särskilt vad beträffar Internet-användning. Mot bakgrund av ovan nämnda aspekter bör Frankrike i första hand

- i) påskynda avregleringen av gas- och elsektorerna genom att utan dröjsmål genomföra det aktuella gasdirektivet genom att öppna marknaderna för institutionella kunder för konkurrens och uppmuntra marknadsinträdet för att främja effektiv konkurrens.
- ii) öka genomförandegraden av inreklamningsdirektiv i syfte att nå målet 98,5 %.
- iii) fortsätta de pågående ansträngningarna att minska den administrativa bördan på företagen, särskilt genom att minska tidsåtgången för att registrera ett nytt privat aktiebolag, och
- iv) vidta åtgärder för att ytterligare underlätta tillgången till Internet för privathushåll, småföretag och skolor.

7. IRLAND

Efter en genomsnittlig tillväxt på 9,9 % under perioden 1996–2000, råkade den irländska ekonomin in i en kraftig nedgång under 2001. Avmattningen av ekonomin berodde på en rad samverkande faktorer: kapacitetsbegränsningar, försiktighetsåtgärder i samband med mul- och klövsjukeepidemin och nedgången i världsekonomin i allmänhet och IT-sektorn i synnerhet, som drabbade Irland hårdare än andra EU-länder. Förtroendeindikatorer och inköparindex pekar mot att ekonomin är på väg ut ur den vågdal som uppstod i slutet av 2001, och en rejäl återhämtning förväntas under andra halvåret 2002. Ekonomin bör 2003 ha återgått till en tillväxtnivå som är hållbar på medellång sikt, på ca 5–6 %. Arbetsmarknaden visade sig förvånansvärt stabil under 2001, men det förefaller ofrånkomligt att arbetslösheten kommer att öka under 2002, till runt 4½ %. Efterfrågan på arbetsmarknaden förväntas ändå förbli stark. Därför förväntas en viss löneglidning utöver de nationella löneavtalen och det är inte troligt att det inhemska genererade inflationstrycket kommer att avta. På grund av olika höjningar av indirekta skatter kommer den genomsnittliga inflationen under 2002 förmodligen att vara högre än de 4,0 % som registrerades för 2001, även om den allmänna trenden från och med första kvartalet 2002 bör vara nedåtgående.

Partnerskap mellan arbetsmarknadens parter har varit en hörnsten i irländsk ekonomisk politik sedan 1987. Enligt det gällande treårsavtalet, som löper ut i slutet av 2002, kan löneökningar efter skatt på 25 % eller mer uppnås, genom en kombination av nominella löneökningar och direkta skattelättnader. Ett nyckelproblem är att anpassa det nuvarande lönesättningsförfarandet och skatte- och utgiftsåtagandena i de nationella avtalen till de nya förhållandena med en arbetsmarknad som närmar sig full sysselsättning och mer begränsade finansiella medel. Ökningarna av diskretionära (framröstade) utgifter har varit tvåsiffriga under de senaste åren, vilket inte är hållbart i samband med en långsammare ekonomisk tillväxt på medellång sikt,

även om den nuvarande låga utgiftskvoten i Irland bör noteras. Att införa de nödvändiga åtgärderna för att styra de offentliga utgifterna inom ramen för de medel som kommer att finnas till förfogande på medellång sikt och för att få grepp om utgiftskontrollen är ett annat nyckelproblem (samtidigt som man bör ta itu med väsentlig infrastruktur och andra prioriteringar för en hållbar ekonomisk tillväxt). Irland har visserligen vidtagit åtgärder för att öka konkurrensen inom vissa marknader, men inom några sektorer är konkurrensen fortfarande otillräcklig. Inom exempelvis den professionella tjänstesektorn, detaljhandelsdistributionen och nätverksamheterna finns det utrymme för att öka konkurrensen.

Finanspolitik

Ett stort bortfall av skatteintäkter resulterade 2001 i ett offentligt överskott på 1,7 % av BNP, vilket var ungefär 2½ procentenheter under målet. Detta var det lägsta överskottet sedan 1997. I det stabilitetsprogram som omfattar perioden 2002–2004 anges målet för de offentliga finanserna vara ett litet överskott 2002 och för 2003–2004 förutspås åter ett (litet) underskott. Om de stora avsättningar som har gjorts för oförutsedda händelser som har räknats med i målen för 2003–2004 emellertid inte används, kommer ett litet överskott att uppnås varje år och i så fall kan stabilitets- och tillväxtpaktens mål om att ha offentliga finanser nära balans sägas vara i stort sett uppfyllt. Vad beträffar utvecklingen av skuldkvoten förväntas den enligt stabilitetsprogrammet i det närmaste stabiliseras på den mycket låga nivån 34 % av BNP. Med hänsyn till ovanstående och mot bakgrund av att Irland tillhör euroområdet bör finanspolitiken ha som mål att

- i) säkerställa att budgeten för 2002 är i huvudsak neutral,
- ii) sörja för att stabilitets- och tillväxtpaktens mål om offentliga finanser nära balans fortsätter att respekteras efter 2002, och
- iii) förbättra utgiftsbegränsningarna genom att fastställa normer och i budgeten för 2003 och åren därefter se till att utgiftsprioriteringar och resursskapande sätts upp som mål för hållbara budgetmässiga och ekonomiska resultat.

Arbetsmarknad

Trots den ekonomiska nedgången höll sysselsättningstillväxten i sig under 2001, med ökning av antalet arbetstillfällen som visserligen avtog något, men ändå höll sig på en genomsnittlig nivå av 3 % under året. Den totala sysselsättningsgraden överträffar genomsnittet i EU, varvid andelen kvinnor på arbetsmarknaden fortsätter öka snabbare än andelen män, men det finns ändå utrymme för att öka den kvinnliga sysselsättningsgraden. Arbetslösheten ökade något under det andra halvåret 2001, men låg kvar på en nivå nära 4 % i slutet av året. Även om arbetslösheten troligen kommer att öka något under 2002, förväntas praktiskt taget full sysselsättning fortsätta råda. Den tillgängliga informationen tyder på att inkomstökningarna kommer att förbli relativt höga och överskrida de löneökningar på 7½ % som föreskrivs enligt det nationella avtalet. Svårigheterna med den stora efterfrågan som råder på arbetsmarknaden kommer att bestå vad beträffar arbetskraftens rörlighet och framtida lönesättningsförfaranden. Med hänsyn till ovanstående, och i kombination med en strikt tillämpning av de sysselsättningsrekommendationer, som antogs av rådet i februari 2002, bör Irland i huvudsak prioritera

- i) att främja en lönesättning som är i linje med produktivitetsutveckling och kompetensökning och förenlig med upprätthållandet av konkurrenskraft och prisstabilitet, och
- ii) att fortsätta vidta åtgärder med inriktning på att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Irland är mycket utsatt för internationell konkurrens och arbetsproduktiviteten ligger högt över genomsnittet i EU. Prisnivån i Irland låg 5 % över genomsnittet i EU 2002 och har ökat relativt mot genomsnittet i EU under de senaste åren. Avregleringen av nätverksamheterna fortsätter, även om offentligt ägda före detta monopolföretag fortfarande har höga marknadsandelar i dessa sektorer. Reglering hämmar visserligen konkurrensen inom vissa tjänstesektorer, som fria yrkesutövare och distributionen inom detaljhandeln, men företagslagstiftningen är ändå i stort sett liberal. I mars 2002 låg genomförandegraden för inremarknadsdirektiv (97,9 %) fortfarande under målet som var 98,5 %. Sektorsövergripande statligt stöd och stöd av ad hoc-natur ligger på en låg nivå medan statligt stöd totalt sett (i förhållande till BNP) däremot ligger bland de högsta i EU. Irlands produktion inom IT-sektorn (i förhållande till total produktion) är den högsta i EU, delvis på grund av att ett stort antal utländska högteknologiföretag har etablerat sig där. Utgifter för FoU ligger dock under genomsnittet i EU, särskilt offentligt finansierad FoU, vilket har åtgärdats den senaste tiden. Med hänsyn till ovanstående bör Irland

- i) vidta åtgärder för att öka den effektiva konkurrensen inom främst de lokala telekommunikations-, el-, gas- och transportsektorerna, främst för att komma till rätta med offentligägda och privata dominerade operatörers stora marknadsandelar,
- ii) se över lagstiftningen, som kan hämma konkurrensen inom vissa marknadssektorer, som fria tjänstutövare och distribution inom detaljhandeln, och
- iii) öka genomförandegraden av inremarknadsdirektiv i syfte att nå målet 98,5 %.

8. ITALIEN

Den reala BNP-tillväxten avtog under 2001 till 1,8 %, vilket berodde på exportens avtagande bidrag, följt av svagare inhemsk efterfrågan. Efter att vågdalen i november har passerats, förväntas ett successivt uppsving i ekonomin från och med början av 2002, tack vare det förbättrade världsläget och förnyat förtroende. Uppgången förväntas bli mer markerad under det andra halvåret. Särskilt investeringarna beräknas ta fart eftersom en tillfällig skatteordning som infördes för att stimulera investeringar löper ut i slutet av året. Eftersom BNP låg på en låg nivå i slutet av 2001 kommer BNP-tillväxten 2002 att med god marginal överskrida 2 % och 2003 beräknas den öka till runt 2¾ %. Sysselsättningstillväxten kommer troligen att försvagas 2002 på grund av eftersläpningar i produktionsnivån. Arbetsmarknaden förväntas utvecklas positivt igen 2003 och arbetslösheten kommer troligen att sjunka till under 9 %. Utan något större tryck från importpriser och löner och fortfarande med en eftersläpning i produktionsnivån förväntas inflationen gå tillbaka under 2002. På grund av det ökade inflationstrycket under de första fyra månaderna 2002, som berodde på tillfälliga effekter, kommer inflationen på årsbasis att ligga över 2 %. Inflationen förväntas falla tillbaka utslaget på hela år 2003, men kommer sannolikt att ligga kvar på 2 % på grund av det ökade efterfrågetryck som kommer att följa av den ekonomiska återhämtningen.

Under de kommande åren syftar finanspolitiken till att uppnå en betydande minskning av skattebördan, samtidigt som målet på medellång sikt att de offentliga finanserna skall visa överskott eller balans respekteras. Det är därför av största vikt att begränsa de offentliga utgifterna och förbättra deras kvalitet. Det stora gapet i fråga om arbetslöshet mellan norra och södra Italien minskade visserligen något under 2001, men är fortfarande den dominerande frågan för regional- och arbetsmarknadspolitiken. Kopplad till denna fråga är den restriktiva lagstiftningen rörande anställningstrygghet och det underutvecklade sociala skyddsnetet mot arbetslöshet. För att klara målet att få upp farten i ekonomin till runt 3 % årlig tillväxt, behöver den ekonomiska politiken ta itu med den låga sysselsättningsgraden och påskynda övergången till informationssamhället, vilken hittills har varit långsam med avseende på framsteg inom utbildningsväsendet, kompetensökning hos arbetskraften och resultat inom FoU. Inför samma politiska målsättning är det nödvändigt att förbättra företagsklimatet och öka konkurrensen på produktmarknaderna.

Finanspolitik

Det offentliga underskottet i förhållande till BNP 2000, som tidigare hade beräknats till 1,5 % (0,3 % om man räknar intäkterna från avyttringen av UMTS-licenser), reviderades till 1,7 % (0,7 % inklusive UMTS-intäkter). Främst till följd av denna revidering blev resultatet 2001 ett underskott på 1,4 % av BNP, jämfört med den officiella prognosen, som låg på 1,1 %. De offentliga finanserna 2001 gynnades av engångstransaktioner som uppgick till cirka 0,6 % av BNP (avyttring av offentliga fastigheter stod för 0,4 % av BNP, främst genom en process varvid tillgångarna omvandlades i värdepapper och omvandling i värdepapper av framtida nettointäkter från det statliga lotteriet stod för 0,2 %). De primära utgifterna var i stort sett stabila på 37,5 % av BNP, efter att ha minskat med 0,3 procentenheter i förhållande till BNP mellan 1999 och 2000. Det konjunkturresade underskottet förbättrades något jämfört med 2000 enligt kommissionens beräkningar, men den underliggande budgetsituationen förbättras inte om man räknar bort engångstransaktionerna båda åren. Skuldkvoten minskade med 1,2 procentenheter i förhållande till BNP, till 109,4 %, en tydlig avtrappning i processen mot minskad skuldkvot. Marknadsmässiga svårigheter att klara privatiseringsmålen och en lägre tillväxt än väntat bidrog framför allt till denna avtrappning.

I det uppdaterade stabilitetsprogrammet från november 2001 anges som mål att underskottet skall minskas betydligt, till 0,5 % av BNP 2002, att de offentliga finanserna skall vara i balans 2003 och att skuldkvoten skall hamna under 100 % av BNP 2004. De italienska myndigheterna står inför utmaningen att säkerställa ytterligare och långvariga minskningar av de primära utgifterna i förhållande till BNP, att öka utgifternas kvalitet och lätta på skattebördan, samtidigt som de klarar av och upprätthåller stabilitets- och tillväxtpaktens mål om offentliga finanser nära balans. Mot bakgrund av ovanstående och med tanke på att Italien tillhör euroområdet bör finanspolitiken syfta till att

- i) upprätthålla strategin för att minska underskottet under 2002 och 2003, i syfte att uppnå nära balans i de offentliga finanserna 2003, genom att se till att de primära överskotten hamnar på de höga nivåer som anges i det uppdaterade stabilitetsprogrammet, främst genom större återhållsamhet med de offentliga utgifterna.
- ii) säkerställa att tidsplanen för och omfattningen av den skattereform som har lagts fram inför parlamentet som en fullmaktslag och som syftar till att minska på skattetrycket, förenkla beskattningen och krympa skatteken, är förenlig med att nå och bibehålla offentliga finanser som är nära balans eller visar överskott, och
- iii) säkerställa att förändringarna i socialförsäkringssystemet, för vilka regeringen har begärt ett delegerat bemyndigande från parlamentet, löser problemen med det nuvarande pensionssystemet och genomföra åtgärderna som syftar till att främja privata tilläggs pensioner bör genomföras och de eventuella offentliga kostnaderna som sammanhänger med dessa bör klarläggas.

Arbetsmarknad

Läget på den italienska arbetsmarknaden fortsatte att förbättras under 2001 och arbetslösheten minskade från 10,4 % till 9,5 %, (vilket fortfarande är högt), samtidigt som kvinnornas arbetskraftsdeltagande ökade. I genomsnitt ökade sysselsättningen med nästan 2,1 % och beräknas till 54,6 % och det totala arbetskraftsdeltagandet ökade till 60,4 % (från 59,9 % 2000). Förutom en måttlig löneökningstakt beror tillväxtens förmåga att skapa sysselsättning under de senaste åren på den ökade flexibiliteten på arbetsmarknaden, vilket har inneburit nya och flexibla anställningsavtal (deltid, tillfälliga jobb, visstidsanställning, nya lärlingsavtal). De åtgärder som har vidtagits för att minska arbetskostnaderna för fast anställd personal hade alltså en avsevärd effekt på sysselsättningsökningen under 2001. Den italienska arbetsmarknaden kännetecknas emellertid fortfarande av många svagheter, framför allt ett ihållande lågt arbetskraftsdeltagande, särskilt för kvinnor (runt 40 %) och äldre arbetskraft (bara 28 % av alla mellan 55 och 64 år arbetar). Stora regionala skillnader utgör fortfarande ett stort problem. Arbetslösheten i södra Italien är 19,3 %, jämfört med 7,4 % i den centrala delen av landet och bara 3,8 % i norr. Arbetsmarknadens parter bör komma

överens om ett system för decentraliserade löneförhandlingar för att möjliggöra en större lönespridning. Till följd av att personer med fast anställning i medelstora och stora företag har fått förbättrad anställningstrygghet, samtidigt som arbetslösa och anställda med atypiska arbetsförhållanden har ett relativt dåligt skydd, kännetecknas arbetsmarknaden fortfarande av motsatta tendenser. Den så kallade skattekillen på arbete har visserligen minskats under de senaste åren, särskilt den som berör anställda i låglöneyrken, men det övergripande skattetrycket är ändå fortfarande högt. Med hänsyn till ovanstående i kombination med en strikt tillämpning av de sysselsättningsrekommendationer som antogs av rådet i februari 2002 bör Italien i huvudsak prioritera att

- i) uppmuntra arbetsmarknadens parter att verka för en lönesättning som i högre grad återspeglar skillnader i produktivitet och lokala arbetsmarknadsförhållanden, samtidigt som den totala löneökningstakten förblir måttlig,
- ii) se till att den senaste tidens arbetsmarknadsreformer genomförs fullt ut, så att flexibiliteten på arbetsmarknaden ökar, marknadsdualismen begränsas, förmågan att anpassa sig till olika arbetsplatser främjas, arbetslöshetsersättningsystemets täckningsgrad och effektivitet förbättras och aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder förstärkas,
- iii) vidta åtgärder för att ytterligare främja ökat arbetskraftsdeltagande, särskilt bland kvinnor, vilket kräver att goda lösningar ställs till förfogande för barnomsorg och vård av andra anhöriga, och bland äldre arbetstagare, vilket innebär att incitamenten att senarelägga pensioneringen måste stärkas.
- iv) inom ramen för fortsatt finanspolitisk konsolidering minska skattetrycket på arbete, särskilt vad gäller lågavlönade arbetstagare, i syfte att behålla rättvisespекterna och stärka incitamenten att ta arbete.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Den italienska ekonomin är relativt sett mindre öppen (sett till förhållandet mellan den totala handeln och BNP) än andra EU-ekonomier av jämförbar storlek. Arbetskraftens produktivitet ligger över genomsnittet i EU, men har relativt sett minskat något på senare tid. Även om genomförandegraden av inre marknadsdirektiv ligger i linje med genomsnittet för EU, ligger den fortfarande under målet för mars 2002, som var 98,5 %, och antalet ärenden rörande överträdelse av inre marknadslagstiftning är bland de högsta i EU. Ansträngningar att förbättra företagsklimatet har börjat bära frukt, men administrativa förfaranden är fortfarande relativt komplicerade och konkurrensen i tjänstesektorn etableras ganska sakta. Den senaste tidens åtgärder bör bidra till att öka konkurrensen i energisektorn, där de före detta monopolföretagen bibehåller en mycket stark marknadsställning och priserna fortfarande är bland de högsta i EU, vilket delvis beror på att bränslekonsumtionen är starkt dominerad av oljeprodukter. Italiens övergång till kunskapsamhället kan hämmas av befolkningens relativt låga genomsnittliga utbildningsnivå och det faktum att FoU och innovation har en svag ställning i ekonomin. Tillgången till Internet i hushåll och skolor är under genomsnittet i EU, även om situationen i hushållen är på god väg att hinna ikapp. Utvecklingen av e-handel går relativt långsamt. Mot bakgrund av dessa faktorer bör Italien i första hand

- i) fortsätta stärka befolkningens övergripande utbildnings- och kompetensnivå, öka den privata sektorns engagemang i FoU och innovation samt främja mer IT-verksamhet,
- ii) skapa effektiv konkurrens i tjänstesektorerna, särskilt bland fria yrkesutövare, och genomföra alla reformer för att öppna upp marknaderna och ytterligare främja konkurrensen i energisektorn för att överföra avregleringens fördelar till slutkonsumenterna, även privathushåll och små företag,
- iii) fortsätta arbeta på att minska företagens administrativa börda, inbegripet tidsåtgången och kostnaden för att registrera ett nytt företag, och
- iv) fortsätta öka genomförandegraden av inre marknadslagstiftning i syfte att nå målet 98,5 % av direktiven, samt minska antalet överträdelseförfaranden.

9. LUXEMBURG

Den reala BNP-tillväxten avtog under 2001 men årsgenomsnittet var ändå 3,5 % enligt den första statistiken över de nationella räkenskaperna. Den inhemska efterfrågan förblev kraftig: den privata konsumtionen gynnades av de skattelättnader som infördes i början av året, den offentliga konsumtionen fortsatte öka i ganska snabb takt och investeringsklimatet var dynamiskt. Exporten ökade fortfarande med mer än 2,5 % över året, medan importen ökade minst lika snabbt, varvid varuimporten var fortsatt dynamisk i linje med den inhemska efterfrågan. Sysselsättningen fortsatte öka med mer än 5 %, nästan lika kraftigt som under 2000, även om ökningen avtog under året, och arbetslösheten började öka i slutet av året. Löneutvecklingen tog ytterligare fart under 2001 och ökningen var runt 5½ %, jämfört med 4,6 % 2000. Prisökningarna var däremot mindre, det harmoniserade konsumentprisindexet gick upp 2,4 %, jämfört med 3,8 % 2000. Den underliggande inflationen fortsatte dock öka och nådde 3,3 % under andra halvåret 2001.

Att öka det låga arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden, särskilt för äldre arbetstagare, är fortfarande ett nyckelproblem. Löneutvecklingen och ökningen av arbetskostnaden utgör också riskfaktorer och behöver bringas i nivå med resten av euroområdet under de kommande åren. Lönesättningsprocessen behöver därför ses över. Slutligen måste ansträngningar göras för att påskynda genomförandet av reformen av konkurrenslagstiftningen och bemyndiga konkurrensmyndigheten att tillämpa EG-lagstiftningen.

Finanspolitik

Under 2001 minskade den offentliga sektorns överskott till under 4 % av BNP, delvis till följd av den ekonomiska nedgången och av de skattelättnader som infördes inom ramen för skattereformen av den 1 januari 2001. Den viktigaste orsaken till minskningen var dock en stor ökning av de offentliga utgifterna, som uppgick till 1,7 % av BNP. Överskottet väntas minska ytterligare 2002, dels konjunkturbetingat, dels på grund av en andra etapp av skattereformen. De offentliga utgifterna kommer dessutom att fortsätta öka mycket snabbt och de offentliga investeringarna, särskilt i infrastruktur, beräknas nå 4,6 % av BNP 2002, den högsta andelen i hela EU. En återhämtning av ekonomin väntas 2003 leda till att överskottet åter ökar, om än i måttlig takt. De löpande offentliga utgifterna kommer emellertid att fortsätta öka väsentligt. Med hänsyn till detta och mot bakgrund av att Luxemburg tillhör euroområdet bör finanspolitiken syfta till att

- i) bibehålla den nuvarande nivån på de offentliga utgifterna under 2003 för att säkerställa att ökningen inte överskrider ökningen av de totala budgetutgifterna och i detta sammanhang sträva efter att avhjälpa stelheten i vissa typer av löpande utgifter.

Arbetsmarknad

Läget på arbetsmarknaden i Luxemburg var som helhet positivt under 2001. Arbetslösheten förblev mycket låg och sysselsättningsstillväxten var fortsatt god, mycket tack vare tillgången på gränsarbetare. Sysselsättningsgraden på nationell nivå är dock fortfarande låg och läget på arbetsmarknaden har överhettats, vilket har tagit sig uttryck i stora nominella löneökningar. Detta understryker behovet att utnyttja landets egna arbetskraftsresurser bättre, eftersom den nationella sysselsättningsgraden är låg för äldre arbetskraft (27 %) och kvinnor (50 %). Vissa ansträngningar gjordes från regeringens sida under 2001 för att begränsa tillgången till sjukpensionsrättigheter och förbättra incitamenten att arbeta längre genom att höja ackumuleringsvärdet på ålderspensionsrättigheter för alla arbetade år efter 55 års ålder. Även kvinnornas arbetskraftsdeltagande och arbetsflexibilitet uppmuntrades, genom att heltidsanställda personer erbjöds att arbeta deltid på frivillig basis. Trots dessa reformer kan incitamenten att stanna kvar på arbetsmarknaden förbättras genom ytterligare reformer av systemen för tidig pension, förtidspension och sjukpension. Med hänsyn till ovanstående i kombination med en strikt tillämpning av de sysselsättningsrekommendationer som antogs av rådet i februari 2002 bör Luxemburg i huvudsak prioritera följande:

- i) Ytterligare ansträngningar bör göras för att öka den nationella sysselsättningsgraden, särskilt vad gäller äldre arbetstagare genom att incitamenten för tidig pension minskas, samtidigt som de incitament att bli kvar på arbetsmarknaden som finns inbyggda i systemen för förtidspension och sjukpension utökas. Vad beträffar kvinnor bör hinder för fortsatt förvärvsaktivitet eller reintegration på arbetsmarknaden undanröjas.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Den höga graden av öppenhet i ekonomin i Luxemburg stimulerar konkurrensen på produktmarknaderna, vilket leder till en mycket hög produktivitet och priser som ligger under genomsnittet i EU. Nätverksamheterna liberaliseras successivt och spridningen av informations- och kommunikationsteknik går framåt med stora steg. Det finns emellertid vissa inslag i konkurrensreglerna, som föråldrad prisreglering, som riskerar att hämma konkurrensen på produktmarknaderna. Konkurrensmyndighetens bristande befogenheter gör det även svårt att säkerställa en effektiv tillämpning av gemenskapens konkurrenslagstiftning. I mars 2002 låg genomförandegraden för inreklamningsdirektiv (97,7 %) fortfarande under målet som var 98,5 %. Mot bakgrund av ovan nämnda aspekter bör Luxemburg i första hand

- i) genomföra den planerade reformen av konkurrenslagstiftningen, vilket innebär att principen om fasta och kontrollerade priser avvecklas, att konkurrensmyndigheten bemyndigas att tillämpa EU:s konkurrenslagstiftning och att lagstiftningen om den offentliga åklagarmyndigheten reformeras.
- ii) fortsätta arbeta på att minska företagets administrativa börda, inbegripet tidsåtgången och kostnaden för att registrera ett nytt företag, att införa e-förvaltning och
- iii) öka genomförandegraden av inreklamningslagstiftningen i syfte att nå målet 98,5 % av direktiven.

10. NEDERLÄNDERNA

Den reala BNP-tillväxten minskade i början av 2001 och uppgick bara till 1,1 % i genomsnitt för året jämfört med 3,5 % år 2000. Både exporten och importen minskade betydligt till följd av nedgången i världshandeln. Den inhemska efterfrågan var också dämpad med privata investeringar som minskade från och med andra halvåret 2002 och en konsumtion som reagerade onormalt på den stora ökningen av hushållens disponibla inkomst till följd av snabbt stigande löner och effekterna av skattereformen i början av året. Den reala BNP-tillväxten förväntas stiga igen under 2002, eftersom den privata konsumtionen bör öka och exporten bör följa återhämtningen inom världshandeln. Tillväxten kan nå omkring 1½ % 2002 och omkring 2¾ % 2003. Sysselsättningen fortsatte att öka snabbt under 2001, även om ökningstakten dämpades under andra halvåret. Till följd av en betydande överbemanning minskade arbetsproduktiviteten och arbetslösheten förblev stabil till och med utgången av 2001. Sysselsättningsökningen bör minska betydligt under 2002 och bara återhämta sig i begränsad mån under 2003, vilket under båda dessa år kommer att leda till att arbetslösheten kommer att öka avsevärt, men kommer ändå att ligga mycket lägre än i grannländerna. Det är dessutom troligt att det kommer att fortsätta att råda stor efterfrågan på arbetsmarknaden. Därför väntas inte det nuvarande lönetrycket försvinna över en natt. Inflationen, som – delvis till följd av höjda oljepriser – hade ökat avsevärt under 2000 till ca 3 % i slutet av året, sköt i höjden till 5 % under 2001 på grund av en högre indirekt beskattning som en del av skattereformen och fortsatt snabbt stigande löner. Prisökningarna förväntas minska endast successivt under de kommande åren.

En central utmaning är fortfarande att ytterligare öka deltagandet på arbetsmarknaden genom att få in personer som för närvarande inte är aktiva på arbetsmarknaden. Med hänsyn till en betydande stigning av lönerna under de senaste åren, har en del av de mycket stora vinsterna i konkurrenskraft som uppnåtts under närmare 15 år gått förlorade. Detta skulle kunna leda till att den nederländska ekonomin drar mindre nytta av återhämtningen på världsnivå och det skulle kunna dämpa framtida tillväxtutsikter. En annan viktig utmaning är därför att så fort som möjligt säkerställa att löneutvecklingen på nytt blir återhållsam och att ta itu med den relativt långsamma tillväxten i arbetsproduktivitet, så att ekonomin kan förbli konkurrenskraftig.

Finanspolitik

Det offentliga överskottet minskade från 1,5 % av BNP under 2000 till 0,2 % av BNP under 2001 (exklusive intäkter från UMTS-rättigheter), främst till följd av en betydande minskning av de offentliga intäkterna. Den omfattande skattereformen, som trädde i kraft den 1 januari 2001, ledde till en minskning av de offentliga intäkterna från inkomstskatt och sociala avgifter. De uteblivna intäkterna komparerades endast delvis av höjningen av indirekta skatter (särskilt höjningen av normalskattesatsen för mervärdesskatt från 17,5 % till 19 %). I slutet av året förvärrades denna effekt av den påverkan som konjunkturedgången inom ekonomin fick på skatteintäkterna. EMU-balansen försämrades dessutom med 0,3 procentenheter på grund av en

engångsutgift som utgjordes av förvärvet av DSM:s aktieinnehav i EBN. Detta förvärv skall ses som en del av processen att avreglera den nederländska gasmarknaden. Även om vissa utgifter omfördelades under våren 2001 och inriktades på prioriteringar inom hälsovård, utbildning och säkerhet, respekterades utgiftstaken tack vare räntebetalningar och socialförsäkringsutgifter som var lägre än förväntat. Om inga diskretionära åtgärder vidtas, utan man låter de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut, förväntas den offentliga sektorns finanser för närvarande att i stort sett uppnå balans under 2002 och ge ett måttligt underskott under 2003, vilket kan nå 0,4 % av BNP enligt kommissionens vårprognos. Mot bakgrund av ovanstående, och med tanke på att Nederländerna ingår i euroområdet, bör finanspolitiken inriktas på att

- i) säkerställa att finanspolitiken under 2002 inte bidrar till det inflationstryck som kan komma att kvarstå till följd av överdrivet stora löneökningar, och
- ii) undvika att de offentliga finanserna försämras under 2003 och, i detta syfte, hålla de offentliga utgifterna inom tydligt fastställda tak som uppställts i reala termer.

Arbetsmarknad

Den nederländska arbetsmarknaden fortsätter att uppvisa mycket bra resultat. Nederländerna har den lägsta arbetslösheten i EU och sysselsättningsgraden ligger redan över de mål som Europeiska rådet i Lissabon satte upp för hela EU. Trots konjunkturnedgången och en fortsatt stark sysselsättningstillväxt under 2001, fortsatte efterfrågan på arbetsmarknaden att vara den drivande kraften bakom kraftiga löneökningar. Ytterligare förbättringar av sysselsättningsgraden kommer att vara beroende av ett fortsatt ökat arbetskraftsdeltagande för kvinnor, äldre personer och minoritetsgrupper. Det finns vidare en betydande outnyttjad arbetsreserv bland bidragssökande. Exempelvis får 7 % av arbetskraften arbetslöshetsersättning och sociala förmåner och 11 % får handikappersättning (även om vissa med delvisa funktionshinder arbetar). Vissa nya åtgärder infördes och vissa befintliga åtgärder förbättrades, för att ge bidragstagare, äldre arbetstagare och låginkomsttagare större incitament att arbeta. Diskussionen om en reform av ordningen för handikappersättning har dock ännu inte lett till några konkreta resultat och den kumulativa effekten av bidrag, även lokala bidrag, fortsätter att skapa arbetslöshetsfällor. Mot bakgrund av dessa aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av de sysselsättningsrekommendationer som rådet antog i februari 2002, bör Nederländerna i första hand

- i) se till att det lönar sig att arbeta, genom att reformera systemet för bidragsberättigande, bidragsvillkor och regler för kumulering av bidrag. Nederländerna bör även fortsätta att arbeta med och genomföra reformen av ordningen för handikappersättning och därvid, mot bakgrund av den stora mängden bidragsmottagare, beakta både inflödet på arbetsmarknaden och aktiveringen av dem som redan får bidrag.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Den nederländska ekonomin är mycket öppen (mätt enligt den totala handeln som en andel av BNP). Detta ger en hög konkurrensnivå och relativt låga priser inom sektorerna för handelsvaror och -tjänster. Avregleringen av marknaderna har bidragit till relativt låga priser för telefonsamtal och elektricitetsanvändning. Genomförandegraden för inremarknadsdirektiven uppnådde målet för mars 2002 på 98,5 %. Man har vidtagit åtgärder för att uppmuntra användningen av IKT och minska bristen på IKT-experter. Arbetsproduktiviteten har dock ökat relativt långsamt, bland annat till följd av den snabba sysselsättningstillväxten inom tjänstesektorn, den låga konkurrensnivån inom vissa mera skyddade sektorer (t.ex. notarier, barnomsorg, taxi och bredbandsinternet), och otillräckliga affärsinvesteringar inom särskilt forskning och utveckling. Trots de ansträngningar som har gjorts för att stimulera forskning och innovation, ligger företagens FoU-kostnader som en procentandel av BNP fortfarande under genomsnittet inom EU, vilket kan hänföras till bristen på arbetskraft som är inriktad på naturvetenskap och teknologi. Den normala tidsåtgången och kostnaderna för att upprätta ett privat aktiebolag ligger över genomsnittet i EU. Mot bakgrund av ovanstående bör Nederländerna i första hand

- i) skapa förutsättningar för en ytterligare ökning av företagens investeringar i FoU genom att vidta åtgärder för att få in fler utexaminerade inom naturvetenskap och teknologi på arbetsmarknaden och genom att främja en mera teknologiorienterad utbildning,
- ii) ta itu med marknadsregleringar som kan hämma konkurrensen inom tjänstesektorer som notarier, barnomsorg, taxi och bredbandsinternet, och
- iii) vidta ytterligare åtgärder för att utveckla e-förvaltningen och att minska företagens administrativa börda, bland annat den tid och de kostnader som krävs för att registrera ett nytt företag.

11. ÖSTERRIKE

Produktionstillväxten minskade under 2001 till ca 1 %, efter en snabb ekonomisk tillväxt under 1998–2000. Svag efterfrågan, försämrat förtroende för företagen och överkapacitet ledde till en nedgång i investeringar i utrustning, samtidigt som bygginvesteringarna minskade. Den inhemska efterfrågan hämmades vidare av budgetkonsolidering. Exporten föll i takt med nedgången i de främsta handelspartnerns ekonomiska verksamhet, men nettoexportens bidrag till tillväxten förblev tydligt positivt på grund av en kraftigt minskad importtillväxt. Den inhemska efterfrågan förväntas återhämta sig något under 2002 och därigenom uppväga en ytterligare minskning av exporttillväxten. Den genomsnittliga BNP-tillväxten bör därför hålla sig mer eller mindre stabil. Den beräknade förbättringen av både extern handel och inhemska efterfrågan bör under 2003 leda till att produktionsutbyggnaden närmar sig potentialen, dvs. ca 2½ %. Oljeprisutvecklingen och höjda punktskatter drev upp priserna fram till maj 2001. Högre bostadskostnader bidrog också till pristryck. Under 2002 bör däremot den förväntade minskningen av importpriserna dominera konsumentprisutvecklingen. Ökningen av HIKP 2003 förväntas ligga kvar på 2002 års nivå. Ökningen av den totala sysselsättningen bromsades 2001. Enligt prognoserna bör sysselsättningen minska något under 2002, men jobbtillväxten bör komma igång igen under 2003. Arbetslösheten började stiga under 2001 och förväntas fortsätta att stiga under 2002 till ca 4,0 % av arbetskraften för att sedan gå tillbaka under 2003.

Även om finanssituationen förbättrades avsevärt under 2001, är det nödvändigt att vidta åtgärder för att förbättra hållbarheten på lång sikt med hänsyn till det utgiftstryck som förväntas uppstå på grund av den åldrande befolkningen. En låg faktisk pensionsålder och höga bidragsnivåer fortsätter att pressa upp de offentliga pensionsutgifterna. Reformen av pensionssystemet och måttliga bidragsökningar under senare år har delvis löst dessa problem, men det återstår fortfarande mycket arbete för att göra pensionssystemet hållbart. Produktionstillväxten i Österrike har i stor utsträckning byggt på faktorexpansion, medan den totala faktorproduktivitetstillväxten fortfarande är ganska måttlig. En svag teknologibas står i vägen för en snabb övergång till en kunskapsbaserad ekonomi. Olika initiativ har tagits i detta hänseende, t.ex. en ökning av FoU-utgifterna och en förstärkning av kopplingarna mellan näringslivet och universitet, men det återstår att se om dessa åtgärder är tillräckliga för att hjälpa Österrike att komma ifatt EU-länder som har kommit längre i fråga om den kunskapsbaserade ekonomin.

Finanspolitik

Budgetkonsolideringen 2001 var imponerande. De offentliga finanserna förbättrades från ett underskott på 1,9 % av BNP (1,5 % inklusive intäkter från UMTS-intäkter) föregående år till balans. Eftersom detta uppnåddes genom att produktionstillväxten låg mycket lägre än trenden, var förbättringen av det konjunkturrensade resultatet ännu starkare. De ökade utgifterna hölls i schack tack vare de löpande effekterna av reformen av pensionssystemet och den offentliga förvaltningen. Det gynnsamma resultatet under 2001 beror dock i huvudsak på en stark ökning av skatteintäkterna. Till följd av detta ökade skattetrycket rekordmycket. I det uppdaterade stabilitetsprogrammet förväntas de offentliga finanserna nå balans även 2002 och 2003. För att uppnå målen i programmet kommer det krävas strukturella besparingsåtgärder i delstaterna, som inom ramen för en nationell stabilitetspakt har åtagit sig att uppnå betydande överskott. Trots att strukturella reformer nyligen har genomförts, kan pensionssystemets hållbarhet inte garanteras på grund av en stark ökning av antalet personer som är beroende av pensionsinkomster under de kommande decennierna. Mot bakgrund av det ovanstående, och med tanke på att Österrike ingår i euroområdet, bör finanspolitiken inriktas på att

- i) genomföra åtgärder som leder till strukturella kostnadsbesparingar, särskilt på lägre nivåer i den offentliga förvaltningen, för att uppnå det mål om balans i de offentliga finanserna under 2002 och 2003 som sattes upp i det uppdaterade stabilitetsprogrammet från december 2001,
- ii) se till att den planerade sänkningen av den höga skattebördan ökar incitamenten att arbeta och investera och inte strider mot målet om att behålla balansen i de offentliga finanserna, vilket kräver ytterligare besparingsansträngningar på alla förvaltningsnivåer,
- iii) se över det offentliga pensionssystemet för att säkerställa hållbara offentliga finanser och särskilt ta itu med den låga faktiska genomsnittliga pensionsåldern genom att minska incitamenten för förtidspensionering.

Arbetsmarknad

Den österrikiska arbetsmarknaden uppvisade allmänt mycket bra resultat under 2001. Även om den ekonomiska nedgången har börjat göra sig gällande och arbetslösheten har börjat öka, ligger arbetslösheten fortfarande bland de lägsta i EU (3,6 %). Det är troligt att de kunskapsklyftor som har uppstått inom IKT-sektorn, tillverkningssektorn och tjänstesektorn kommer att mildras av den pågående avmattningen. Den totala sysselsättningsgraden låg på 68 % år 2000, vilket är över genomsnittet, men sysselsättningsgraden för äldre arbetstagare verkar ha stagnerat på en mycket låg nivå (29 %). Detta är problematiskt mot bakgrund av den stora börda en åldrande befolkning ger upphov till. Det är uppmuntrande att antalet pensioneringar minskade under 2001, efter pensionsreformen 2000, men det är fortfarande för tidigt att se de fulla effekterna på den faktiska genomsnittliga pensionsåldern. Under 2001 har flera aktiva åtgärder som tidigare har varit framgångsrika förstärkts eller förbättrats. Negativa incitament att arbeta efter minimiåldern för tidig pension finns dock kvar och en förlängd bidragsperiod för äldre arbetstagare, en kompletterande åtgärd till reformen av systemet med tidig pension, ger sannolikt motsatt effekt, vilket försvagar effekterna av reformen. Mot bakgrund av ovannämnda aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av de sysselsättningsrekommendationer som rådet antog i februari 2002, bör Österrike i första hand

- i) påskynda reformen av skatte- och bidragssystemen för att få bort negativa incitament för äldre arbetstagare att förbli aktiva på arbetsmarknaden.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Trots att Österrike är mindre utsatt för internationell konkurrens än andra små medlemsstater, ligger arbetsproduktiviteten och prisnivåerna i linje med genomsnittet inom EU. Viktiga åtgärder har vidtagits för att snabbt avreglera nätindustrierna och utse sektoriella tillsynsmyndigheter. Ytterligare förbättringar av lagstiftningen skulle främja konkurrensen och öka trycket på företagen att främja innovation. I mars 2002 låg genomförandegraden för inreklamningsdirektiven (98,1 %) fortfarande under målet på 98,5 %. Österrikes eftersläpning när det gäller företags FoU och högteknologiska patent bidrar också till en relativt svag teknologibas, vilket riskerar att försena övergången till den kunskapsbaserade ekonomin. Den normala tidsåtgången och kostnaderna för att upprätta ett privat aktieföretag är relativt stora. Mot bakgrund av ovan nämnda aspekter bör Österrike i första hand

- i) fortsätta att genomföra åtgärder som syftar till att främja och sprida IKT och FoU inom näringslivet, för att öka företagets FoU-kostnader som en andel av BNP,
- ii) förbättra Österrikes integrering med den inre marknaden genom att påskynda genomförandet av inreklamningsdirektiven i syfte att uppnå målet på 98,5 % och genom att säkerställa att gemenskapsreglerna om offentlig upphandling tillämpas fullt ut i alla nivåer av den offentliga förvaltningen,
- iii) förbättra lagstiftningsramen genom att öka de faktiska befogenheterna för tillsynsmyndigheten för telekommunikation, och
- iv) genomföra ytterligare åtgärder för att minska företagets administrativa börda, bland annat den tid och de kostnader som krävs för att registrera ett nytt företag.

12. PORTUGAL

Den ekonomiska tillväxten sjönk till ca 1¼ % under 2001, eftersom en stark nedgång i den inhemska efterfrågan endast delvis uppvägdes av en stigande nettoexport. Detta innebär slutet på en lång period av tillväxt som drivits på av inhemska efterfrågan. Den privata sektorns aktörers försök att återställa sina balansräkningar, till följd av en skarp ökning av skuldsättningsnivåerna under senare år, förväntas begränsa tillväxten av den inhemska efterfrågan även under 2002–2003. Den beräknas hamna på ca 1¼ % i genomsnitt. Eftersom den utländska efterfrågan förväntas bli svag under första halvåret 2002, kommer även produktivitetstillväxten att vara dämpad, men den bör återhämta sig i takt med ett uppsving i den globala efterfrågan under den senare delen av året. Mot bakgrund av den statistiskt sett låga nivån i början av 2002,

förväntas BNP-tillväxten endast nå omkring 1½ % under 2002, för att sedan återhämta sig till en tillväxtgrad på ca 2¼ % under 2003. Efter en ökad inflation under 2000 och 2001, delvis beroende på tillfälliga faktorer, har inflationstrycket minskat sedan andra kvartalet 2001. Man räknar med att inflationen mätt enligt HIKP kommer att fortsätta minska på kort sikt, och nå omkring 2½ % av ett årligt genomsnitt under 2003. En avtagande efterfrågan på arbetsmarknaden tillsammans med en förväntad låg löneökning inom den offentliga sektorn, förväntas få en dämpande effekt på löneutvecklingen och således på prisinflationen. Sysselsättningstillväxten förväntas sakta ned betydligt under 2002–2003, efter att ha ökat med 1,6 % 2001. Arbetslösheten bör stiga något, till i genomsnitt ca 5 % under 2003.

En ny regering tillträdde den 6 april 2002. Konsolideringen av de offentliga finanserna kommer att vara en viktig uppgift för denna regering under dess mandatperiod. Skattekonsolideringen var vacklande 2001, även beroende på betydande skatteintäktsbortfall. Om man ser det över en längre period är det de starkt dynamiska offentliga utgifterna som verkar vara grundorsaken till den tröga konsolideringsprocessen. För att nå sundare offentliga finanser är det därför en prioriterad fråga att vända trenden med snabbt ökande offentliga utgifter. Den portugisiska ekonomin har förlorat i konkurrenskraft under senare år, vilket även framgår av ett stort handelsunderskott. Detta beror på flera olika omständigheter, särskilt en låg ökning av arbetsproduktiviteten tillsammans med höga löneuppgörelser. Arbetsproduktivitetsens otillfredsställande nivå och tillväxt hänger bland annat samman med att arbetskraften har en låg utbildningsnivå. Detta är fortfarande ett av de viktigaste strukturella problemen. Strävan efter att nå en högre produktivitet hindras också av en otillräcklig konkurrens på produktmarknaderna. Portugal är ett av de EU-länder som är mest utsatt för finansiella konsekvenser av den åldrande befolkningen. Flera reformer har genomförts nyligen för att lösa detta problem. Även om dessa reformer kommer att förbättra den finansiella balansen i pensions-systemet på längre sikt, verkar det krävas ytterligare åtgärder för att säkra hållbara offentliga finanser. Dynamiken i hälsovårdsutgifter visar att man måste föresätta sig att fortsätta arbetet med den pågående reformprocessen för att förbättra utgiftskontrollen och -effektiviteten inom hälsovårdssektorn.

Finanspolitik

Konsolideringen av de offentliga finanserna vacklade 2001, med ett offentligt underskott som ökade till uppskattningsvis 2¼ % av BNP (2¼ % år 2000, exklusive intäkter från UMTS-rättigheter), vilket skall jämföras med ett ursprungligt mål på 1,1 %. Detta är ett mycket större underskott än vad som förväntades i december 2001, när myndigheterna lämnade in sitt uppdaterade stabilitetsprogram. En långsammare ekonomisk tillväxt än förväntat är en viktig faktor bakom budgetresultatet för 2001, som är avsevärt sämre än förväntat. Det finns också andra faktorer som ligger bakom detta, särskilt en undervärdering av skatteintäktsförlusterna till följd av reformen av direkt inkomstskatt som genomfördes 2001 och lägre effektivitetsvinster än förväntat inom skatteuppbörd och administration. Trots att ett åtstramningspaket antogs i juni, överskred de löpande primära utgifterna målet.

Att målet justerades upp kraftigt mellan december 2001 och april 2002 berodde på att underskotten inom lokal förvaltning var mycket högre än förväntat och på en statistisk omklassificering av vissa kapitaltransaktioner mellan staten och offentliga företag. I det uppdaterade stabilitetsprogrammet från december 2001 behålls målet om att nå balans i de offentliga finanserna senast 2004. Vid Ecofinrådets möte den 12 februari 2002 åtog sig den portugisiska regeringen att respektera referensvärdet på 3 % av BNP för offentliga underskott under året och bekräftade sitt åtagande att nå ett resultat som ligger i balans 2004. Mot bakgrund av den kraftiga försämringen av underskottet under 2001, kräver detta en avsevärt ambitiösare konsolideringspolitik under perioden 2002–2004. Mot bakgrund av budgetresultatet för 2001 som var betydligt sämre än väntat och det svaga genomförandet av ingående budget för 2002 antog den nya regeringen den 15 maj 2002 en ändringsbudget med korrigerande åtgärder uppgående till 0,6 % av BNP. Mot denna bakgrund, och med beaktande av att Portugal ingår i euroområdet, bör finanspolitiken inriktas på att

- i) se till att referensvärdet 3 % av BNP för det allmänna underskottet i statens finanser inte överskrids under 2002, därför skall man strikt genomföra den ändringsbudget som syftar till ett underskott på 2,8 % av BNP och utnyttja alla tillfällen att nå ett budgetresultat som är bättre än vad som fastställts i budgeten och förstärka den ekonomiska övervakningen på alla förvaltningsnivåer,
- ii) uppnå nära balans i de offentliga finanserna senast 2004, vilket kommer att kräva att diskretionära åtgärder vidtas utöver åtgärderna i det uppdaterade stabilitetsprogrammet från 2001,
- iii) genomföra de åtgärder som aviseras i ändringsbudgeten för 2002 för att hålla tillbaka utgifterna för att minska de offentliga utgifternas dynamik, och

- iv) fortsätta processen med pensionsreformen genom att genomföra åtgärder utöver dem som planerades enligt 2001 års reform, för att säkerställa ett hållbart pensionssystem på medellång till lång sikt och att införa effektiva åtgärder för att bromsa den ohållbara utgiftstakten inom hälsovården, särskilt vad gäller läkemedelskonsumtion.

Arbetsmarknad

Arbetsmarknadssituationen förblev gynnsam i Portugal under 2001, trots den kraftiga avmattningen av ekonomin. Arbetslösheten på något över 4 % fortsatte att vara en av de lägsta inom EU. Sysselsättningen steg med 1,5 % och sysselsättningsgraden (såväl totalt, för kvinnor som för äldre arbetstagare) ligger långt över EU-genomsnittet. Lönenivåerna och arbetskostnaderna är bland de lägsta inom EU, men det överhettade arbetsmarknadsläget inom vissa sektorer och kraftiga löneökningar inom den offentliga sektorn har utlöst en nominell lönetillväxt på över 6 % under 2000-2001. Tillsammans med den måttliga ökningen av arbetsproduktiviteten, har de reala enhetsarbetskostnaderna ökat med ca 1,3 % under 2000-2001, vilket är betydligt högre än den i stort sett oförändrade nivå som har noterats i EU som helhet. Arbetsproduktiviteten ligger dessutom lågt i Portugal, vilket delvis kan förklaras med de mycket låga utbildningsnivåerna (även för de lägre åldersgrupperna). I genomsnitt hade bara 12 % av befolkningen genomgått åtminstone gymnasieutbildning 1999 (jämfört med 59 % i genomsnitt inom EU).

Portugal har ökat utgifterna för utbildning väsentligt under senare år, men det fortsatta stora antalet avhopp och ett behov av att effektivisera och förenkla det mycket stora antalet åtgärder tyder på att medlen används relativt ineffektivt. Andelen arbetstagare med tillfälliga anställningsavtal har nästan fördubblats under de senaste fem åren, delvis till följd av den striktare lagstiftningen om anställningsskydd för arbetstagare med fast anställning. Mot bakgrund av ovannämnda aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av de sysselsättningsrekommendationer som rådet antog i februari 2002, bör Portugal i första hand

- i) förbättra systemen för utbildning och yrkesutbildning inom ramen för en tydligare strategi för livslångt lärande, för att kunna öka arbetskraftens anställbarhet, anpassningsförmåga och produktivitet,
- ii) främja en löneutveckling som är förenlig med bibehållen konkurrenskraft och prisstabilitet så att reallönerna inte ökar och överstiger arbetsproduktiviteten,
- iii) modernisera arbetsmarknadsinstitutionerna, bland annat genom att anpassa reglerna för anställningsavtal, samtidigt som behovet av en lämplig balans mellan flexibilitet och trygghet beaktas.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Delvis på grund av det geografiska läget är Portugals ekonomi relativt sett mindre öppen (mätt enligt den totala handeln som en andel av BNP) än andra medlemsstater av jämförbar storlek. Arbetsproduktiviteten är den lägsta i EU och ökar endast långsamt. Avgörande för den låga produktiviteten och konkurrenskraften är bland annat arbetskraftens låga utbildningsnivå och näringslivet mycket svaga bidrag till FoU och innovation. Flera åtgärder har vidtagits för att främja spridningen av IKT, öka FoU-verksamheten och minska företagens administrativa börda. Avregleringen av nätindustrierna har gjort framsteg men det finns fortfarande utrymme för att öka konkurrensen, eftersom de tidigare monopolföretagen har behållit ett starkt marknadsinflytande och priserna fortfarande är relativt höga. Portugals resultat när det gäller att genomföra inre marknadsdirektiven ligger under målet för mars 2002 på 98,5 %. Konkurrensen på samtliga produktmarknader skulle dra stor nytta av den aviserade förstärkningen av de institutionella ramarna för tillämpningen av konkurrenspolitiken och kontrollen av sektorsspecifikt statligt stöd "ad hoc", som fortfarande ligger näst högst i EU och endast minskar långsamt. Mot denna bakgrund bör Portugal i första hand

- i) fortsätta att förstärka befolkningens övergripande utbildnings- och kompetensbas och ytterligare främja att företagen deltar i större utsträckning i FoU och innovation, samtidigt som IKT utnyttjas mer,

- ii) främja en effektiv konkurrens inom avreglerade allmännyttiga sektorer, särskilt energisektorn, för att sänka priserna för användarna,
- iii) övervaka kostnadseffektiviteten för sektorsspecifika stödordningar, för att eventuellt kunna begränsa deras omfattning, och
- iv) fortsätta att göra framsteg i fråga om genomförandegraden för inremarknadslagstiftningen, för att uppnå målet om att genomföra 98,5 % av inremarknadsdirektiven.

13. FINLAND

En kraftigt minskad exporttillväxt och en åtföljande omfattande lagerminskning ledde till att den ekonomiska tillväxten i Finland dämpades kraftigt 2001, med en beräknad BNP-tillväxt på 0,7 % jämfört med 5,6 % året innan. En successiv ökning av utrikeshandelns bidrag till tillväxten väntas stimulera den ekonomiska aktiviteten 2002–2003. Dessutom bör den privata konsumtionen kunna öka tack vare fortsatta inkomstskattesänkningar, en måttlig inflation och fortsatt gynnsamma monetära förhållanden. Mot bakgrund av att kapacitetsutnyttjandet inom tillverkningsindustrin är lågt och efterfrågan på nya bostäder och affärslokaler beräknas minska, väntas investeringarna hålla sig på en låg nivå. Inflationen (HIKP) minskade något till 2,7 % under 2001, då effekten av prishöjningarna på bränsle och livsmedel avtog mot slutet av året. Priserna på tjänster ökade emellertid ganska kraftigt och denna faktor väntas också skapa grogrund för en inflation 2002–2003. Sysselsättningen fortsatte att öka 2001, även om det skedde i en snabbt fallande takt. Under 2002 väntas sysselsättningen minska mot bakgrund av en fortsatt dämpad tillväxt inom den exportinriktade tillverkningssektorn och den blygsamma ökningen av sysselsättningen inom tjänstesektorn. Arbetslösheten väntas därför vända uppåt 2002, och förväntas börja minska först 2003.

Med 9,1 % av arbetskraften utan arbete låg arbetslösheten 2001 på en klart högre nivå än genomsnittet i euroområdet. Arbetslösheten förefaller till största delen vara strukturellt betingad. Man har visserligen satsat på att införa aktiva arbetsmarknadsåtgärder som är mer målinriktade och skräddarsydda och på att hjälpa de mest svårplacerade arbetslösa in på arbetsmarknaden samtidigt som villkoren för beviljande av förmåner har skärpts, men andra åtgärder, t.ex. ökade arbetslöshetsersättningar, motverkar syftet att öka incitamenten att arbeta. Finland är en av de medlemsstater som är mest utsatt för effekterna av en åldrande befolkning. Regeringen har föresatt sig att genomföra en pensionsreform för att de offentliga finanserna skall bli hållbara på lång sikt. En del av reformåtgärderna går i rätt riktning, men i många fall förefaller man räkna med en orimligt lång tid för att genomföra dem. Prisnivåerna i Finland är bland de högsta i EU. Det beror delvis på otillräcklig konkurrens inom vissa sektorer, där ökade insatser krävs på detta område.

Finanspolitik

Statsfinanserna väntas försvagas från ett överskott på 1,9 % av BNP 2001 till ett överskott på 1 % 2002. Regeringens mål att uppnå ett strukturellt överskott i statsfinanserna på 1½–2 % av BNP på medellång sikt förefaller nu mycket svårt att uppnå, i synnerhet som regeringen kanske beslutar sig för att sänka inkomstskatten ytterligare för att främja skapandet av arbetstillfällen. Mot bakgrund av regeringens syfte att förbereda sig inför det tryck på statens utgifter som en allt äldre befolkning kommer att ge upphov till, måste skattesänkningarna åtföljas av återhållsamhet med utgifterna. Statens utgifter har under de senaste åren upprepade gånger överskridit riktlinjerna för utgifterna på medellång sikt. Förutom de försämrade statsfinanserna har också de kommunala myndigheternas finanser uppvisat ett ständigt underskott sedan 1997, utom år 2000 då inkomsterna från företagsbeskattningen var särskilt stora. Budgetdisciplinen inom offentliga förvaltningen i allmänhet kan komma att förbättras genom en nyligen antagen lag som innebär att de kommunala myndigheterna från och med 2002 blir skyldiga att sträva efter att ha balans i sina finanser på medellång sikt. Eftersom lagen inte innehåller någon mekanism för att se till att den följs är det dock osäkert om den kommer att ha avsedd verkan. Mot denna bakgrund, och med beaktande av att Finland ingår i euroområdet, bör finanspolitiken särskilt prioritera följande:

- i) Undvika en betydande avvikelse från riktlinjerna om att de offentliga utgifterna i reala termer på medellång sikt skall hållas på 1999 års nivå och att i detta syfte strikt hålla fast vid det tak för statens utgifter som fastställdes i 2002 års budget och vidta de nödvändiga åtgärderna för att minska utgifterna i budgeten för 2003.

- ii) Förbättra budgetdisciplinen hos de kommunala myndigheterna genom att införa ett effektivare system för att kontrollera efterlevnaden av den nyligen antagna lag som ålägger dem att sträva efter att ha balans i sina finanser på medellång sikt.
- iii) Beslutsamt fortsätta den inledda pensionsreformen, särskilt genom att på ett tidigt stadium genomföra de planerade ändringarna av pensionssystemet genom att beakta ökningen av den förväntade livslängden och genom att förlänga perioden för beräkning av pensionsberättigande inkomster så att den omfattar hela yrkeskarriären.

Arbetsmarknad

Utvecklingen på arbetsmarknaden i Finland var blandad under 2001. Samtidigt som sysselsättningen fortsatte att öka och arbetslösheten att minska, ökade enhetsarbetskostnaderna i reala termer och arbetsproduktiviteten minskade på grund av att den ekonomiska tillväxten mattades av kraftigt. Sysselsättningen väntas därför inte fortsätta att öka 2002. Arbetslösheten fortsätter att ligga på en hög nivå, 9,1 % 2001, och väntas öka under 2002. Arbetslösheten är i huvudsak strukturellt betingad, med stora regionala skillnader. Regeringens åtgärder för att avhjälpa problemen på arbetsmarknaden var starkt inriktade på att minska den totala skatten på arbete mellan 1997 och 2002. Skattesänkningarna har dock främst varit proportionella, och därför inte förbättrat låginkomsttagarnas ställning nämnvärt, särskilt när det gäller höga effektiva marginalskatter. Under 2001 införde regeringen åtgärder för att förbättra de aktiva arbetsmarknadsprogrammets effektivitet, hindra att svårplacerade arbetslösa utestängs från arbetsmarknaden och reformera pensionssystemen för att öka flexibiliteten i fråga om pensionsålder och öka incitamenten att stanna kvar i arbetslivet. Många arbetsföra personer omfattas fortfarande av olika bidragssystem och aktiva arbetsmarknadsåtgärder, och det långsamma genomförandet av reformerna försvagar deras effekt på de stora årskullarna och riskerar att fördröja uppnåendet av regeringens mål att höja den faktiska pensionsåldern. Dessutom motverkar de redan beslutade åtgärderna att höja nivån på arbetslöshetsersättningarna under 2002 syftet att öka incitamenten att arbeta och undergräver effekten av skattesänkningar och aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Mot denna bakgrund och samtidigt som man gör kraftiga ansträngningar för att genomföra de sysselsättningsrekommendationer som rådet antog i februari 2002, bör Finland särskilt prioritera följande:

- i) Att se till att det lönar sig att arbeta för att minska den höga strukturarbetslösheten. Reformerna bör omfatta bidragssystemen, däribland systemen med förtidspension, i syfte att sänka de relativt höga effektiva marginalskatterna för låginkomsttagare. Villkoren för bidragsberättigande och lagstiftningen om anställningsskydd bör också ses över.
- ii) Att fortsätta höja effektiviteten i de aktiva arbetsmarknadsprogrammen och i ökad utsträckning inrikta dem till behoven hos dem som löper störst risk att hamna i långtidsarbetslöshet.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

På grund av Finlands avlägsna geografiska läge i EU är den finska ekonomin potentiellt mindre utsatt för internationell konkurrens än de flesta andra medlemsstater. Konsumentprisnivån är bland de högsta i EU, vilket delvis beror på den relativt höga graden av marknadskoncentration inom vissa sektorer, t.ex. media och detaljhandel. Andelen genomförda inre marknadsdirektiv hör till de högsta i EU, och telekommunikations- och elektricitetsmarknaderna är fullständigt avreglerade. Även om konkurrensmyndigheterna fått mer resurser och befogenheter, är Finland en av de få medlemsstater som inte har vidtagit åtgärder för att ge den nationella konkurrensmyndigheten befogenheter att direkt tillämpa gemenskapens konkurrenslagstiftning. Vidare ligger värdet på de offentliga upphandlingar som offentliggörs under EU-genomsnittet och den privata sektorns deltagande i tillhandahållandet av offentliga tjänster är lågt särskilt på kommunal nivå, trots att vissa förbättringar har gjorts nyligen. Åtgärder har vidtagits för att främja företagande, men den tid som krävs för att registrera ett privat företag hör till de längsta i EU. Slutligen är Finland ett av de EU-länder som uppnått de bästa resultaten i fråga om övergången till en kunskapsbaserad ekonomi. Mot denna bakgrund bör Finland särskilt prioritera följande:

- i) Främja konkurrensen inom tillhandahållandet av offentliga tjänster på kommunal nivå genom ökat deltagande av den privata sektorn och genom ökad konkurrens mellan leverantörer av offentliga tjänster.
- ii) Underlätta bildandet av företag genom att förkorta den tid det tar att registrera ett nytt företag.

iii) Ge det finska Konkurrensverket befogenheter att tillämpa artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget.

14. SVERIGE

Sverige upplevde en kraftig konjunkturavmattning under 2001 och BNP-tillväxten minskade till 1,2 % från 3,6 % år 2000, starkt påverkad av den världsomspännande konjunkturedgången och i synnerhet av nedgången i IKT-sektorn. Den förväntade gradvisa ökningen av tillväxten i världsekonomin under 2002 och 2003 bör resultera i starkare exportefterfrågan. De relativt starka ekonomiska fundamenta i Sverige bör också underlätta en återhämtning av den inhemska efterfrågan under 2002 och 2003. Totalt förväntas BNP i reala termer växa med omkring 1,7 % 2002 och med ungefär 2,8 % 2003. Inflationen (uttryckt som det harmoniserade konsumentprisindexet) ökade markant under 2001 och uppgick i genomsnitt till 2,7 %, delvis på grund av tillfälliga faktorer. Det finns emellertid tecken på att inflationstrycket bör minska från och med andra kvartalet 2002 och ligga kvar nära 2 % även under 2003. Sysselsättningen har ökat kraftigt under senare år och ökningen blev fortfarande 2 % år 2001, vilket bidrog till en betydande minskning av arbetslösheten som sjönk till 5,2 % under 2001. Vissa eftersläpande effekter av nedgången i den ekonomiska aktiviteten under 2001 är emellertid att räkna med, och arbetslösheten förväntas öka något under 2002. Denna utveckling bör kunna vändas i takt med att ekonomin tar fart under 2003.

Den viktigaste utmaningen förblir att öka ekonomins tillväxtpotential med tanke på att produktiviteten per anställd under senare år har sjunkit jämfört med genomsnittet i EU. Politiska insatser som syftar till att stärka entreprenörskap och tillväxt i företagen samt ansträngningar för att förbättra incitamenten att arbeta bör ges hög prioritet. Samtidigt som Sverige uppvisar mycket goda resultat i fråga om sysselsättningsgrad, ökat arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsfrämjande insatser, kvarstår emellertid en viktig utmaning på medellång sikt som består i att hantera effekterna av en åldrande befolkning. En ytterligare ökning av arbetskraftstillgången skulle kunna uppmuntras genom fortsatta reformer för att göra den underliggande skatte-förmånsstrukturen gynnsammare för sysselsättningen. Vidare är det nödvändigt att övervaka arbetsmarknadsprogrammets effektivitet. Åtgärder för att stärka konkurrensen inom vissa sektorer och öka effektiviteten i den offentliga sektorn utgör viktiga utmaningar när det gäller att komma tillrätta med problemen med de höga prisnivåerna och arbetsproduktivitetsutvecklingen.

Finanspolitik

Överskottet i de offentliga finanserna ökade markant under 2001, med 1 procentenhet, till 4,8 % av BNP. Enligt 2002 års ekonomiska vårproposition förväntas fortsatt stora överskott på 1,8 % av BNP både under 2002 och 2003. Den svenska finanspolitiken på medellång sikt bygger på tre grundsatsar bestående av i) årligen fastställda nominella utgiftstak för statens utgifter för tre år framåt, ii) kravet på balans i landstingens och kommunernas finanser på medellång sikt och iii) målet om att ha ett överskott i de offentliga finanserna på 2 % av BNP i genomsnitt över konjunkturcykeln. Den marginal som skapats genom att uppnå överskott som överstiger målet har delvis använts till skattelättnader och delvis till att minska den offentliga skulden. Den offentliga bruttoskulden sjönk till under 60 % av BNP år 2000 och den förväntas fortsätta att sjunka och komma ned till 48,3 % av BNP år 2004, enligt 2002 års ekonomiska vårproposition. Denna skuldminskning, i förening med det reformerade pensionssystemet, utgör en viktig del av Sveriges strategi för att klara av effekterna av en åldrande befolkning. Mot denna bakgrund bör finanspolitiken prioritera följande:

- i) Fortsätta strategin med skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare under 2002 och samtidigt säkerställa att statens utgiftstak inte överskrids.
- ii) Uppnå ett överskott i de offentliga finanserna år 2003 som är förenligt med regeringens mål för överskottet i de offentliga finanserna på medellång sikt på 2 % av BNP över konjunkturcykeln och samtidigt bibehålla en strikt utgiftskontroll.

Arbetsmarknad

Den svenska arbetsmarknaden fortsatte att förbättras under 2001 trots den betydande avmattningen i den ekonomiska tillväxten. Arbetslösheten sjönk till cirka 5 % av arbetskraften, medan sysselsättningen ökade med nästan 2 %, vilket ytterligare ökade den redan höga sysselsättningsgraden. I synnerhet sysselsättningsgraden bland den äldre arbetskraften (i åldersgruppen 55–64 år) på nästan 65 % för år 2000 är markant högre än i andra medlemsstater. Den återstående "arbetskraftsreserven" för en ytterligare ökning av utbudet

på arbetskraft på medellång sikt är således begränsad. De relativt höga nominella löneökningarna under 2001 (jämfört med den svaga ökningen av arbetsproduktiviteten), i exempelvis bygg- och tjänstesektorn, är redan nu ett tecken på en viss brist på arbetskraft och obalans mellan olika arbetsmarknadssektorer. Detta mildras delvis av den starka betoningen av en aktiv arbetsmarknadspolitik i Sverige, (där nästan 5 % av arbetskraften antingen deltar i olika arbetsmarknadsprogram eller i det särskilda tillfälliga utbildningsprogrammet kunskapslyftet, vilka båda bidrar till att öka arbetskraftens anpassningsförmåga). De utvärderingar av vissa typer av aktiva arbetsmarknadsprogram som gjorts på senare tid visar på ganska blandade resultat (uttryckt i sysselsättningsökning netto), vilket understryker vikten av att ytterligare förbättra programmens effektivitet. Trots de åtgärder som vidtagits under senare tid är skattetrycket på arbete, och i synnerhet på låga inkomster, fortfarande bland de högsta inom unionen. Relativt generösa bidragsnivåer bidrar till höga ersättningsnivåer netto, men med relativt strikta kvalifikationsregler (i förening med en aktiv sysselsättningspolitik) i Sverige minskar risken för långtidsarbetslöshet. Mot denna bakgrund bör Sverige, förutom att med kraft genomföra de sysselsättningsriktlinjer som antogs av rådet i februari 2002, särskilt prioritera följande:

- i) Gå vidare med reformerna av skatte- och bidragssystemen för att förbättra incitamenten att arbeta.
- ii) Ytterligare förbättra effektiviteten i de aktiva arbetsmarknadsprogrammen och fortsätta att inrikta dem mot de arbetstagare som löper störst risk att hamna i långtidsarbetslöshet, samtidigt som arbetsmarknadens behov tillgodoses.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Den svenska ekonomins öppenhet (mätt som utrikeshandelns andel av BNP) är högre än de andra nordiska ekonomiernas och ökade påtagligt under 1990-talet, samtidigt som prisnivåerna fortsatt är höga och arbetsproduktiviteten ligger under genomsnittet i EU. Resultaten när det gäller att genomföra inre marknadsdirektiven är utmärkta, nivån på statsstödet är bland de lägsta i EU, och reformer av nätverksindustrierna är långt framskridna. Konkurrensen är emellertid fortfarande otillräcklig i den offentliga tjänstesektorn på kommunal nivå. Konkurrensen är också otillräcklig inom en rad sektorer såsom detaljistmarknaden för läkemedelsprodukter, som är ett statligt monopol, och livsmedelshandeln. Sverige har bland de högsta FoU-utgifterna i EU, även om de är koncentrerade till ett fåtal kunskapsintensiva sektorer. Användningen av informations- och kommunikationsteknik bland befolkningen ökar mycket snabbt och IKT-sektorns andel av den totala produktionen är hög jämfört med andra medlemsstater. Mot denna bakgrund bör Sverige särskilt prioritera följande:

- i) Stärka konkurrensen inom den offentliga tjänstesektorn på den kommunala nivån.
- ii) Öka ansträngningarna att stärka konkurrensen inom de sektorer där den har konstaterats vara otillräcklig, såsom på detaljistmarknaderna för läkemedelsprodukter och livsmedel.

15. FÖRENADE KUNGARIKET

Förenade kungarikets ekonomiska verksamhet stod sig som helhet väl under 2001. Den låga nettoexporten, som hängde samman med den svagare världsekonomin, uppvägdes av att hushållens utgifter ökade exceptionellt starkt. BNP ökade med 2,2 % under året som helhet. Tillväxten 2002 förväntas bli något mindre, ca 2 %, till följd av den globala nedgången. Under 2002 förväntas emellertid tillväxten återhämta sig i takt med att tillväxten inom världsekonomin ökar och ekonomin fortsätter att stödjas av en ökad inhemsk efterfrågan, delvis till följd av att man lättade på penningpolitiken under 2001 och av att man planerat att öka offentliga löpande utgifter och kapitalutgifter. Tillväxten 2003 förväntas ligga något över trenden, eftersom den brittiska exportmarknaden växer avsevärt. Inflationen förväntas förbli dämpad under 2002 och 2003 eftersom produktionen ligger kvar nära potentialen. I synnerhet förväntas det inte uppstå något ökat lönetryck, trots att arbetslösheten ligger kvar på en låg nivå, bara 5,5 %. Inflationen mätt enligt HIKP förväntas ligga på under 2 % i genomsnitt under 2002 och 2003.

Den relativt låga produktivetsnivån är fortfarande ett nyckelproblem. Produktiviteten per anställd person ligger under genomsnittet i EU, även om klyftan har minskat sedan 1995. Vad gäller arbetsmarknaden är en viktig utmaning den höga koncentrationen av arbetslöshet och inaktivitet till vissa samhällen. Även om arbetslöshetssiffrorna har sjunkit i alla brittiska regioner och grevskap finns det lokala områden med hög arbetslöshet. Den tredje viktiga utmaningen är att förbättra kvaliteten på offentliga tjänster i Förenade kungariket, särskilt inom transportsektorn.

Finanspolitik

Det offentliga överskottet var 0,9 % av BNP 2001. Beräkningarna i konvergensprogrammet visar att de offentliga finanserna rör sig mot ett litet underskott på 0,2 % av BNP under budgetåret 2001–2002, ökar till ett underskott på 1,1 % av BNP under 2002–2003 och stannar kvar omkring den nivån under programmets återstående år, dvs, till 2006–2007. Ett underskott på ca 1 % av BNP uppstår nu, ett år tidigare än i den förra uppdateringen, vilket till stor del beror på tillfälliga ekonomiska faktorer (t.ex. en lägre BNP än enligt de tidigare beräkningarna och lägre vinster för företagen). Detta underskott på 1 % av BNP består i beräkningarna, antingen man tar hänsyn till konjunktursvängningar eller inte, på grund av en mycket försiktig trendtillväxt på 2,25 % per år och till följd av att man har tagit itu med den låga nivån på offentliga investeringar – vilket rekommenderades i de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken från 2001. Bruttoskulden i förhållande till BNP var 39 % 2001. I konvergensprogrammet beräknas den sjunka till 36,3 % fram till 2006–2007. Med en låg och avtagande skuld i förhållande till BNP, har Förenade kungariket goda förutsättningar att hantera konsekvenserna av den åldrande befolkningen och de offentliga finanserna är hållbara med den nuvarande politiken. Mot denna bakgrund samt med en försiktig tillväxtprognos och uppmärksamhet på kravet på "nära balans eller överskott på medellång sikt" i stabilitets- och tillväxtpakten, bör finanspolitiken särskilt

- i) tillåta att de offentliga investeringarna netto, efter avskrivningar, ökar från och med 2001–2002 enligt vad som anges i konvergensprogrammet och i 2001 års allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken, och
- ii) vara uppmärksam på varje försämring av de offentliga finanserna som kan föra dem bort från stabilitets- och tillväxtpakten, och vid behov vidta stödåtgärder.

Arbetsmarknad

Den brittiska arbetsmarknaden har fortfarande bland de bästa resultaten inom EU. Under 2000 uppnådde Förenade kungariket samtliga de sysselsättningsmål som sattes upp av Europeiska råden i Lissabon och Stockholm, med en total sysselsättningsgrad på 71,5 %, en sysselsättningsgrad för kvinnor på 64,8 % och för äldre arbetstagare på 50,8 %. Arbetslösheten har ökat något de senaste månaderna (till 5,1 % i december 2001) men ligger fortfarande nära sin lägsta nivå på över tjugo år. Detsamma gäller för långtidsarbetslösheten, vars andel av den totala arbetslösheten fortsätter att minska. De aktiva åtgärder som har vidtagits i syfte att ta itu med långtidsarbetslöshet och inaktivitet har finslipats och nyligen genomförda reformer av systemet för bidragsförvaltning kommer att leda till en mera arbetsorienterad behandling av arbetsföra personer som får sjuk- och handikappersättning. Antalet arbetslösa människor i arbetsför ålder som ansöker om sjuk- och handikappersättning fortsatte att öka till nästan 2,6 miljoner i maj 2001, vilket var en ökning på 2,6 % jämfört med föregående år. Mer än två miljoner av dessa personer har varit bidragssökande i ett år eller längre. Även om arbetslöshetssiffrorna har sjunkit i alla brittiska regioner och grevskap finns det lokala områden med hög arbetslöshet. De regionala relativa skillnaderna i arbetslöshet fortsatte att öka, även om skillnaderna inom regionerna fortfarande är större än skillnaderna mellan regionerna. En lokal koncentration av arbetslöshet och inaktivitet till vissa områden i landet är fortfarande ett problem. Mot bakgrund av dessa aspekter, och i kombination med en strikt tillämpning av de sysselsättningsrekommendationer som rådet antog i februari 2002, bör Förenade kungariket i första hand

- i) förstärka de aktiva åtgärder som är inriktade på de samhällen och personer som är mest utsatta för risken för koncentrerad arbetslöshet eller långtidsarbetslöshet och inaktivitet, och
- ii) reformera systemen för sjuk- och handikappersättning för att ge människor som kan arbeta möjligheter och incitament att göra det.

Produktmarknader, företagande och en kunskapsbaserad ekonomi

Den ekonomiska miljön i Förenade kungariket främjar företagande, eftersom den kännetecknas av få regleringar och relativt låg bolagsskatt. Nivån på statligt stöd är en av de lägsta i EU och Förenade kungariket har kommit långt i fråga avregleringen av nätindustrierna. Produktiviteten är dock fortfarande relativt låg, vilket delvis beror på omständigheter som svag konkurrens inom vissa sektorer (t.ex. banktjänster till privatpersoner, posttjänster och fria yrken), brist på yrkesutbildade arbetstagare och otillräckliga investeringar i ekonomin, även inom offentliga tjänster som järnvägar. Den brittiska regeringen har aviserat

att investeringarna inom transportsektorn kommer att öka betydligt under den period som omfattas av tioårsplanen för transportsektorn. Den brittiska regeringen har annonserat en kraftig investeringsökning inom transportsökning i sin tioårsplan för transportväsendet. Efter den oberoende Wanless-granskningen av hälso- och sjukvårdens långsiktiga finansiering har regeringen också annonserat en betydande extrainvestering för hälsovårdsmyndigheten. Därigenom kommer Förenade kungarikets totala utgifter för hälso- och sjukvården att öka från 7,7 % av BNP i år till cirka 9,4 % av BNP år 2007–2008. Förenade kungarikets genomförandegrad för inreklamnsdirektiven var 98,7 % i mars 2002, dvs. över målet på 98,5 %. Vad gäller den kunskapsbaserade ekonomin låg IT-utgifterna (i % av BNP) och Internettillgången över genomsnittet inom EU, även om utnyttjandet av bredbandsinternet i Förenade kungariket är relativt lågt. Mot denna bakgrund bör Förenade kungariket i första hand

- i) fortsätta att bygga på de befintliga politiska åtgärderna för att förbättra konkurrensen inom sektorer som banktjänster till privatpersoner, posttjänster och fria yrken, och
- ii) göra de aviserade investeringarna i järnvägarna, upprätta ett nytt bolag för järnvägsinfrastruktur och förbättra regleringen av järnvägssektorn.

Utfärdad i Sevilla den 21 juni 2002.

På rådets vägnar

R. DE RATO Y FIGAREDO

Ordförande
